

ЕМИЛИО САЛГАРИ ПЛЕННИЦИТЕ НА ПАМПАСИТЕ

Превод от италиански: Атанас Шопов, 1992

chitanka.info

„ТАНАРО“

— Още два часа.

— Да, драги приятелю. Морският прилив няма да закъснее много.

— Но товаренето не е привършено.

— Тези моряци са големи мързеливци.

— Мълчи, да не те чуе капитанът.

— Нима не казвам истината? Капитанът ги смята за верни и непоковарени хора, а всъщност те приличат на истински безделници.

— Не е имал по-добър избор — отвърна другият, като извади от джоба си една цигара и я запали.

Този разговор се водеше между двама офицери на „Танаро“, италиански кораб, пуснал котва в пристанището Валиарас. Единият от тях се наричаше Балдо, а другият Камерлан. Симпатични младежи на около двадесет и пет години, и двамата високи, енергични и стройни.

Балдо имаше широки и снажни плещи, мускулест врат и кестеняви къдриви коси. Камерлан изглеждаше малко по-дребен. Неговите черни коси бяха пълна противоположност на сините му очи, които гледаха винаги втренчено напред, сякаш искаха да отгатнат това, което се криеше в далечината.

— Погледни онзи моряк! — извика изведнъж Камерлан, искайки да се втурне към капитанското мостче.

— Има опасност да падне.

— Но къде е отишъл майсторът?

— Вместо да работи, той седнал на тази дъска да се люлее — каза Балдо, след като видя моряка, изкачил се върху натрупаните бурета.

— За щастие, товаренето е почти на привършване.

Работата наистина беше към своя край. След два дни непрекъснатата работа хамбарите на „Танаро“ бяха пълни с въглища и сандъци с експлозив. Голям брой оръжие, каси с петрол, бурета с катран и хранителни продукти бяха заели свободното място на кораба

и капитанът, виждайки, че приближава часът за вдигане на котва, обикаляше палубата, преглеждайки всичко.

Огненожълтото слънце, прикриващо от разкъсани сиви облаци, се спускаше бавно на запад, за да се скрие. Оставаше още половин час до заминаването и целият екипаж се намираше на мястото си, в очакване сигнала за вдигане на котвата.

На вълнолома се беше струпал много народ и множество лодки обикаляха около „Танаро“, поздравявайки екипажа, надвиснал върху перилата.

Последните лъчи на слънцето позлатяваха водата, осветявайки неподвижните дървета и стени покрай пристанището. Изведнъж фантастичното червено кълбо изчезна и небосклонът започна бързо да се помрачава.

Местният климат е по-малко горещ, отколкото се предполага. Средната височина на населените места има температура, равна на тази на низините с умерен климат. Също така и по крайбрежието горещините са по-слаби, отколкото на другите места по същата географска ширина, благодарение на течението, което минава край брега, тласкано от Атлантическия океан към екваториалните морета.

Това течение, наречено Хумболт, в чест на големия пътешественик, който пръв го е открил, раздвижва и носи една течна маса, широка със стотици километри. Югоизточният вятър раздвижва водите на повърхността и близо до брега течната маса от дълбочините изпълва празнините.

Мъглите, които през голяма част от годината запазват крайморските равнини на Перу от горещите слънчеви лъчи, спомагат за понижаване на температурата. През зимата южният вятър понякога е подпомаган от един северен мусон, но това не предизвиква бури и водите на крайбрежието остават, ако не напълно спокойни, то едни от най-тихите на океана. Почти при същите условия се намира и брегът на Чили.

По цялото свое протежение, от границите на Перу до южната част на континента, земята на Чили се издига, за да образува един или повече остри планински върхове на голямата верига на Андите. Планинската система е прекъсната откъм южната страна от тесни фиорди или от стари пресъхнали заливи.

Крайбрежната верига на Чили е напълно определена от Андинската планинска верига, на юг от хълмовете Какабоко, между Сантяго и Валпарас. Тази верига, съставена от твърди скали, тук-там стръмни и мъчно проходими, има леснодостъпни места. На юг от Валпарас, една от изолираните планини на тази верига, Колигуой, достига 2230 метра височина. Нахерелтена или Големият тигър, гранитна верига, която се простира успоредно с крайбрежието в страната на Арауканите, достига 1500 метра височина. По на юг планинската верига Перада и други крайбрежни върхове достигат средно 600 метра височина. Най-високият връх достига 860 метра. Тези голи и заоблени хълмове откъм страната на морето имат тъжен и монотонен изглед.

Силните земетресения, отбелязани в 1822, 1835, 1837 години в областта на Чили, изместиха целия бряг на Валпарас и отдалечиха морето на едно разстояние от около сто мили. На юг от външния нос земята продължава с остров Килое. Отдалеч се вижда заливът, който навлиза в сушата. В сравнение със съседните места, Килое представя своя по-висок връх откъм западната страна, образувайки продължението на крайбрежната верига от хълмове на височина 600–700 метра.

Почвата постепенно се снишава към източното крайбрежие, т.е. към продължението на средната равнина на Чили и островите. Други островчета са пръснати в теснината, както възвишенията в полето около Сантяго. В архипелага Килое се изчисляват около сто и двадесет острова, но повече на брой са тези, пръснати на юг от архипелага Коное, разделени на второстепенни групи от лабиринт от улеи.

— Намираме се на двеста метра от острова на Робинзон! — извика капитанът.

— В тъмнината прилича на голяма обърната тенджера — забеляза заместникът.

— Не бих искал да варя чорба в тази ваша тенджера — каза капитанът шеговито.

Малко след това, вдигайки ръка, добави:

— Но ние се движим като костенурки.

— Да засилим ли?

— Разбира се, повикайте майстора и му кажете, че след десет минути искам да се движим с удвоена скорост.

— Мисля, че майсторът е в кабината си и има температура.

— По дяволите! Пак се е напил.

— Не, капитане. От няколко дни той се чувства зле.

— Добре, оставям на вас.

„Танаро“, който плаваше сравнително бързо, след даденото нареждане започна да пори вълните със стремглава бързина. Вятърът беше благоприятен и течението Хумболт подпомагаше пътуването. Капитанът се беше изкачил на мостчето и с удоволствие наблюдаваше бързото плаване към нос Хорн.

— Каква великолепна нощ! — извика гласно той.

Корабът се плъзгаше леко върху повърхността на морето. Луната закъсняваше да се появи, скрита зад гъсти облаци, но по всичко личеше, че тя скоро ще изпъкне със своя блясък.

— Какво виждате напред? — попита капитанът кормчията.

— Една светла точка, която се движи.

— Трябва да е някоя рибарска колиба.

— Или някое пиратско скривалище — се осмели да каже кормчията.

— Дявол да го вземе! Трябва да си отваряме очите.

— Едва ли има две мили дотам.

— Проклети кучета! Да не ни изиграят?

Светлата точка плаваше над водата като съмнителен огън и от време на време угасваше, за да се появи по-далече, по-жива и неспокойна.

— Няма съмнение, това е един подозрителен знак — каза капитанът.

— Ще трябва да завием на запад.

— В никакъв случай! Дори и да знаем, че ще изгубя главата си. Карайте направо на юг.

Кормчията изпълни нареждането, докато капитанът пъхаше два големи пицова в кожения си колан, след като се увери, че са в пълна изправност. В този момент Балдо и Камерлан напуснаха задната част на кораба и с големи крачки се отправиха към капитана.

— Да се приготвим за нападение — каза Камерлан.

— И вие ли сте на това мнение?

— Несъмнено, капитане.

— Гръм и мълния! Не виждам вече сигнал.

— Скрил се е зад някоя скала.

— Всички на палубата! — отекна гласът на капитана.

Осемдесетте моряци, които образуваха екипажа на „Танаро“, се събраха край стената в пълна бойна готовност. В това време Камерлан и Балдо проверяваха въжетата и спасителните лодки. Тъмнината затрудняваше твърде много всяко действие. От плаващата светлина нямаше никаква следа. Капитанът изследваше морето с невероятна упоритост, скърцайки със зъби срещу тъмнината, която му пречеше да види противниците.

— Пуснете в морето една лодка!

— Капитане, какво намерение имате?

— Зная аз какво правя. Мълчете.

— Позволете ми да възразя. Честта за откриването на неприятеля трябва да бъде ваша, моя и на Балдо — забеляза Камерлан.

Без да отговори, капитанът премина палубата, оглеждайки своите хора. Всички бяха готови с вяра и ентузиазъм да се жертват при даден знак.

— Да бъде както вие искате — каза след това той на Камерлан.

Двамата офицери се спуснаха в морето и се отправиха с лодката към скалите. Връщайки се на борда след двучасово обикаляне, те докладваха за всичко на капитана, който ги похвали за проявената от тях смелост и енергия.

„Танаро“ продължи своя път, и сутринта, с първите лъчи на изгряващото слънце, достига нос Хорн. Вятърът беше намалал, но от време на време разбиващите се в кораба вълни показваха, че ще задуха противоположен вятър.

Изправен до предната част на кораба, капитанът разговаряше оживено с Балдо и Камерлан. Изведнъж „Танаро“ се наклони надясно, след това наляво. Капитанът поклати ядосано глава и след малко каза тихо:

— Трябва да се избягва всяко опасно движение — и хвърляйки поглед на уредите, които отбелязваха движението на вятъра, застана до лоста на кормилото.

След няколко минути корабът се намери във от бурните въздушни течения и се отправи на североизток. Но след два часа пътуване изведнъж се появи вятър и платната се изпокъсаха, увисвайки като парцали по мачтите.

— Кой ни изпраща това неспокойствие?

— Трябваше да се предвиди — забеляза капитанът.

— Сбогом. Ще легнем да поспим.

— Изглежда, като че ли се намираме в някое бласто.

— Внимавайте, че вятърът ни тласка на юг.

— По дяволите! — промълви капитанът, слизайки по стълбата на капитанското мостче, за да се разхожда на палубата. След малко той видя двамата офицери.

— Капитане, да използваме времето в нещо — каза Балдо.

— По какъв начин?

— Като отидем на лов за пингвини.

— Брегът е далече — каза капитанът, поглеждайки с бинокъла си към една група скали, високи десетина метра. По тях бяха накацали много птици. После добави: — Идете. Ние ще ви чакаме.

Балдо и Камерлан се качиха на една лодка и изпратени с пожелания от целия екипаж, се отправиха към скалите. Бяха взели един сандък с храна и няколкостотин патрона за пушките, смятайки да се върнат на борда с пълна лодка пингвини.

За нещастие, след четвърт час големи черни облаци се надвесиха над морето.

— Ще има буря — извика Балдо.

— Нашата кожа е здрава — каза Камерлан.

— Хайде, дръж по-здроаво веслата.

— А ти бъди готов с пушката.

Лодката започна да лети. Гребейки усилено, за да избегнат бурните вълни, те успяха да се доближат до скалите. Изведнъж Камерлан пусна веслата и с два изстрела на пушката си уби два пингвина.

— Ето закуската! — извика той, грабвайки веслата.

— Царска закуска.

— Още петдесет метра!

Вятърът духаше страшно, вълните блъскаха лодката наляво и надясно и първите светкавици разкъсваха тъмните облаци.

— Трябва да стигнем до брега, иначе сме изгубени.

— Дявол да го вземе, що за борба е това?

— Цяла нощ ще се разправяме с тази буря.

— А корабът, къде е?

— Зад гърба ти, прави усилия да се приближи.

Недалече от тях тъмният силует на кораба се люлееше между вълните. С отчаяни усилия двамата офицери движеха веслата, но развълнуваното море парализираше всички техни усилия. „Танаро“ вместо да се приближава, сякаш все повече и повече се отдалечаваше, тласкан от яростните вълни.

— Внимавай, Балдо! — извика изведнъж Камерлан, хващайки се за носа на лодката.

Една грамадна вълна, която, след като се блъсна в скалите, връщайки се обратно, заля лодката и я потопи. Балдо и Камерлан с плуване успяха да достигнат най-близката скала, докато небето, осветявано от светкавиците, кълтеше над безкрайния океан.

ДВАМАТА РОБИНЗОНОВЦИ

Скалите, върху които развълнуваното море изхвърли двамата млади офицери от „Танаро“, приличаха на малък нос, издаден в морето. Откъм западната страна скалите бяха високи около двадесетина метра и постепенно се спускаха към морето.

През цялата нощ грамадни вълни блъскаха от всички страни малкото островче. Водата с оглушителен шум навлизаше в издълбаните пещери и отново се отдръпваше назад.

Хванати здраво за една скала, Балдо и Камерлан не се мърдаха от мястото си, понасяйки неумолимото блъскане на вълните. В непроницаемата тъмнина се бяха спуснали черни облаци, които бурята разкъсваше и разпиляваше.

Бурята продължи през цялата нощ. Когато слабата светлина на зората освети мястото, вик на негодувание се изтръгна от гърдите на двамата приятели. Блъскана от вълните, лодката беше направена на парчета. Сандъкът с патроните по чудо беше изхвърлен върху една скала, но сандъкът с храната беше изчезнал.

— Ще заплатим скъпо за нашия каприз.

— Проклети пингвини!

— А корабът? Да не би да е потънал?

— Твърде е възможно.

— Въпреки това, аз умирам за сън.

— И аз, дявол да го вземе!

Двамата офицери погледнаха своите измокрени дрехи и окървавени ръце, след това започнаха да се изкачват по една скала. Стигнали на върха, те се спуснаха от другата страна на скалата, където намериха една доста широка пещера. Там запалиха огън и изсушиха дрехите си.

Капнали от умора, те се изтегнаха на земята и спаха дълбоко няколко часа, запазени от бурята, която вилнееше така страшно, сякаш тогава беше започнала. Но изведнъж някакъв страшен шум ги пробуди.

Те се свиха в един ъгъл на пещерата. Огънят беше угаснал и задушливият дим постепенно излизаше през входа на пещерата.

— Дявол да го вземе! Какво ли е пък това?

— Сигурно земетресение.

— Само това ни липсваше!

— Но не е всичко. След малко водата от морето ще нахлуе в пещерата.

— Необходимо последствие.

— Трябва да се търси друго убежище.

— Къде?

— Далеч оттук — извика Камерлан, втурвайки се към изхода, докато първите морски вълни нахлуваха във вътрешността.

Помагайки си с ръце и крака, изтощени и облени в пот, те се покатериха смело нагоре и достигнаха върха. Но, за да избегнат това опасно място, прерязано от улеи, където всеки момент водата събаряше големи камъни, трябваше да се изкачат на друга скала, запазена от морските вълни.

— Тук ще измрем като птички в клетка! — извика ядосано Балдо.

— Ще забавим колкото е възможно повече този час — каза Камерлан с пресилена шеговитост.

Започнаха да слизат от скалите. Когато стигнаха долу в пропастта, бяха капнали от умора. Седнали върху намокрените камъни, те се гърчеха от болки. Ръцете и краката им бяха наранени на много места. Изведнъж Камерлан се изправи, скърцайки със зъби.

— Няма да оставя скелета си върху тези скали.

— И аз — добави Балдо, скачайки изведнъж, като последва приятеля си, който започна да се катери.

От върха на скалата, не по-висока от пет метра, излизаше черен дим, който, вместо да се разпръсква, се спускаше като мъгла над скалите. Това беше малък вулканичен кратер, който само пушеше. Но ако започнеше да действа внезапно, в миг би залял двамата смели офицери.

Изкачвайки се още нагоре, Камерлан извика ужасен и за малко не падна назад.

— Гореща лава!

— Къде?

— Тук, в тази пукнатина — каза той, показвайки една дупка на скалата.

С голяма предпазливост слязоха отново долу, където морските вълни продължаваха да беснеят. Тук опасността не беше по-малка — нещастниците бяха блъскани и събаряни от яростните вълни.

Пред тях стоеше безкрайното развълнувано море и те трябваше да запазят пълно хладнокръвие, за да не станат жертва на разярените вълни.

Изведнъж, в тъмнината на нощта, Балдо чу отчаяните викове на другаря си и го видя как се бори с вълните, викайки за помощ.

В този момент някаква светлина блесна във въздуха и веднага угасна. Балдо се зарадва. Тази светлина можеше да бъде само от „Танаро“. Светлината отново се появи и от гърдите му се изтръгна радостен вик, който заглуши бурята.

— Камерлан, плувай на изток! „Танаро“ е близо!

Но той не можеше да го чуе и само след двучасово плуване, при появяването на зората, забеляза на около сто мили разстояние корабът, който се мъчеше да запази равновесие.

Веднага се отправи към него и видя как моряците се мъчеха да спуснат спасителните лодки. Разяреното море ги обръщаше веднага, щом като се докоснеха до вълните. И Камерлан бе принуден да се върне към скалите.

— „Танаро“ няма да избегне корабокрушението! — заяви Балдо отчаяно.

— Какво те кара да мислиш така?

— Страшната буря, която вилнее над океана.

— Ще я преодолея — каза Камерлан настойчиво.

— Но борбата трае вече три дни.

— Ще се спаси.

— Вярваш ли, че ще се измъкне здрав от тези проклети скали?

— Разбира се.

— Шегуваш се!

— Не, казвам ти го сериозно.

— Добре, да опитаме — извика Балдо.

Казвайки това, той се хвърли във вълните, последван от своя верен другар.

С първите усилия те преодоляха водовъртежите, които се образуваха около скалите. Но грамадните пенливи вълни безмилостно ги изблъскваха назад.

От време на време, за да съберат сили, двамата другари преставаха да плуват и се оставяха на вълните да си играят с тях.

Не виждаха вече нищо. Чуваха само страшният трясък на вълните и зловещото бучене на вятъра, който ги оглушаваше. Бурята беше стигнала своя връх и помиташе всичко пред себе си. Блъскан от безбройните вълни, „Танаро“ рискуваше да бъде потопен всеки миг.

Екипажът правеше всички усилия, за да запази живота си и при заповедите на капитана всички работеха трескаво, за да организират спасяването. При все че бурята беснееше от три дни, неочаквано взе такива размери, че накара да трепери всичко живо.

Светкавиците и гръмотевиците засилваха още повече зловещия кълтеж на бурното море. Капитанът и помощникът му се бяха изправили на предната част на мостчето и въпреки вълните, които ги заливаха, следяха всяко движение на Балдо и Камерлан, които се появяваха и изчезваха между вълните.

— Положението на двамата е много лошо — каза помощникът.

— Да, по-лошо от нашето — забеляза капитанът.

— Те са едва на сто метра.

— И все пак, не можем да направим нищо за тях.

— Но и ние не сме много добре.

— Страхувам се, че „Танаро“ няма да издържи дълго.

— И аз съм на същото мнение.

Светкавиците, гръмотевиците и бурята продължаваха да беснеят. Грамадните вълни заливаха кораба, достигайки върха на мачтите му, всявайки паника сред моряците.

— Капитане, изгубени сме.

— Всеки да стои на мястото си!

— Ще се издавим като мишки.

— Дайте ми лоста на кормилото! — извика капитанът, втурвайки се към кормилото. След малко добави: — Дайте сигнал за помощ!

Яростните вълни си играеха с кораба, като с орехова черупка, заливаха палубата и събаряха хората. Изведнъж корабът беше издигнат като перо и изхвърлен на сто метра разстояние. Малко след това той изчезна във водата.

През това време Балдо и Камерлан напразно се бореха с вълните, тласкани постоянно към скалите.

Най-сетне те трябваше да се примирят с положението и да излязат на сушата, капнали от умора, сякаш цял месец бяха пътували без почивка. Бяха сами, напълно сами и единственото убежище, което можеха да изберат, беше пещерата, от която бяха избягали преди няколко часа поради земетресението.

Намериха пещерата изпълнена с тежък и отровен дим. Трябваше веднага да се махнат оттам, за да не се задушат. Но тъй като вятърът духаше силно, въздухът в пещерата постепенно се пречистваше от отровния дим. Използвайки това положение, двамата другари отидоха да търсят миди, за да утолят глада си, с надежда да намерят между скалите и вода за пиене.

Като двама нови робинзоновци те обикаляха дълги часове между скалите, виждайки с ужас, че морските вълни бяха изхвърлили върху скалите на този малък остров множество останки от потънали кораби и хора.

Всичко това увеличаваше тяхното отчаяние и от време на време те отправяха молитви към всевишния да ги избави от това зловецко място.

След една седмица мъки и неволи, когато бяха изгубили всяка надежда за спасение, бурята утихна и слънцето озари безкрайната шир на океана. Това ги ободри, лицата им обаче бяха неузнаваеми, обрасли с бради.

В едно кътче на пещерата намериха пушките си и сандъка с патроните. Това им даде възможност да убият много птици, с каквито скалистият остров изобилстваше. По този начин се снабдиха с храна, но липсата на вода за пиене ги тревожеше.

— И все пак, трябва да се излезе от това страшно положение — каза Камерлан.

— С удоволствие, драги приятелю, но как?

— Тази дяволска горещина ще ни накара да измрем от жажда и все пак не можем да стоим по цял ден във водата.

— Принудителните бани съвсем не ми харесват.

— И на мене. Ето защо ти казвам, че този живот е невъзможен.

Не знаейки какво да решат, те прекарваха по цели часове седнали върху скалите с втренчен поглед в далечината, мислейки постоянно за

кораба, който бе погълнат пред очите им от развълнуваното море.

В мислите на двамата изпъкваше споменът за страданията и неволите, преодоляна от Робинзон Крузо, намерил подслон на острова, наречен от него „на отчаянието“. Те бяха без подслон с по една пушка, принудени да се хранят с миди и птици, които разстройваха стомасите им.

Времето беше много капризно и бързо се променяше: дъжд, слънце, вятър. Те бяха принудени да се крият в пещерата, където миризмата стана непоносима. Нямаше нито едно дърво, нито поне малко растителност, с която биха могли да си направят някаква лодка и с нея да се опитат да се приближат до брега, който през слънчевите дни се очертаваше на хоризонта на север.

Една сутрин Камерлан, намирайки случайно едно желязо, започна да копае около една скала, с намерение да я измести и да направи заслон за двамата, но след едночасово усилие трябваше да се откаже от този примитивен уред. Същото стана и с Балдо, при все че той беше физически по-здрав.

В този момент адски шум разтърси въздуха и от една скала започнаха да се свличат към морето големи камъни.

— Пак земетресение!

От мястото, откъдето се беше откъснал този град от камъни, се показаха огнени езици. Водата около скалата започна да клокочи, сякаш от дъното на морето долиташе адски кънтеж.

— Пак това проклето море! — каза Камерлан.

— Морските бездни танцуват — каза подигравателно Балдо.

— Страхувам се, че ще изгорим като мравки.

— Погледни, огнените езици се увеличават.

— Бързо, да отидем на източната страна на острова.

ВЪРХУ ПЯСЪКА

Застрашени от опасността да бъдат заровени живи от изригващата лава, Камерлан и Балдо потърсиха убежище към източната страна на острова.

Сега смятаха, че са на безопасно място, но все още не бяха спокойни. Отдалечаването им от пещерата затрудняваше продоволствието им с храна и ги лишаваше от един заслон, където бяха намерили и едно малко изворче с вода за пиене.

Измъчваше ги жажда и свиваше до болезненост гърлата им.

— Каква участ ни сполетя!... — въздъхна Балдо.

— Не бива още да се отчайваме — каза Камерлан.

— Какво да правим тогава?

— Преди всичко да утолим жаждата, която ни измъчва.

— Изворчето е далече.

— Да не искаш да кажеш, че трябва още да вървим?

— Вулканът продължава да изхвърля огън и камъни.

— Не трябва да губим надежда. Ще се борим до последно издихание.

— Тогава напред! — извика Балдо, правейки отчаяни усилия да се изправи.

Започнаха да се катерят по скалите, преминаха опасни и стръмни места и стигнаха до изворчето, което беше почти закрито с камъни. С големи усилия успяха да утолят непоносимата жажда.

От време на време слънцето, разкъсвайки облаците, озаряваше фантастично скалистия остров. Димящият кратер не даваше признаци, че има намерение да престане. Други по-малки дупки се бяха отворили тук-там около главния кратер и изхвърляха лава и камъни.

Изведнъж двамата приятели почувстваха тежка и задушлива миризма между лабиринта от скали. Почти целият остров беше покрит с черен и тежък дим и липсата на вятър правеше атмосферата непоносима.

Камерлан се изправи да погледне песъчливия бряг на запад от скалите, който беше покрит с мъгла и видя, че слънцето бързо се спуска към хоризонта.

След няколко минути Балдо се покатери на противоположната страна и, сякаш обзет от внезапна лудост, започна да вика като обезумял.

— Какво ти е? — попита Камерлан.

— Забелязах една гемия.

— Не виждам нищо — извика Камерлан, след като погледна през дима. Преди още да се опомни, Балдо се хвърли в морето и започна да плува с голяма бързина.

Камерлан чувстваше как кожата му настръхва, виждайки своя другар блъскан от грамадните вълни и от време на време бършеше едрите капки студена пот, които бяха избили по челото му.

Долитаха до ушите му неясните и отчаяни викове, с които Балдо се мъчеше да обърне внимание на хората от гемията, която сега и Камерлан забеляза в далечината. Той видя как гемията зави внезапно на юг.

Един час след това Балдо се върна на скалистия остров повече мъртъв, отколкото жив и Камерлан трябваше да го вдигне на гръб и да го занесе на закрито място. Когато дойде на себе си от умора, отидоха заедно да търсят парчета от дъски, бурета и други, които бурята беше изхвърлила на островчето. След като се изкачиха на най-високата скала, запалиха голям огън.

— Камерлан — каза изведнъж Балдо, — какво мислиш, ако започнем да стреляме?

— Едва ли ще има полза — отвърна Камерлан.

— Все пак, да опитам.

— Ако някой може да ни види, достатъчни са пламъците на нашия огън.

— Кой знае. Далеч е, а и светлината на залеза може да попречи.

Камерлан не добави друго и Балдо, взимайки пушката, изстреля двадесетина патрона във въздуха.

Камерлан обърна поглед на запад, където слънцето потъваше между позлатените облаци. Много и разнообразни птици прехвърчаха над скалите.

Двамата другари успяха с дъски и дървета да построят една малка колиба, широка три стъпки и дълга пет и бяха легнали под нея, за да избегнат случайното нападение на някоя проклета птица или морски орел, които можеха да ги издебнат.

Към полунощ Камерлан се пробуди и отваряйки очи, видя трептящата светлина на една ракета, която се издигаше към небето.

— Ставай, приятелю! — извика той радостно, побутвайки Балдо.

— Какво има?

— Кораб по тези места!

— Как е възможно?

— Видях една ракета. Скоро ще се съмне и ние ще можем да видим добре всичко.

— Видели са огъня и идват да ни спасят.

— И аз предполагам това.

Слънцето не закъсня да се появи на хоризонта. Безкрайната морска шир блестеше под лъчите му и морските птици с радостни писъци прелитаха над скалите.

Корабът, от който през нощта бяха хвърлени няколко ракети, се намираще на няколко мили от скалистия остров и сякаш изглеждаше неподвижен върху блестящите води на морето. Балдо и Камерлан виждаха неясно движенията на борда. Моряците спускаха лодка във водата. Радостен вик се изтръгна от гърдите на двамата приятели.

Малко след това лодката се плъзгаше равномерно върху гладката повърхност на морето. Двамата приятели, трогнати до сълзи, очакваха пристигането на своите спасители и от време на време махаха радостно с ръце.

Лодката доближи северната страна на скалистия остров и двамата нещастници седнаха при моряците, които с учудване гледаха тези две същества, попаднали между тези вулканични скали.

— Да живеят английските моряци! — извика Камерлан и после попита: — От кой параход сте?

— От „Портланд“.

— От дълго време ли сте на път?

— От четири месеца.

— И каква е целта на вашето пътуване?

— Това ще узнаете от капитана, на когото дължите вашето спасение.

— Да живее капитанът на „Портланд“! — извика Камерлан.

За по-малко от един час лодката стигна до кораба и бе изтеглена на борда. От двадесет и осем часа Балдо и Камерлан не бяха яли друго, освен недобре изпечени птици и миди, ето защо лакомо поглъщаха предложената им от капитана храна.

След като се показва любезен и великодушен към тях, той пожела да узнае историята на „Танаро“ и приключението на двамата смели офицери.

В добро настроение Балдо и Камерлан разказаха подробно на капитана всичко, каквото бяха преживели, изказвайки своята благодарност, че се намират на борда на „Портланд“.

Първите часове на нощта минаха, без да има нещо ново. Моряците, събрани на групи тук-там, разговаряха оживено и пушеха своите къси лули, разхождайки се по палубата и отново се връщаха да продължат разговорите.

Но към два часа сутринта небето се покри с гъсти облаци, които хвърляха мрачни сенки върху леко развълнуваното море.

— По дяволите! — извика капитанът. — Това време предвещава буря.

— Пак ли? — извика Камерлан.

— Да не изпусваме от очи посоката на въздушното течение — каза Балдо, приближавайки се бързо към кормчията. След малко се чуха викове:

— Светлина! Фенер!

— Кораб! Трябва да го избегнем... — извика капитанът.

— Може би предполагате, че са пирати — каза майсторът.

— Всичко е възможно. И аз нямам никакво намерение да водя борба с тях.

Шумът на парахода престана изведнъж. Чуваше се само духането на югоизточния вятър, който надуваше платната. Двата моряци, поставени на предната част на кораба, съобщиха по-късно, че тайнствената светлина изчезнала.

— Напред! Ние сме господари на положението — извика тържествуващ капитанът.

— Смятате ли, че ще бъде за дълго време?

— Не се съмнявам в това — каза решително капитанът.

Късно през нощта се появи неблагоприятен вятър, който, освен че развълнува силно морето, надуваше платната на „Портланд“, отдалечавайки го все повече и повече от неговата цел.

Корабът имаше много платна и силният вятър застрашаваше равновесието му. Предпазливостта накара капитанът да смъкне платната от голямата мачта. Малко след това вятърът поде кораба към брега.

Сто очи и биноклите на капитана, и офицерите тревожно гледаха на север. „Портланд“ пореше подводното течение, люлян от вълните и силния вятър.

Всеки десет минути брегът изпъкваше все по-ясно и с него безбройните скали, пръснати на няколко мили наоколо.

— Имам силен поглед, но не мога да видя сигурно място, където да хвърлим котва — каза Камерлан на капитана.

— Не се боя от нищо.

— Нито аз, но...

— Какво?

— Можем да бъдем изненадани и да намерим дъното на морето.

При тези думи капитанът се изсмя гласно, но преди да престане смехът му, корабът беше блъснат два-три пъти и после изхвърлен на десетина метра.

— Подводни скали?

— По дяволите! Кой извика?

Оглушителен шум се понесе откъм предната страна на кораба. Капитанът с пистолет в ръка се изправи на мостчето, респектирайки обезумелите моряци.

— Играта е изгубена! — викаше някой.

— Правим напразни усилия — добавяше друг.

— Какво става? — извика капитанът и гръмна във въздуха с пистолета си, за да уплаши екипажа.

В същия момент корабът се блъсна отново и се наклони на една страна.

— Пуснете сондата! — заповяда капитанът.

— Излишно е. Корабът заседна.

— Дяволите да ви вземат! Пуснете сондата!

Морските вълни, които на това място беснееха, изтласкаха кораба напред, така че след малко той отново започна да плава.

— Най-сетне! — извика Камерлан.

— Хайде, да не губим време — каза Балдо.

— Какво мислиш да правиш?

— Да излезем от това положение.

— Напред, хора на морето! — извика капитанът, качвайки се на едно буре, за да го виждат по-добре.

— Капитане! — извика майсторът, тичайки.

— Какво има?

— Дупка на предната част на кораба.

Балдо, Камерлан, майсторът и няколко моряци се втурнаха по стълбите към хамбарите, докато други моряци, усилено работеха, за да запушат дупката. Тази повреда създаваше големи грижи на всички. За два часа дупката беше запушена и корабът продължи пътя си.

Балдо и Камерлан, смели и решителни моряци, започнаха умело да избягват противоположния вятър, който надуваше платната и успяха да измъкнат кораба от подводните скали, които всеки момент го застрашаваха. Нескончаеми викове на радост отекнаха на палубата, когато екипажът видя как „Портланд“ се движеше свободно напред. Имената на двамата италианци минаваха от уста на уста.

Напълно сигурни в себе си, двамата приятели следяха всяко движение на кораба и нещо използваха вятъра.

Грамадните морски вълни блъскаха безмилостно кораба и застрашаваха да го потопят. Ужасът сковаваше екипажа на палубата. На две крачки от кормилото, кормчията, блед като мъртвец, превързваше с тел счупения лост. Моряците се свиваха като змии върху дъските на палубата, пазейки се от вълните.

Изведнъж корабът спря. Беше заседнал в пясъка. Веднага след това една грамадна вълна разби предната му част. В този момент главната мачта падна върху палубата и продъни дъските.

Бурята изхвърли една част от спасителните лодки; въжетата бяха изпокъсани, вълните продължаваха яростно да блъскат кораба.

Последва остър и отчаян вик:

— Предната част потъва! Бързо на помощ! Веднага помпите, иначе сме изгубени...

Това беше Камерлан, който нададе тревога, за да направи последен опит за спасение.

СПАСЕНИ

Викове на Камерлан постигнаха желания резултат и ободриха моряците. Капитанът се качи отново на палубата, за да види в какво положение се намира корабът. Виждайки как предната част потъва, той остана с убеждение, че ако след половин час дупката не бъде запушена, никой няма да избегне смъртта.

Връщайки се в хамбара, той даваше нареждания на всички страни. Няколко моряци пренасяха сандъците с хранителни припаси, други приготвиха катран и смола, трети с чукове в ръка дупчеха едно дебело парче ламарина, с което щяха да запушат дупката.

Към пладне, шест часа след като корабът заседна върху пясъка, той все още стоеше в същото положение. Изхвърлянето на буретата не даде никакъв резултат и капитанът се разхождаше нервно по палубата.

Изглеждаше, че бурята не ще закъснее. Вятърът постоянно се засилваше. Внезапно една грамадна вълна, която се блъсна в кораба, накара да изтръпне целия екипаж. „Портланд“ се олюля като смъртно ранен звяр и капитанът видя, че корабът щеше скоро да се разложи като гнила тиква.

— Спокойствие, момчета! Трябва да напуснем кораба — извика той на екипажа, след което веднага добави: — Лодките в морето, с храна и оръжие!

Наклонен напред, корабът не можеше да остане над водата повече от два часа. За момент настъпи голямо раздвижване. Моряците изваждаха от хамбара всичко, което можеше да се вземе.

Лодките вече плаваха над вълните. Моряците с големи усилия запазваха тяхното равновесие.

Балдо и Камерлан бяха слезли в хамбара, за да видят дали дупката не се е отворила отново и когато се изкачиха на палубата, видяха, че екипажът беше побягнал. Забелязаха капитана на една лодка, тласкана от вълните. Майсторът отчаяно гребеше с веслата. Малко след това лодката изчезна от очите им.

Бурята беснееше. Въздухът кълтеше от гръмотевиците и страшния рев на вълните, които безмилостно блъскаха потъващия кораб.

За няколко минути от десетте лодки на „Портланд“ нямаше следа. Развълнуваното море сякаш погълна всичко.

Положението на двамата смелчаци не беше завидно. Намираха се, може би, на пет мили от брега, върху един полуразрушен кораб, с напръскани от кръв дрехи, капнали от умора и ядосани, виждайки, че всичките им усилия са напразни.

От време на време, блъскан от грамадните вълни, дъските на кораба скърцаха и се чупеха.

След обяд вятърът утихна. Големи ята птици летяха над водата, търсейки плячка. Лекоподвижното море блестеше под лъчите на залязващото слънце. Изчистеното от мъгли и облаци небе обещавахе да се запази спокойно няколко дни. По лицето на двамата приятели заигра весела усмивка. Те започнаха да обмислят план, за да се измъкнат от това зло.

Взеха три доста големи дъски, привързаха ги добре една за друга с въжета, забиха в средата едно дърво и с едно парче от платната направиха нещо, което приличаше на платноходка. Слънцето залязваше, когато с големи усилия успяха да спуснат във водата така приготвената лодка, натоварена с единствения сандък с храна и пет пушки с голямо количество патрони.

Тъй като имаше опасност по тези места да бъдат изненадани от нещо неочаквано, Камерлан застана на предната част с пушка в ръка, докато Балдо управляваше лодката.

Импровизираната платноходка потегли напред под едно беззвездно небе, покрито с черни облаци, които се появиха от север няколко часа преди залеза на слънцето. Над морето цареше непроницаема тъмнина и двамата офицери с напрегнати очи следяха повърхността на водата.

Камерлан мълчеше. Изтегнат върху дъските, втренчено гледаше към брега. От време на време му се струваше, че вижда в тъмнината очертанията на сушата. Това бяха само мъгли, спуснати ниско над водата.

Вятърът се беше засилил и закованото не много здраво върху дъските дърво започна страшно да скърца.

— Ако вятърът е все така благоприятен, след половин час ще бъдем спасени — забеляза Камерлан.

Внезапно от гърдите на Балдо се изтръгна радостен вик:

— Брегът! Брегът!

— И огньовете!

— Още петстотин метра. Дръж здраво веслата!

— Тези огньовете ме тревожат.

— Нищо не ме тревожи вече. Спасени сме!

— Но, тези огньовете? Никога не съм виждал такива странни огньовете.

— Спасени! Брегът, брегът! — продължаваше да вика с всички сили Балдо.

ЛАГЕРЪТ НА ПАТАГОНЦИТЕ

— Какво щастие! — извика Камерлан, скачайки на брега, последван от другаря си.

Слънцето се показва засмяно на хоризонта. От време на време грамадните оловни облаци се разкъсваха, осветени от слънчевите лъчи и се разпиляваха на юг.

След като пренесоха на стотина крачки от брега донесените с импровизираната лодка материали, те се отправиха към вътрешността, като от време на време се провикваха, за да привлекат вниманието на някого.

Страхуваха се да не бъдат изненадани от страна на някое диво племе, но желанието им да срещнат жив човек ги окуражаваше. Вятърът разпиляваше на всички страни пушека от огньовете, които не можеха да се видят. Щом преминаха едно малко възвишение, пред очите им изпъкна един голям лагер.

— Трябва да са индианци — извика Камерлан.

— Да, от Арокания.

— По всичко личи, че са такива.

— Напред, без страх!

Бяха направили няколко крачки, когато необикновените викове на един дивак ги закова на място. Той се втурна към тях и без всякакви обяснения ги поведе към лагера. Неговото държане в началото беше на човек, който има лоши намерения, но главатарят на патагонците, пред когото бяха отведени двамата офицери, се оказа много любезен.

Балдо му заговори на испански и беше приятно изненадан, когато този висок около два метра човек му отговори на същия език.

— Как сте попаднали по тези места?

— Претърпяхме корабокрушение.

— А вашите другари?

— Всички загинаха.

Камерлан разказа приключенията и опасностите, преживени през последните дни, внимателно слушан от патагонците, които, след като

ги нахраниха добре, започнаха да ги прегръщат, като по този начин искаха да ги стоплят с телата си.

Това необикновено внимание трогна до сълзи Балдо и Камерлан, които бяха уверени, че са попаднали между най-любезните хора на земното кълбо. След като се отмориха добре, те обиколиха лагера на патагонците, за да имат представа за мястото, където съдбата ги беше изпратила.

На юг от Андите по-голямата част от Патагония е образувана от пространни полета, подобни на степи. Към 1550 година територията на Чили е била заета от един силен народ, наречен „войнствените хора“ и испанците ги нарекоха ароканци.

Ароканците отблъсваха енергично всеки опит на белите да нахлуят в техните земи. При все това, те не представляваха от себе си един народ. Бяха разделени на множество племена, семейства и малки групи и не се покоряваха на никого.

Никой достойни не можеше да управлява в мирно време, никой господар нямаше свои подчинени. Когато тяхната независимост беше сериозно застрашена, те се обединяваха и си избираха военачалници, които биваха заменяни, когато се покажеха изтощени от дългите борби.

Войната започна в 1550 година срещу испанците, които искаха да се установят в страната. След първите изненади, последица на тяхното невежество, ароканците се противопоставиха, разрушиха много испански укрепления и селища, взеха в плен оръжия и коне и организираха банди, които разпръснаха неприятеля.

Три поколения се бориха непрекъснато за своята независимост, но след повече от един век борби победата беше спечелена от индианците. С договора от 1641 година, подписан четири години след това, представителите на испанците признаха тържествено независимостта на войнствените ароканци.

В началото тяхната земя, гарантирана от нашествия, беше много пространна. Намираше се между морето и планинската верига Андите, между залива Ароко и реката Валдивия и заемаше една повърхност от около 70 000 квадратни километра. От страна на старите врагове нашествията бяха прекратени, започна едно систематично раздвижване и нахлуване и ароканците, свободни по име, изгубиха всъщност своята независимост.

Военните кораби на Чили управляват крайбрежието и всеки момент могат да стоварят войски на сушата. По протежението на брега са открити редовни пристанища, във вътрешността се издигнаха градове, свързани с пътища, които минават през горите. Железните пътища навлизат все по-навътре в равнината, която разделя двете планински вериги от брега и Андите и прерязва Арокания на две части.

Най-сетне туземците нямат примитивната чистота на своята кръв, защото испанските пленници се женеха за техните дъщери, както сега жителите на Чили се женят за ароканките и расата от ден на ден все повече се смесва.

Старото разпределение на ароканците не отговаря на семейните контрасти или на расата и всъщност техните имена определят територията, която населяват. Например патагонците, заемали земите на юг и народите покрай брега се наричали Лубу-ке или хора на водата.

Жителите на Арокания надминаваха може би 100 000. Това число, обаче, благодарение на войните или по-късно на постоянното претопяване, намаля значително и сега наброяват около 40 000.

Тяхната устойчивост срещу епидемиите е много по-малка от тази на европейците. Те боледуват предимно от едра шарка и дизентерия, докато алкохолът, произвеждан и докарван от съседните колонии постепенно ги отравя.

В своята обиколка Балдо и Камерлан имаха възможност да се запознаят с разположението на лагера на патагонците, след което решиха да си построят шатра.

Започнаха да разчистват шубраците наоколо, забиха в средата и на четирите ъгъла по един кол, поискаха от патагонците няколко кожи от лама и след като ги ушиха с лико, направиха покрива на своя заслон.

Всичко това направи голямо впечатление на патагонците. По-голямата част от техния лагер беше построен от малки колиби, покрити с листа и сухи клони, измазани с кал, които съвсем не можеха да устоят на дъжда и вятъра.

Те последваха примера на двамата чужденци, запретнаха се на работа и преди още слънцето да залезе, по-голямата част от тях издигнаха хубави и удобни шатри.

— Балдо, какво мислиш за тези хора?

— Изглеждат ми много интелигентни.

— Виждаш ли колко бързо усвоиха всичко от нас.

— Това ме тревожи.

— Защо?

— Когато видят, че няма вече какво да научат от нас, ще ни оставят на произвола на съдбата.

Те отидоха пред шатрата на главатаря и веднага бяха въведени при него. Той беше свикал съвет от старейшините и разговаряше с тях тихо.

Лицата почти на всички бяха широки и кръгли, украсени с гъсти черни бради. Имаха благ вид и, когато отваряха уста, за да кажат нещо, очите им се съживяваха и блестяха.

Главатарят на патагонците се ползуваше с голямо доверие от страна на всички, защото, когато вземаше думата, всички го слушаха внимателно. Неговата фигура беше внушителна и оправдаваше уважението на всички.

— Трябва да вземем решение — каза той изведнъж.

— На вашите заповеди сме — отвърна един патагонец с живи очи.

— А ти? — попита главатарят патагонца, който седеше от дясната му страна.

— Ако нямаме определена цел, аз съм на мнение да останем тук.

— Не е необходимо да имаме определена цел. Ще тръгнем и, когато се установим на бивак, ще вземем решение.

Той млъкна за момент, след това погледна Балдо, после Камерлан и каза:

— Готови ли сте да посрещате заедно с нас всички опасности?

— Защо не? Но засега нищо не ни пречи да останем на лагер на това място — отвърна Камерлан.

— Не мога да взема под внимание вашето предложение — каза главатарят.

— Но някои от вашите хора са на нашето мнение — се осмели да каже Камерлан.

— Оставете на мене да реша — каза натъртено главатарят — и, отпреди още слънцето да се покаже, ще узнаете моята воля. Възможно е да променя намерението си, но засега съм решен да напусна този лагер и да тръгна на юг.

Камерлан се опита да продължи спора, но беше спрян от Балдо. Главатарят забеляза това и се обърна към него:

— Имате ли нещо друго да предложите?

— Да. Ние настояваме да решим сами за себе си каквото намерим за добре — каза Камерлан.

— Кажете, какво искате да правите.

— Позволете ми да изложа нашите намерения пред вас.

— Говорете — каза главатарят с нетърпение.

— Моят другар и аз възнамеряваме да тръгнем към населените места, след това да се върнем в нашата страна — обясни Камерлан.

— Много късно! — извика главатарят.

— Не разбирам.

Главатарят не го дочака да завърши думите си и се отправи към изхода на шатрата, следван от старейшините. Ефектът от всичко това беше много печален за Балдо и Камерлан. След малко при тях дойде пратеник от страна на главатаря, който им съобщи, да бъдат готови за път.

Наистина, на другия ден, още призори, патагонците потеглиха. Бяха около петстотин мъже, жени и деца и вървяха доста бързо. Балдо и Камерлан ги следваха. Засега те се бяха отказали от намерението си.

Не им бяха известни намеренията на патагонците и, когато попитаха някои от тях, те мълчаха, сякаш нищо не разбират.

След петчасово пътуване, водена от главатаря, колоната се спря и много патагонци, вместо да търсят подходящо място за почивка, се разделиха на няколко групи и започнаха да играят на линао, тяхна любима игра, която не се различава много от английския крикет.

Много от тях се показаха доста смели и се качваха върху гърбовете на другарите си, правеха някакви движения във въздуха и с необикновена лекота скачаха на земята. Игрите и развлеченията престанаха едва привечер, когато главатарят съобщи, че е време да продължат пътя.

— Докога ще се покоряваме сляпо на тези хора? — попита Камерлан.

Челото на Балдо се помрачи.

— Главатарят отказа да ми даде храна, като ми припомни за нашето негодувание снощи.

— Не е голяма работа — заяви Камерлан. — Да отидем на лов за наша сметка.

— Може да ни забранят.

— Дори и животът ми да коства, ще се опитам. По-добре да умрем в борба, отколкото от глад.

Започна да вали. Без да обръщат внимание на лошото време, патагонците продължаваха своя път, покорни и верни на своя главатар. Камерлан и Балдо изостанаха назад и, с надежда, че ще убият някой дивеч, се скриха зад един храсталак. Повече от два часа стояха в калта, мокрени от непрестанния дъжд и измъчвани от непоносимия студ и глад.

— Може би напразно губим времето си — каза внезапно Камерлан.

— Да не би патагонците да са открили вече нашето отсъствие?

— Кой знае? Но и без това нашето стоене тук е излишно.

— Бъди готов с пушката и ще видим.

— Пълна е от осем дни и често пъти мислех да я изпразня върху този проклет патагонец.

— Бъди спокоен и ще видиш, че ще убием нещо.

Изведнъж Балдо се изправи на колене и показа с ръка една птица, която хвърчеше ниско над земята.

— Стреляй! Това е див петел.

— Чакай да се приближи още малко.

Когато птицата се изви близо над тях, Камерлан се прицели и гръмна. Тя падна на земята с пречупени криле.

— Пригответи си стомаха — извика весело Балдо и отиде да вземе жертвата.

Въпреки лошото време, двамата другари успяха да изчистят петела и да запалят огън, на който опекоха месото.

— Трябва да имаме поне половин дузина в запас — каза Балдо, като поглъщаше с апетит вкусното месо.

— За днес ще се задоволим само с това.

Ниските и сиви дъждовни облаци докараха нощта по-бързо. От време на време дъждът преставаше, за да започне отново по-силно.

— Нощта ни завари тук! — извика тъжно Камерлан.

— Ще трябва да се приютим някъде до утре.

— А патагонците? Какво ще стане с тях?

— Не се тревожи! Те сигурно няма да се изгубят.

— Тогава да ги настигнем.

Но, след като вървяха половин час, те се убедиха, че беше невъзможно да се върви по тази разкаляна почва. Освен това, следите на патагонците бяха почти заличени от непрекъснатия дъжд и при непроницаемата тъмнина на нощта не можеше да се види нищо.

Всичко това тревожеше много двамата другари. Те се намираха сами в тази непозната, безкрайна и необитаема земя. Все пак не бяха изгубили и последната надежда, че ще могат да намерят патагонците.

РИО НЕРО

На другия ден, след като прекараха нощта заслонени между храстите, те продължиха своя път. Слънцето беше се издигнало над хоризонта, но върху безкрайната равнина не се забелязваше никакво живо същество. Тъмните облаци, които изляха върху земята голямо количество вода, се разпръсваха и постепенно изчезваха на север.

Камерлан вървеше на няколко крачки пред Балдо и постоянно гледаше напред. Изведнъж се обърна към своя приятел и извика колкото му глас държи:

— Ето следите на патагонците!

— В коя посока са тръгнали?

— На север.

— Не ще ли сгрешим, ако ги последваме?

— Съвсем не. Ще им докажем, че не се страхуваме от тях.

Балдо се приближи до своя приятел и се наведе да разгледа стъпките на патагонците. След малко се изправи, поклащайки глава.

— Но ако това не са техни следи?

— Тук няма никакво съмнение — каза Камерлан и тръгна решително напред.

След стотина крачки двамата приятели бяха вече напълно сигурни, че са тръгнали по стъпките на патагонците. Те намериха една голяма дървена лъжица, с каквата патагонците играеха тяхната любима игра линао. Това беше достатъчно да разпилее съмнението у двамата приятели, че са взели правилна посока.

Тревистата равнина се губеше в далечината пред двамата пътници. Глинестата почва, примесена с пясък, затрудняваше ходенето, а и водата от силния дъжд не беше попита.

От време на време срещаша ниски храсти, отчупваха от тях пръчки, за да изчистят залепналата по ботушите им кал. Всеки половин час смъкваша товара от гърба си и сядаха да почиват.

— Надявам се, че ще намерим патагонците преди залез-слънце — промълви Камерлан.

— Ако не се случи нещо непредвидено, утре ще бъдем при по-добри обстоятелства — отвърна Балдо.

— И представи си, бях запознал да гледам като приятел този проклет главатар на патагонците!...

— Полученият урок ще ни послужи за в бъдеще.

— Аз мисля, че той искаше да се отърве от нас, за да прикрие своите планове.

— Любопитствувам да узная това.

След три часа те срещнаха един полумъртъв кон, изтегнат до една воняща локва. Балдо и Камерлан разгледаха внимателно животното, потънало до половина в жълтата кал, и двамата останаха с убеждението, че конят няма да живее повече от пет-шест часа.

Сигурно беше, че животното не принадлежеше на патагонците, но можеше да се предполага, че и те бяха го видели, но не са могли да го използват, защото то агонизираше.

По-нататък откриха останките на един бивак и следи от огън, запален в една дупка. Наоколо бяха останали купчинки суха трева, събирана за огъня. През главата на Камерлан мина мисълта, че патагонците, след като бяха спрели за няколко часа на това място, веднага го бяха напуснали поради необясними причини.

— Може би, появяването на някое стадо бикове ги е накарало да избягат — заяви Балдо.

— Страшно е, ако бъдем нападнати от диви зверове.

— По дяволите! — извика Балдо, — само това ни липсваше.

— Трябва да внимаваме.

Вървейки напред, постепенно следите върху почвата ставаха все по-неясни. Страхът, че отново може да се залутат из тази тревиста пустиня, ги накара да бъдат по-внимателни.

Изведнъж до ушите им достигна необикновен шум и след малко пред тях изпъкнаха бурните води на една река. Беше широка четири метра, с ронливи и кални брегове, така че беше немислимо да се премине.

— Какво ще правим, Балдо? Да търсим друг път.

— Да продължим напосоки.

— По дяволите тези патагонци.

— Здрава кожа имат — каза Балдо и наведе глава.

Не оставаше друго, освен да продължат пътя си, вървейки край брега на реката. Слънцето се спускаше бавно на запад.

Двамата приятели вървяха мълчаливо, но изведнъж Камерлан се спря и извика.

— Мисля, че е по-добре да хванем на север, където вероятно ще срещнем развалините на някоя стара испанска крепост.

— Още тази сутрин аз исках да ти кажа това.

— Защо не го каза?

— Виждаше ми се много далече.

— Това не е от значение. Между тези стени ще се чувствуваме по-спокойни.

Вървяха цялата нощ и на другата сутрин. Балдо чувствуваше болки в гърдите си от удара, получен от кормилото. Камерлан се оплакваше, че краката му са разранени. Следващите дни времето изведнъж се затопли. Горещината стана толкова непоносима, че двамата приятели бяха принудени често да почиват.

При една такава почивка Камерлан подуши миризмата на изгоряла трева. Той стана и се огледа наоколо.

Далеч към хоризонта той забеляза една голяма група конници, която препускаше в галоп.

— Това са сигурно ловци на бикове — каза Балдо.

— Тогава след малко биковете ще бъдат при нас.

— Трябва да се прикрием.

Приютиха се до брега на реката, готови да стрелят и да се хвърлят във водата, в случай, че освирепелите животни ги нападнат. На около триста метра изведнъж видяха как гонените бикове бягаха на юг.

Бяха едри животни с дълги закривени рога, черни, високи и със здрави като стомана крака. Балдо и Камерлан, с пушки в ръка, наблюдаваха бягството на разярените бикове.

— Ако се задържат тука до вечерта, изгубени сме — каза Камерлан.

— Изглежда, че се двоумят накъде да хванат.

— И ние ще ядем вкусни пържоли.

Започна да се мръква, а биковете все още се въртяха около реката. Балдо използва момента, когато един бик се отдели от другите и започна да рови с крак влажния пясък. Прицели се добре и гръмна.

Животното падна на земята, смъртно ранено. Без да губят време, двамата корабокрушеници изскочиха от скривалището и с ножовете си отрязаха две големи парчета месо от полуживия още бик. След това отново се скриха зад брега.

На другия ден, нахранени и ободрени, те тръгнаха отново, оставяйки реката вляво. Около пладне те стигнаха брега на една грамадна река.

Най-сетне можаха да утолят жаждата си, след като няколко дни бяха пили замърсена дъждовна вода.

— Ако не се лъжа, това е Рио Неро — каза Камерлан.

— Имаш право, драги мой.

— Тогава не сме далеч от някое укрепено и заселено място.

— Възможно е, но засега е по-добре да останем тук.

На няколко метра от брега на реката те забелязаха следи от лагер, който е бил изоставен може би преди двадесет и четири часа. Обикаляйки да опознаят местността, те намериха върху пясъка един кон в окаяно положение. От време на време повдигаше глава и мърдаше с крака, правейки усилия да се изправи, но напразно.

Балдо и Камерлан се опитаха да го повдигнат, но забелязаха, че от едното му око и от устата течеше кръв. Клетото животно едва ли щеше да живее повече от два часа.

Върнаха се до брега и с две кожи, които носеха със себе си, направиха малка палатка. С надежда, че ще могат малко да отпочинат, те се изтегнаха на земята. Пушките си винаги държаха в ръце.

— Балдо, изглеждаш ми неспокоен — каза изведнъж Камерлан.

— Може би има защо.

— Да не би да сме изложени на някаква опасност?

— Така мисля. Трябва да внимаваме добре и, освен това, да се отървем от онази кранта, като я хвърлим във водата.

— Едва ли ще успеем.

— Дори и да го направим на парчета. Миризмата от неговия труп ще привлече насам някоя глутница зверове.

— Ставай веднага. Имаме още време.

Беше вече мръкнало и тъмнината спъваше работата им. Балдо изглеждаше много загрижен и неспокоен. Камерлан с пушка в ръка, се мъчеше да проникне с погледа си в тъмнината на нощта. Наоколо цареше пълна тишина.

Чуваше се само хвъркането на птиците, които летяха над повърхността на водата. Измина повече от половин час, без да си разменят нито дума. Изведнъж, виенето на един ягуар ги накара да изтръпнат. Камерлан се приближи до приятеля си и двамата насочиха пушките си напред.

Останаха за момент в очакване, след това намериха за благоразумно да се оттеглят до брега на реката. Към виенето на първия ягуар се присъединиха и други. Изглежда, че свирепите животни бяха пръснати на групи из пространното поле.

Ако те ги нападнеха, единственото спасение беше водата. Но избраното място от двамата приятели не беше лошо. От време на време, на двадесетина метра от тях, се появяваше сянката на един ягуар, веднага след това други четири, пет, десет, виейки страшно.

На няколко пъти Балдо и Камерлан изпразваха пушките си срещу неочакваните нападатели и успяваха да ги разпръснат за няколко минути. След малко те се явяваха отново с още по-голяма настървеност.

Стрелбата на двамата приятели продължи повече от час и когато разбраха, че с оръжие не ще могат да се защитават през цялата нощ, запалиха голям огън. Този опит не беше напразен, защото ягуарите, виждайки дългите пламъци, се отдръпнаха.

След малко огънят загасна, нямаше с какво да се поддържа, и ягуарите отново се върнаха. Камерлан и Балдо бяха изгубили всяка надежда, че ще могат да подновят огъня и се защитаваха ОТ освирепелите животни, стреляйки непрестанно. Някои от тях бяха само ранени и разкъсваха въздуха със своето виене.

Ягуарите продължаваха да се нахвърлят върху двамата приятели с още по-голяма смелост. За момент Балдо и Камерлан помислиха, че ще могат да се отърват от изгладнелите животни. Ягуарите бяха надушили умрелия кон и започнаха да го разкъсват със зъби.

За нещастие животните бяха много на брой, трупът на коня само раздразни техния апетит. След няколко минути свършиха с него и отново се върнаха при двамата нещастници.

Вдигайки очи към небето, което постепенно ставаше по-светло от лъчите на зората, двамата приятели с още по-голяма смелост започнаха да се бранят от разярените зверове.

Непрекъснатата борба със зверовете ги беше изтощила страшно. Изведнъж Камерлан падна изнемощял на земята и с мъка успя да се изправи отново. Балдо продължаваше да стреля, държейки на разстояние ягуарите, които нямаха намерение да се отдръпнат.

— Виждаш ли онова паднало дърво? — каза Камерлан на Балдо.
— Да се опитаме да го сложим върху двата бряга на реката.

Балдо кимна недоверчиво с глава, но след малко извика:

— Не остава друго. Хайде!

Преметнаха пушките си през рамо, хванаха дървото здраво и с големи усилия успяха да го дотърят до брега на реката. След това с нови усилия го изправиха и прехвърлиха другия му край на отсрещния бряг на реката. Камерлан мина пръв, като пренесе месото от бика и сандъчето с барута. С останалите работи Балдо тръгна веднага след него. Не беше достигнал още до половината на импровизирания мост, когато един ягуар се отдели от глутницата и се втурна след него.

Балдо премина бързо по дървото, хвърли багажа на земята и насочи пушката си срещу животното, което се готвеше да скочи от мостчето на отсрещния бряг на реката.

Изнемощял от умора, Камерлан беше легнал на пясъка и не можеше да се мръдне. Балдо не можеше да разчита на неговата помощ. Ако куршумът не улучеше животното, то щеше да се хвърли върху двамата приятели и да ги разкъса.

Изминаха няколко секунди на трепетно очакване. Разяреният звяр гледаше Балдо със свирепите си очи и пристъпваше напред. Безстрашният младеж ухапа камата със зъби, за да има на разположение друго оръжие, ако с пушката не улучи животното, и гръмна.

Засегнат в главата, ягуарът падна във водата. С голяма мъка Балдо успя да отмести дървото, което спаси него и приятеля му от страшна смърт и го пусна по течението на водата.

ПОДВИЖНИТЕ ПЯСЪЦИ

Брегът на Рио Неро, на който Балдо и Камерлан успяха да се спасят от ягуарите, беше покрит, както и отсрещния, с гъста трева. Никакви други растения, никакви сенчести дървета. Местността изглеждаше пуста и необитаема.

Балдо се тръшна на земята, капнал от умора.

Побеснелите животни тичаха по отсрещния бряг на реката и виеха страшно. Камерлан нямаше сили да се мръдне от мястото си и тъжно гледаше своя приятел.

Балдо се приближи до него и с развълнуван глас му каза:

— Мислиш ли, че ще можеш да продължиш с моя помощ?

— Да, но не веднага.

— Тогава ще трябва да те оставя няколко часа сам.

— Къде ще отидеш?

— Освирепелите ягуари все още ни заплашват.

— Проклети животни.

Изгладнелите зверове продължаваха да вият страшно. Балдо наметна пушката си през рамо, снабди се с голямо количество патрони и храна и тръгна срещу тези страшни нападатели:

— Ще се върна след няколко часа — каза Камерлан.

— Добре. Дано щастието ти помага!

Балдо тръгна, обмисляйки как да даде един хубав урок на ягуарите. Възнамеряваше да ги избие. Вървеше вече половин час, без да може да види нито следа от нападателите на отсрещния бряг.

Новият ден обещавахе да бъде великолепен. Силният югоизточен вятър, който духаше по безкрайното поле, фучеше страшно и вдигаше облаци прах и пясъци.

Балдо стигна до едно място, където реката правеше остър завой. Чуваше се само фученето на вятъра и глухия бумтеж на реката. Той се приближи до един храсталак и се приюти зад него.

Изведнъж на Балдо се стори, че чува ехото на далечно виене. Вероятно ягуарите търсеха някое място, където течението на реката е

по-тясно, за да прескочат на другия бряг и да нападнат отново своите жертви. Но, разочаровани, те се връщаха още по-озверени.

Балдо не се излъга в предположенията си. Доста наблизко той чу виенето на зверовете. Ягуарите се бяха събрали на няколко метра от брега на реката и той трябваше да събере всички сили и хладнокръвие, за да започне отново борбата.

Разярените животни не трябваше да го забележат. За да им попречи да се прехвърлят на другия бряг, Балдо трябваше да почака да се съберат всички около реката и по този начин нито един куршум нямаше да отиде напразно. Той извади от торбата си парче месо и го хвърли на отсрещния бряг. След това насочи пушката си.

Но ягуарите не се мръднаха от мястото си. Може би си спомниха за трагичния край на своя другар, който се осмели да премине реката по импровизирания от Балдо и Камерлан мост. Балдо можа да изброи около петнадесет ягуара и по външния им вид да установи, че от една седмица не са яли нищо. Той реши да свърши с тях колкото е възможно по-бързо. Тъй като водата на това място не беше дълбока повече от метър, той запретна панталоните си и решително влезе в реката.

Изведнъж ягуарите се разбягаха настрани, виейки страшно. Но веднага след това един от тях направи полукръг и бързо се върна към брега, сякаш беше решен да се хвърли в реката и да се бори до смърт със своя неприятел.

Но Балдо не му даде възможност. Когато звярът бе дошъл на няколко крачки до брега, той се прицели и гръмна. Ягуарът се тръшна на земята смъртно ранен. От гърдите му шуртеше кръв. Изплашени, останалите зверове се разбягаха на всички страни.

Свърши се най-сетне. Балдо излезе от водата, този път сигурен, че поне за двадесет и четири часа ягуарите няма да се появят вече на хоризонта.

Но какво ставаше зад гърба му? Обърна се изведнъж и на стотина метра от себе си видя един човек с дълги и черни коси. Без да губи време, той се приближи до него. Беше блед като мъртвец. Падна на колене и започна да протестира, размахвайки ръце.

— Кой си ти? — попита го Балдо.

Но непознатият не отговори. Разтърси го, повдигна главата му, но той продължаваше да мълчи. Балдо губеше търпение.

— Или ми кажи кой си и откъде идваш, или ще те пронижа с ножа си.

Никакъв отговор. Непознатият го гледаше с полуотворени очи, като непрекъснато мърдаше устните си.

— Може би е ням — помисли Балдо. После го вдигна на гърба си и го сложи до едно дърво върху тревата.

От белезите, които непознатият имаше по лицето си, Балдо остана с убеждението, че той е хапан от змия, но тъй като беше невъзможно да се изтръгне нито една дума от устата му, Балдо го остави на мира. Чувствайки се капнал от умора, той се изтегна под сянката на дървото и заспа дълбоко.

Горещината стана непоносима. Привечер югоизточният вятър престана.

Когато Балдо се пробуди, беше мръкнало. Огледа се наоколо и остана изненадан, когато не видя дървото, под което беше заспал. На десетина крачки от него седеше непознатият.

— Къде сме? — попита Балдо своя нежелан другар, без да очаква отговор от него. Той обаче промълви:

— Аз не правя нищо лошо.

— Дявол да те вземе! Сега ти се развърза езикът. Къде е дървото, под което бяхме легнали?

Човекът с дългите коси се намръщи и отвърна:

— Аз те спасих от една змия.

— Каква змия? Къде е торбата, какво ще ядем сега? Хайде да ме заведеш, където бяхме легнали.

— Утре — отвърна непознатият.

След това Балдо не можа да го накара повече да проговори.

И така, нощта премина в ободрителен сън. Но когато на сутринта Балдо отвори очи, той не намери пред себе си този глупав човек. Вероятно беше избягал. Обикаляйки насам-натам, той искаше да се ориентира, но не успя. От глухото бучене, което долиташе до ушите му, той остана с убеждението, че реката минава на стотина метра от него. Вървейки напред, той срещна най-сетне едно дърво и, мислейки, че е същото, под което беше легнал предишния ден, се приближи до него.

Изведнъж силни викове отекнаха в тишината. Той се обърна и видя непознатия зад един храст, размахвайки ръце като обезумял. Не

можеше да разбере какво иска да каже с тези движения и непрекъснати викове. Изведнъж обаче той видя нещо страшно, което ставаше близо до него.

Бързо се покатери на дървото и се заслони зад клоните. Долу пред очите му се водеше страшна борба между един ягуар и една грамадна змия. Огненият поглед на ягуара сякаш искаше да пронизе дългото и жилаво тяло на змията, която се беше увила около врата и тялото на звяра.

От време на време змията повдигаше глава и захващаше ягуара ту по главата, ту по врата. Животното се премятеше безпомощно ту на едната, ту на другата страна. Борбата между двете животни беше на живот или смърт.

Балдо следеше със затаен дъх тази жестока борба и когато му омръзна да гледа, вдигна пушката, прицели се добре и с няколко куршума спря кървавата борба.

Ягуарът отпусна глава, направи още няколко движения с тялото си и животът у него угасна, докато змията, която беше засегната от няколко куршума, пропълъзя няколко метра и умря. Гърмежите на Балдо сякаш пробудиха ново желание за борба. Появиха се изведнъж четири ягуара, които преследваха една лама.

Този път обаче, не беше необходимо Балдо да се намеси, за да прекрати борбата, защото изгладнелите зверове се нахвърлиха върху четириногото, събориха го на земята и с неописуемо настървение, каквото Балдо никога досега не бе виждал, го разкъсаха на парчета.

Макар да личеше, че отново бе зацарило спокойствие, Балдо не се решаваше да слезе от дървото. Реши се едва тогава, когато видя непознатият да върви към реката. Той се чувствуваше самотен и изоставен в тази безкрайна и необятна шир.

Не знаеше накъде да върви, за да намери своя другар Камерлан. Дългото ходене по разни посоки не му даваше възможност да се ориентира.

С надежда да привлече вниманието на Камерлан, той изпразни няколко пъти пушката си във въздуха, но не получи никакъв отговор.

По цялата необятна шир, докъдето стигаше погледа на Балдо, не се виждаше никакво възвишение, нито пък някаква стара развалена крепост. Всичко беше равно и еднакво. Балдо вървеше напосоки.

Въздухът беше топъл и тежък. Около пладне горещината стана непоносима.

Нашият герой вървя до залез-слънце и привечер, когато гладът започна да го измъчва, той започна да събира корени, треви и рошкови, за да утоли глада си. В това му помогна и непознатият, който, живеейки от дълго време по тези места, познаваше много добре какво може да се яде и какво не.

— Досега всичко върви добре — каза Балдо и седна на тревата до една голяма дупка. — Но аз бих искал да знам, що за човек си ти.

Изгледа непознатия от глава до пети и зачака отговор. Но той, сякаш не беше чул думите на Балдо, го гледаше с учудване.

— Нима трябва да ти пробия стомаха, за да те накарам да проговориш?

— Да спиш, господарю, внимавай... Тука много опасно...

— Има опасност да ми откраднеш пушката. Нима толкова се страхуваш да оставиш върху тревата твоите бълхи? Кожата ти трябва да е дебела като на крокодил, щом като можеш да живееш в тази страшна пустиня.

— Внимавай, господарю.

— Какво искаш да кажеш с това?

Но вместо да отговори, непознатият слезе в дупката и легна да спи. След малко Балдо дочу от различни страни ревът на зверове, които обикаляха да търсят плячка. За щастие не бяха много близо, но всеки момент можеха да се появят наоколо.

Страхувайки се да не заспи и по този начин да се случи някакво нещастие, Балдо стана от тревата и продължи пътя си. Нощта беше великолепна, при все че въздухът все още беше топъл, но от време на време лекият югоизточен ветрец разведряваше уморения пътник.

След четиричасово ходене той се спусна в една малка падина и седна да почива. Изяде всичко, каквото му беше останало и прегледа внимателно пушката си. На стотина метра от него течеше реката. Макар и да знаеше, че покрай водата винаги се събират разни животни, за да утолят жаждата си, той не се поколеба нито за момент.

Зората приближаваше и хоризонтът на изток започна да се зачервява. Балдо тръгна напред, но още при първите стъпки краката му започнаха да пропадат.

— По дяволите! Подвижен пясък!

За момент той се почувствува изгубен. Вдигна единия си крак, стъпи напред, но видя, че целият пясък наоколо се движеше като гъста течна маса. Краката му все повече и повече затъваха в пясъка.

Ботушите му бяха затънали до глезените и бяха сковали краката му. След малко щяха да затънат до коленете, после до кръста и най-сетне щеше да потъне целият...

В този момент той видя на брега на реката един бивол, който се оглеждаше наоколо с намерение да се нахвърли върху първата жертва, която се изпречи пред него.

— Този път наистина е свършено — помисли си Балдо, докато от челото му падаха едри капки пот.

За момент той помисли, че ще може да се отърве от този страшен капан. Направи усилия да вдигне единия си крак, но веднага забеляза, че затъва отново. Изведнъж биволът обърна голямата си глава към него и като видя неподвижната човешка фигура, втурна се срещу него. Направи няколко скока, размахвайки опашка, и се намери зад гърба на Балдо.

С голяма мъка Балдо успя навреме да се обърне и да насочи пушката си срещу разяреното животно. Предните крака на грамадния бивол бяха затънали в пясъка и Балдо лесно можа да се прицели и да изпразни пушката си в главата му. Биволът отпусна глава на земята, без да помръдне, тъй като все повече и повече затъваше в подвижния пясък.

Беше спасен! Балдо се намираще само на една крачка от главата на бивола. Хвана се за рогата му и с големи усилия успя да се измъкне от пясъка. Напълни отново пушката си, за да се предпази от неочаквани изненади и докато биволът бавно, но сигурно потъваше в пясъка, той се покачи по височината и излезе горе.

Въпреки умората, той продължи пътя си край реката. Минавайки покрай един храст, той видя върху тревата непознатия, който му беше другар за няколко часа.

Изглеждаше, че спи, но беше възможно и да е умрял. При все това, Балдо не пожела да узнае, защото бързаше да се отдалечи от това страшно място. Привечер той изяде няколко корена и малко рошкови, но не намери за благоразумно да се спре да почива.

Изведнъж, гледайки напред, му се стори, че вижда в далечината да се издигат към хоризонта кълба дим. Когато се стъмни добре, той

можа да види и светлината на огън.

— Напред — каза на себе си Балдо. — Там трябва да е брегът.

КОЛИБАТА

След няколкочасово пътуване Балдо беше вече забравил страшното приключение върху подвижните пясъци и нападението на бивола. Изпълнен с надежди, той вървеше напред и мислеше за своя другар Камерлан, който, може би, също като него, пътуваше сам по безкрайната равнина.

Към четири часа сутринта, капнал от умора, той се тръшна на тревата близо до един храст и заспа веднага.

Събуди се, когато слънцето се беше вдигнало високо над хоризонта. Огледа се наоколо и радостен вик се изтръгна от гърдите му. Неговият приятел Камерлан се движеше покрай реката и спокойно си подсвиркваше с уста.

Балдо започна да вика силно и да маха с ръце. Камерлан го забеляза и се затича към него.

— Да бъде благословена нашата звезда! — извика Камерлан.

— Не вярвах, че имам толкова щастие — отвърна Балдо.

— Какво прави през цялото това време?

— Ще ти разкажа всичко. Засега ти е достатъчно да знаеш, че на няколко пъти щях да замина на онзи свят.

— Такива са местата тук, драги.

— Отдавна разбрах това.

— Аз останах цели два дни на едно дърво, без да ям и да спя.

— Аз пък щях да потъна в подвижните пясъци.

— Дявол да го вземе! И такива ли капани има?!

Балдо направи движение с ръка, с което искаше да каже: трябва да бъдем готови на всичко.

Камерлан извади от торбата си едно парче месо, което беше увил в големи зелени листа. Беше го опекар преди няколко часа. При все че беше доста голямо и много тлъсто, те го изядоха за няколко минути.

От време на време над главите на двамата приятели прелитаха малки и големи птици, но те не им обръщаха внимание, защото бяха вече сити.

Малко след това те прибраха багажа и пушките си и потеглиха отново. От огъня, който видяха през нощта, нямаше нито следа. Балдо се оплакваше, че е гладен, макар да беше изял едно доста голямо парче печено месо. Той имаше намерение да убие някоя птица. Камерлан го разубеди, като му обеща вкусни пържоли на другия ден. Зарадван, Балдо ускори вървежа си.

Денят беше великолепен. Слънцето грееше високо на небосклона и лекият ветрец правеше прохладен въздух. Отдалечиха се от посоката, която досега следваха, за да стигнат до едно възвишение, върхът, на което образуваше дълъг гребен.

Това единствено възвишение беше покрито с гъста жълта и твърда трева и тук-там стърчаха по няколко храсти. Стигайки до върха на това възвишение, двамата приятели видяха пред себе си мочурлива и блатиста почва, характерна за тези места. Спуснаха се по отвъдната страна на възвишението и нагазиха във водата, която достигаше до коленете им и затрудняваше вървежа.

От време на време те виждаха как между калта се движеха змии, жаби и други водни животни. Трябваше да правят големи скокове, за да не ги смачкат и да бъдат ухапани. Около пладне те стъпиха най-сетне на здрава почва и трябваше да спрат, за да си свалят ботушите, които бяха станали неузнаваеми.

— Ако караме така, в скоро време ще останем без ботуши — каза Балдо.

— Тогава наистина ще се намерим в безизходно положение.

— Гръм и мълния!

— Какво има?

— Ето едно стадо бикове.

— Още едно...

— Повече от сто...

— Цяла армия!

Стадото мина като фурия на около петдесет крачки от двамата приятели и Балдо, доволен от посоката, която взеха животните, се изправи на крака и изпразни пушката си върху последния бик, който беше изостанал малко назад.

— Какво ти е хрумвало в главата? — извика Камерлан.

— Стреляй и ти. Не можах да го убия.

— Ще се нахвърли върху нас.

— Стреляй, ти казвам.

Камерлан и Балдо стреляха едновременно и бикът, който след първия удар се беше приготвил да се нахвърли върху своите нападатели, се тръшна на земята смъртно ранен. При все че беше пронизан на две места от куршумите на двамата младежи, той пак успя да се изправи на краката си.

— Стреляй още!

Този път животното падна, без да мръдне повече.

Двамата приятели направиха великолепна вечеря с вкусно печено месо, утолявайки жаждата си от близките изворчета.

След като се увери, че поне за момента нямаше никаква опасност, Балдо взе един съд, който беше направил от кожата на бика, и се отпрати към реката да го напълни с вода. Не бяха изминали двадесет минути и Камерлан чу отчаяни викове, последвани от пушечни гърмежи.

Втурна се към посоката, откъдето идваха виковете и на стотина метра видя приятеля си как бяга към блатата, преследван от един бик. От време на време се спираше, за да напълни пушката си и да стреля срещу разяреното животно. Силите го напускаха и бикът всеки момент щеше да го настигне и да го разкъса с рогата си.

Камерлан премина едно блато и стигна на около двадесет метра от приятеля си. Първият куршум от неговата пушка улучи бика право в главата.

Балдо се обърна блед като мъртвец, но все пак можа да удари бика в главата с приклада на пушката си. Животното не се мръдна повече. Но това беше само началото на голямата борба, която ги очакваше.

Разярени, другите бикове тичаха на помощ на своя другар.

— На земята, лягай на земята! — извика Камерлан.

И докато биковете, които бяха повече от петдесет, приближаваха мястото на борбата, куршумите на двамата приятели ги спряха изведнъж, като повалиха на земята няколко от тях.

— Трябва да запалим огън — извика Камерлан.

— Аз ще се погрижа за това.

— През това време аз ще стрелям.

Биковете продължаваха да тичат напред. Камерлан стреляше непрекъснато и ги събаряше един по един. За пет минути огънят

обхвана цялото място около блатото и се издигна като ограда пред разярените животни.

Заобиколени от пламъците, биковете хукнаха да бягат към реката.

— Бързо да се махаме от това място — каза Камерлан и започна да бърше изпотеното си чело.

— Това място не е вече за нас.

— Но преди всичко трябва да угасим огъня.

Двамата младежи успяха бързо да го угасят.

След това се върнаха при своето скривалище и преди да тръгнат, отрязаха още няколко големи парчета месо от бивола, като си осигуриха храна за няколко дни.

Към полунощ югоизточният вятър започна страшно да духа. Времето предвещаваше страшна нощ. Двамата приятели се покачиха по възвишението и тръгнаха на юг. След малко видяха една голяма колиба, покрита със слама, около която се издигаха малки дървета, заобиколена с плет и кошари за животните.

— Слава богу, една колиба!

— Изглежда необитаема.

— Може би обитателите ѝ скоро ще дойдат.

Влязоха вътре и до запаления огън видяха една жена на около тридесет години, която бъркаше нещо в една тенджера. Жената ги поздрави, сякаш те бяха господари на колибата. После ги покани да седнат и им предложи да пият мате.

— Благодаря — каза Балдо. — Една чаша мате е полезна по всяко време.

Изпиха отличното питие, което се приготвява както чаят, от сухи стрити листа от южноамерикански чемшир. След това започнаха разговор с жената.

Вън бурята беснееше страшно. Вятърът повдигаше покрива на колибата, докато най-сетне го свлече съвсем. Дъждът валеше като из ведро и след половин час колибата стана необитаема.

Жената, която беше избягала при първата гръмотевица, не се появи вече. Колибата започна да се руши под силния вятър. Шумът от гръмотевиците се смесваше с мученето на изплашените животни.

— Трябва да бягаме — извика Балдо на приятеля си.

— Къде да отидем?

Отговорът на Камерлан се изгуби между страшния грохот на непрекъснатите гръмотевици. Изведнъж силният вятър събори колибата.

— Бягай, Камерлан! Има опасност да ни удари гръм.

Камерлан последва съвета на приятеля си и двамата излязоха на открито, като взеха една голяма дъска, за да се пазят от дъжда. Свиха се в една дупка на около петдесет метра от колибата, намокрени до кости, треперейки от студ и страх.

Изведнъж страшен гръм разтърси околността. Балдо и Камерлан затвориха очи и когато ги отвориха отново, видяха колибата обхваната от пламъци.

— Гръмотевицата разруши колибата! — извика изплашен Камерлан.

— Не е свършено още — отвърна Балдо.

КОННИЦИТЕ

На другия ден, още призори, когато бурята беше вече престанала над безпределното поле, Балдо и Камерлан излязоха от своето скривалище и сложиха мокрите си дрехи да съхнат на хубавото лятно слънце. Направиха една обиколка около разрушената от огъня колиба и кошарите за животни, които още пушеха.

Вървяха бавно, с пушки в ръка, страхувайки се някое скрито животно да не ги изненада. В кошарите личаха следите от усилията на животните, които са се мъчели да избягат от гръмотевиците и урагана. По земята лежах обгорени и обезобразени труповете на овце, коне и бикове. И жената, която им даде по една чаша мате, беше вероятно засегната от урагана. От нея нямаше никаква следа.

Двамата приятели, примирени с положението, прибраха от изгорялата колиба две въжета и някои неща, които биха им послужили и след това се нахраниха добре.

— Готов ли си да тръгваме? — попита Балдо изведнъж.

— Готов съм.

Половин час след това те бяха готови за път. Падналият през нощта проливен дъжд беше направил почвата невъзможна. Краката им затъваха в калта и двамата пътници трябваше да се снабдят с бастуни, за да запазят равновесие. При все това, от време на време те падаха в калта.

Блатистата местност, през която минаваха, беше пълна с най-разнообразни змии, които можеха всеки момент да ги изненадат. След продължително ходене те най-сетне преминаха блатистите места и стъпиха на здрава почва.

Като изкачиха едно малко възвишение, пред очите им изпъкна страшна гледка. В дъното на долината, върху едно доста голямо пространство, заобиколено с изкуствена ограда, лежеше избито от гръмотевицата цяло стадо бикове.

Голяма част от тях бяха обгорени, други разкъсани на парчета, някои от тях издаваха признаци на живот.

— Истинска касапница! — каза Балдо.

— Никога не съм виждал подобно нещо.

— Хайде, по-добре да мислим за себе си.

— Имаш право, но искам да ти кажа, че най-големите неприятели на тези животни не са все пак хората, а природните стихии.

— Все пак, добре ще бъде да не срещаме вече такива озверени животни — каза Камерлан в заключение.

Балдо отрязва езиците на няколко от убитите животни и по този начин двамата приятели имаха прясна храна за няколко дни.

Продължиха към север и преди още слънцето да залезе, те видяха наблизо една колиба. Това беше втората, която срещнаха в тази необятна равнина.

След като прегледаха цялата колиба и всичко наоколо, за да се уверят, че е напълно изоставена, те решиха да прекарат нощта вътре.

На другия ден продължиха пътя си, като вървяха винаги на север. Привечер, след уморителен път, измъчвани от горещината и жажда, те стигнаха до десния бряг на река Колорадо.

Бързите води на реката, осветлявани от лъчите на горещото слънце, се провираха между обраслите със зеленина брегове. Двамата пътници разгледаха местността и решиха да преминат на отсрещния бряг на реката, който беше по-богат с растителност.

И наистина, с помощта на големи камъни, те успяха да минат на отсрещния бряг, където намериха и удобно място за спане.

Дълбока тишина, прекъсвана от време на време от граченето на птици, които хвърчаха около реката, цареше над безкрайната шир. Балдо и Камерлан, седнали наблизо до огъня, който бяха наклали, разговаряха спокойно и хвърляха от време на време пръчки върху жарта.

Изведнъж до ушите им достигна далечният вой на много животни.

— Какво става? — каза Балдо и се изправи.

— Трябва да са ягуари или пък вълци.

Балдо гръмна напосоки във въздуха и за миг виенето стана още по-страшно.

— Внимавай, идват!

С вперен поглед в тъмнината, те следяха със затаен дъх всяко движение и след малко видяха да се приближава към реката една глутница червени вълци. Колко бяха: пет, десет, двадесет? Тъмнината им пречеше да могат да ги преброят точно.

— Да се покатерим на това дърво — каза Камерлан и се затича напред.

Балдо последва приятеля си, като проклинаше животните.

Червените вълци престанаха да вият, но продължиха да вървят напред. Когато двамата приятели се намериха на дървото, откриха огън с пушките си. Тогава вълците се втурнаха срещу тях и започнаха отново да вият страшно и да скачат нагоре.

За миг, като че ли падна от небето, пред вълците се изпречи един грамаден ягуар. Те се разбягаха изплашени и изчезнаха, гонени от свирепото животно.

След малко под дървото отново се събраха вълците и започнаха страшно да вият.

— Изглежда, че ягуарът е пострадал — каза Балдо.

— Дано не пострадаме и ние — отговори Камерлан.

Вълците продължаваха да вият и да се хвърлят нагоре, но след като разбраха, че всички опити отиват напразно, започнаха да гризат със зъби дънера на дървото.

— Това положение е непоносимо — каза Камерлан.

След малко пушките и на двамата започнаха да бълват огън.

Няколко вълка бяха повалени мъртви на земята и останалите се разбягаха настрани. Камерлан и Балдо използвана момента, скочиха от дървото и се втурнаха към реката.

В тъмнината попаднаха на едно малко островче в средата на реката, но не можаха дълго да се радват на своя успех, защото скоро разбраха, че островчето е пълно с отровни водни змии, наречени колинас.

Като видяха на каква опасност са изложени, те скочиха във водата и започнаха да плуват към отсрещния бряг. Но тъй като се опасяваха да не попаднат там на нещо по-опасно, продължиха да плуват надолу по течението на реката, като се хванаха за едно дърво, което бурята вероятно беше откъртила и тласнала в реката.

Тъмните облаци, които се бяха надвесили над безпределната шир, правеха още по-мрачни нощта и двамата младежи не можеха да

видят нищо пред очите си. Изведнъж предната част на дървото се заби в пясъка на брега и Балдо и Камерлан успяха да се измъкнат от водата.

След една почивка от два часа, те продължиха пътя си с намерение да се върнат в колибата, където прекараха предишната нощ, но тъй като не можаха да пресметнат разстоянието, което ги отделяше, отказаха се от намерението си.

Изгревът на слънцето ги завари седнали на тревата до един храст, с пушки в ръце, готови да продължат своя път. Изведнъж в далечината те съзряха един кон, който бягаше, преследван от глутница вълци.

— Бързо в реката! — извика Камерлан.

Вълците преследваха коня и виеха страшно. Едва ли нещастното четириногло щеше да се отърве от свирепите си преследвачи.

Изморен от дългото тичане, издраскан и изхапан по краката от изгладнелите вълци, конят падна върху тревата и за миг свирепите животни се нахвърлиха върху него и го разкъсаха. След като се нахраниха добре с месото на своята жертва, вълците изчезнаха.

Балдо и Камерлан тръгнаха бавно напред. Местността, където сега се намираха, беше богата с растителност, която ставаше все по-гъста и по-гъста.

Няколко часа преди залез-слънце двамата приятели видяха наблизо една група конници, които препускаха с конете си по обрасналото с гъста трева поле.

Балдо и Камерлан се позамислиха за момент, след това решиха да се приближат до тези обитатели на пампаса.

— Това са опитни ездачи — каза Камерлан, като видя как шестимата конници препускаха в галоп с конете си.

— Такова нещо не бяхме срещали досега по тези места — отвърна Балдо и потърка челото си.

— Мисля, че ще имаме полза от тях.

— Какво те кара да мислиш така?

— Изглеждат решителни и смели хора, а освен това, те като че ли си играят с тези буйни животни.

— Дано ни посрещнат добре — каза Балдо.

Когато шестимата конници видяха двамата пътници, те обърнаха конете към тях, за да ги пресрещнат и след като разбраха кои са и

откъде идат, нахраниха ги добре и ги отведоха при своите шатри, които се намираха наблизко.

Балдо и Камерлан се радваха, че се намират между тези смели обитатели на пампасите, които посрещат всекидневните опасности с небивало хладнокръвие. Един от конниците, едър и снажен мъж с черни коси, предложи на двамата пътници по един хубав кон.

— Индианците са ни подушили — каза той, обръщайки се към Камерлан — и всеки момент трябва да бъдем нащрек и да търсим спасение.

— Пламъците на ада да изгорят тези проклети индианци! — извика Балдо ядосано, като си припомни за страшните и мъчителни приключения, които той и другарят му бяха преживели с индианците.

— Не пламъците на ада, а нашето оръжие — каза конникът.

След това Балдо и Камерлан извадиха от джобовете си няколко сребърни монети и ги подариха на своите нови другари. После им дадоха и двете си остри ками, които толкова пъти се бяха забивали в месата на биковете и биволите.

Конниците благодариха сърдечно на двамата пътници и малко по-късно ги поканиха да се качат на конете, за да направят първата проба, а също така и конете да свикнат с тях.

— Добре — каза Камерлан на Балдо, когато се върнаха от ездата, — смяташ ли, че можем да се доверим на тези хора?

— Защо не? Те са толкова любезни с нас.

— И освен това, са неприятели на индианците.

— Следователно са наши приятели.

Последните лъчи на залязващото слънце багреха в червено околните възвишения. Настъпващата нощ беше приятна и спокойна. На изток вече се показваше засмяното лице на луната.

ЗА ЕДНА КАПКА ВОДА

Балдо, Камерлан и шестимата конници рано на другия ден се качиха на конете и тръгнаха на път. На две мили на изток от мястото, където бяха пренощували, те стигнаха до една малка гора. Из пътя видяха само една колиба, построена в средата на едно изсъхнало блато. Полето беше покрито с жълта трева.

По-нататък срещнаха едно стадо овни и няколко коня, които спокойно пасяха, и тъй като приближаваше часът за закуска, те убиха един овен и спряха да го опекаат.

Скоро тлъстото месо на животното започна да се върти над огъня и придоби хубав червеникав цвят и приятен аромат. Осемте пътника, седнали в кръг, се нахраниха добре и след един час се метнаха на конете си и продължиха своя път през изсъхналите блата.

Чувство на безпокойство обзе всички, когато разбраха, че в местността, в която се намираха, нямаше никъде вода. Мисълта, че ще трябва да пътуват няколко дни наред, без да могат да утолят жаждата си, ги тревожеше много.

— Сантос — каза Камерлан на един от конниците, чието лице беше покрито с прошарена брада, — къде ще намерим вода за пиене?

— Имате на разположение джин и ром.

— По дяволите вашият алкохол! — протестира Камерлан.

— Вода, вода! — извика Балдо. — Заведете ни при някоя река.

— Далече сме от течението на реката — каза Антоний, снажен мъж с голяма глава.

— Тогава ще умрем от жажда!

— Е, момчета мои... Кой знае? — добави Сантос тайнствено.

Но думите на Сантос не се харесаха на Камерлан, който спря коня си и заяви, че ще се върне назад към реката, за да донесе вода.

— Тръгнали сме вече и няма да прекъсваме пътя си — заяви Деметрий.

— Не трябва да губим време, ако искаме да успеем — добави Антоний.

От думите на Антоний се подразбираше, че шестимата конника пътуваха, за да се присъединят към една група приятели, които се бяха пръснали след една битка с индианците. Но това съвсем не интересуваше Камерлан и Балдо. Жаждата ги измъчваше и те решиха да се отделят от конниците.

Но Иларий, най-старият от конниците, се обърна към тях и им каза:

— Значи, вие сте наши неприятели? Хайде с нас. Ако трябва да търпим жажда, ще търпим всички, заедно.

След това погледна строго двамата приятели и добави:

— Проклятието на Всевишния да падне върху главите на нашите неприятели.

Камерлан и Балдо разбраха, че беше неблагоприятно да се отделят от конниците и да упорствуват срещу тях. Качиха се отново на конете си и продължиха пътя, без да продумат нито дума.

Но привечер, когато големи сиви облаци бяха заобиколили залязващото слънце, Камерлан се приближи до стария Иларион и му каза, че има намерение да отиде да търси вода за пиене.

— Къде мислите да отидете? — попита го Иларий.

— За това ще мисли Сантос, който ще дойде с нас.

— Добре. Надявам се, че ще ни настигнете след няколко дни.

Двамата приятели и Сантос обърнаха конете и препуснаха в галоп към езерото Салинас. Лекият ветрец освежаваше тримата пътници.

Тъмнината на нощта се спускаше бавно. Тримата конника стигнаха до една просторна гора, от която долиташе песента на хиляди птици. Слязоха от конете, за да си починат, и пуснаха животните да пасат.

След това те препуснаха отново по равното поле под светлината на засмяната луна. Когато вече се зазоряваше, стигнаха до езерото Салинас.

Спуснаха се по стръмния бряг на езерото и стигнаха до водата. След като утолиха жаждата си, започнаха да обикалят около езерото, за да убият нещо за храна. Привечер избраха подходящо място край брега, за да пренощуват и на другия ден, след като напълниха с вода съдовете, които бяха взели от колибата, тръгнаха обратно, за да настигнат другарите си.

Камерлан и Балдо яздеха на един кон. Сантос вървеше напред и радостен, че ще може да занесе малко вода на своите другари, надигаше от време на време шишето с ром.

След като изпи всичкия алкохол, главата му започна да тежи. При все това, той искаше да скрие от приятелите си, че е пиян и с мъка се държеше на седлото. Пуснат на свобода, конят му вървеше напосоки и едва привечер Балдо и Камерлан забелязаха, че от два часа се движат по погрешен път. Изведнъж Сантос падна от коня.

— Пак се залутахме! — извика Камерлан и скочи от коня.

— Проклет човек!

— Пиян е като свиня!

С големи усилия те успяха да го изправят на крака, но докато Сантос произнасяше неразбрани думи и проклинаше своите неприятели, Балдо и Камерлан видяха с изненада, че конете им бяха легнали на земята, изтощени от продължителния път.

Двамата приятели клекнаха до нещастните животни и бързо започнаха да разтриват мускулите на краката им. Нищо не помагаше. След няколко минути телата им се покриха с пот и от устата им започна да излиза кървава пяна.

— Свършено е — каза Балдо.

— Ето още едно нещастие — промълви Камерлан.

— Не остава друго, освен да продължим пеша.

— Сантос! — извика Камерлан на пияния конник, който беше легнал на тревата.

Сантос се изправи с мъка на краката си и последва приятелите си, като залиташе ту на едната, ту на другата страна.

От изток се показва засмения лик на луната. Тримата пътници, изгладнели и отпаднали, крачеха напред. Твърдата жълтеникава почва беше покрита тук-таме с гъста трева. Закъснели птици прелитаха високо и се отправяха към брега на реката.

От време на време между гъстата трева се чуваше монотонното бръмчене на някое насекомо.

Вървежът на тримата пътници се затрудняваше от високата и гъста трева. Сантос беше изтрезнял напълно и крачеше напред мълчаливо, на десетина метра зад Балдо и Камерлан.

— На прав път ли сме? — го попита изведнъж Балдо.

Преди да отговори, той каза нещо намръщено.

— Напред без страх! — отвърна той.

— И ти говориш за страх, пияницо!

— Нима искате да ме убиете заради това? Това, което пих вчера, няма да пия утре — добави той съвсем равнодушно.

— Бих желал само да знам, дали ще намерим твоите другари? — каза Камерлан.

— Преди още да огрее слънцето, ще ядем печено месо и ще пием мате с нашите приятели — отвърна Сантос.

Отговорът беше такъв, че ободри двамата приятели и им даде надежда. При все това пътуването беше много мъчително. Опасността да не бъдат нападнати изведнъж от някое стадо бикове или от някоя глутница ягуари, държеше пътниците в постоянно напрежение.

Най-сетне, около четири и половина часа, хоризонтът на изток започна да се зачервява и Балдо с радост позна дърветата, заобиколени с храсти, които беше забелязал при своето заминаване.

Птиците се пробуждаха и песента им отекваше из просторната шир. От тревата излетяха многобройни насекоми.

В този момент се чуха два гърмежа, и веднага Сантос, който знаеше, че това е сигналът на неговите другари, гръмна няколко пъти с пистолета си.

— Ура!

— Ура! — извикаха Балдо и Камерлан един след друг, оставиха съдовете с водата на земята и започнаха с всички сили да викат конниците.

Те се показаха между храстите и като видяха водата се спуснаха като обезумели. Първите двама, които пристигнаха най-напред, грабнаха съдовете и започнаха да пият с такава жажда, сякаш никога през живота си не бяха пили вода. Другите протестираха, и като видяха, че от техните протести няма никакъв резултат, започнаха да се бият с юмруци и ритници.

Запазвайки хладнокръвие, Камерлан се изправи между тях с надежда да сложи ред при разпределяне на водата, но нито заплашванията, нито клетвите можаха да въдворят мир.

Изведнъж той видя как Иларий извади ножа от пояса си и го заби в гърба на Деметрий. Той падна на земята смъртно ранен. Тогава други двама конници се нахвърлиха върху Иларий и го нараниха тежко във врата.

После единият от тях искаше да вземе пръстения съд, в който беше останал може би половин литър вода, но другият, извън себе си от престъплението, което бяха извършили, се нахвърли върху другаря си, заби ножа си в гърба му и го повали на земята.

Тогава дойде ред и на Сантос, който не искаше да попречи на своя другар да утоли жаждата си, но искаше само да го обезоръжи. Озвереният конник успя да се отскубне от ръцете на Сантос и побягна. При боричкането Сантос получи тежка рана в ръката си.

Пред очите на изплашените младежи лежаха трупове на трима убити в борбата конници.

— Веднага по следите му! — извика Балдо, бледен като смъртник и се приближи до окървавените трупове.

— По-добре да спасим онзи — отвърна Камерлан и се притече на помощ на Сантос, който се превиваше от болки.

Вътрешната страна на дланта му беше порязана от единия до другия край и раната беше дълбока повече от половин сантиметър.

Камерлан откъсна парче от дрехата му и пристегна ръката му, за да спре кръвта.

— Трябва да го оставим да почива — каза Балдо. — Ако раната се инфектира, той няма да издържи до довечера.

Сантос не се страхуваше от инфекция. Метна се на коня и искаше да се върне при езерото Салинас, водата, на което, според него, била много лековита.

От избягалия конник нямаше вече нито следа.

— Имаме един кон повече — каза Балдо, когато се приближи до дърветата, където бяха вързани животните.

— По-добре за нас. Ще употребим единия за товар.

МЕЖДУ КОННИЦИТЕ

Балдо, Камерлан и Сантос пътуваха непрекъснато целия ден по посока на езерото Салинас, като спираха от време на време, за да не преуморят конете си.

Благоприятствувани от хладината на нощта, хората и животните, с изключение на Сантос, който постоянно се тревожеше за своята рана, издържаха дългия и мъчителен път.

— Кажи ми, Сантос, какви бяха отношенията ти и тези на твоите другари с този проклет убиец? — попита Камерлан.

— Отлични.

— Не мога да си обясня тогава неговия гняв.

— Аз си го обяснявам много добре. Като видя, че другите се нахвърлиха върху водата, той помисли, че няма да остане за него и изгуби самообладание.

— Само заради това ли?

— Не виждам друга причина.

— Все пак той е престъпник по душа.

— Тежко му, ако ни попадне в ръцете! — заяви Балдо.

— Ах, да! — каза Сантос и нервно потърка челото си с ръка.

Той се отпусна изнемощял върху врата на коня. Дълбоката рана на ръката му го измъчваше страшно. На няколко пъти, виждайки, че не може да понася страшните болки, той помоли другарите си да го оставят и да продължат сами пътя си.

Но двамата верни приятели, с риск да бъдат изложени на някаква непредвидена опасност, облекчаваха, с каквото можеха непоносимите болки.

— Няма да забравя вашата доброта, даже да живея и хиляда години.

Стигнаха до брега на Салинас, и без да мислят за себе си, Балдо и Камерлан се погрижиха най-напред да облекчат болките на своя другар. Освен това, те мислеха, че присъствието на Сантос беше много ценно за тях, понеже той познаваше добре местността.

След като положението на Сантос се подобри малко, те се отправиха на север през обрасналото с висока трева и храсти поле.

Изведнъж Сантос, който геройски понасяше острият болки от раната, падна от коня. Двамата приятели, след като видяха, че той не е в състояние да се държи на седлото, решиха да го качат на един от своите коне.

След малко раненият заспа дълбоко. Той дишаше тежко и полуотворените му устни мълвяха нещо неразбрано.

Балдо и Камерлан продължиха отново пътя си на север. Спокойни и сигурни в себе си, те запалиха по една цигара и започнаха да разговарят весело. Изведнъж Балдо се повдигна на коня и извика радостно:

— Една колиба!

— Каква колиба? — извика Камерлан, като също се повдигна на коня и погледна напред. — Това е нещо като хан, гостилница! Сега започнах да дишам по-спокойно.

— Ура! — прогърмя гласът на Балдо.

Ханчето беше доста голяма къща, построена с тухли върху едно малко възвишение.

Около постройката нямаше почти никакви дървета. Наоколо имаше три големи кошари, предназначени за затваряне на крави, бикове, биволи, овни и други животни.

Липсата на растителност придаваше на мястото странен вид. Камерлан се обърна към приятеля си и му каза, че ако те двамата бяха господари на това място, за кратко време биха го преобразили.

Собственикът на ханчето, на име Пол, посрещна пътниците много любезно и ги въведе в кухнята, която беше дълга около тридесет и широка около двадесет метра, с огнище в центъра.

Няколко трикраки стола и десетина тенджери бяха наредени наоколо, докато в средата над огъня, на голям синджир, висеше грамаден железен тиган. На Балдо направи впечатление, че вътре нямаше никакви маси.

Когато идваше време за ядене, сътрапезниците изваждаха от тигана месото, което се пържеше, отрязваха една голяма порция и я слагаха в една желязна чиния. В ханчето имаше само една жена, вета. Наоколо имаше три големи кошари, подпрени коси, окъсани дрехи и

мръсна кожа. Един пазач, десетина наемници и около тридесет работници бяха постоянните членове на това ханче.

— Тук се живее доста добре — каза Балдо на приятеля си.

— Първото впечатление не е лошо.

— Може да се каже дори, че е отлично.

— Видя ли какви столове имат?

— Да, това са черепи от избитите коне при борбите с биволи и диви животни.

— А хората? Има от всички възрасти и от разни цветове.

Тъй като засега Камерлан, Балдо и Сантос нямаха никакво друго намерение, те се присъединиха към работниците. Привечер всички обитатели на ханчето насядаха около огнището, за да пият по чаша мате и да изпушат по една цигара.

На сутринта, веднага, щом като слънцето се покажеше на хоризонта, всички се качваха на конете си и за няколко минути се пръскаха из полето, за да съберат стадата. Около пладне се връщаха в ханчето за обяд.

Двамата младежи не можеха да повярват на очите си, когато гледаха колко много месо изяждаха тези хора. Можеше да се каже, че един от тях изяждаше на обяд толкова месо, колкото би било достатъчно на двамата за цели четири дни.

Балдо и Камерлан се сприятелиха с един от обитателите на това необикновено жилище на име Барбуд. Той беше висок и снажен мъж, с гъста черна брада и малки живи очи. Те затвърдиха своето приятелство, след като изпиха голямо количество мате.

— Колко дни сте пътували? — ги попита Барбуд.

— Пеша или с коне? — допълни Балдо.

— Какво искаш да кажеш? И пеша ли сте пътували?

— Да, по-голямата част от пътя изминахме пеша.

— Интересно! — каза Барбуд и се почеса по врата.

— Защо се учудвате?

— Аз не бих могъл да мина и един километър пеш.

За да покаже възхищението си, Барбуд предложи на двамата приятели едно шише ром, след това ги покани на обяд, като им сервира добре опечено овнешко месо.

Когато бяха насядали вече около голямата трапеза, навън се разнесе необикновен шум.

— Пристигнаха! — извика Барбуд и скочи от мястото си.

— Кой? — попита Камерлан.

— Една група конници, наши приятели.

След няколко минути кухнята се изпълни с конници. Домакинът, със сияещо от радост лице, канеше всички да си намерят място и да се приготвят за банкетата. Камерлан и Балдо гледаха с учудване снажните фигури на тези авантюристи.

От тигана, окачен над огъня, бяха извадени печени бутове овнешко месо, докато в същото време конниците, които идваха отвън, носеха със себе си грамадни парчета печено месо.

Мате и ром се пиеше с теджеир. В кухнята зацари голямо оживление. Скоро банкетът се превърна в шумно пиршество. Всички махаха с ръце, викаха и пееха.

— Да играем! Да играем! — извика изведнъж домакинът, който се беше изправил на крака.

Гостите не чакаха да бъдат поканени повторно. Всеки си избра един или двама другари и шумът в кухнята се увеличи още повече. Два часа след това отекна страшният глас на домакина, който свали ризата си и я захвърли в лицето на своя другар по игра.

— Залага и ризата си!

— И я изгуби.

— Заедно с ханчето и четири хиляди глави добитък.

В това време играчът, върху когото беше хвърлена ризата с такава грубост, се изправи пред собственика на ханчето и започна да вика:

— Искайте извинение, за вашата постъпка!

— Никакво извинение, продължавайте да играете!

— Искайте извинение, защото...

— Какво? Аз ви презирам!

Обиденият гостенин напусна кухнята решително. Неговото държане предизвика общ смях. Не беше така обаче, десет минути покъсно, когато той се върна въоръжен с голям нож. Възползува се от общото смущение, приближи се до съдържателя на ханчето и извика:

— Вие ме обидихте и аз ще си отмъстя!

Като каза това, той заби ножа си в гърдите на своя неприятел, който изпищя и падна смъртно ранен на земята.

За няколко минути настана неопикуема паника. В недоумение, гостите се разтичаха из кухнята, без да знаят какво вършат. Някои викаха след убиеца, който беше вече избягал. Други заобиколиха безжизнения труп на домакина.

— Камерлан, този въздух не е вече за нас — каза Балдо.

— Къде отиде Барбуд?

— Той уби домакина и избяга.

— Проклет човек! Нали ти казах аз, че изглежда малко съмнителен.

— Съвсем не. Домакинът го обиди.

— Няма смисъл да говорим повече. На конете и да бягаме.

— Къде са нашите коне?

— Ще вземем първите, които ни попаднат.

— Ето и Сантос.

— Повикай го.

— Няма да чуе.

— Дявол да го вземе.

— Ето, видя ни.

Той му направи знак с ръка и Сантос веднага се приближи към тях. Обясниха му намерението си и незабелязано излязоха навън. Сантос знаеше къде могат да намерят хубави коне и, без да губят време, тримата напуснаха бързо ханчето.

Около пет часа след пладне нашите бегълци, сигурни, че няма да бъдат обезпокоявани от никого, спряха да почиват до една малка горичка с ниски дървета и се нахраниха добре с провизиите, които бяха успели да вземат от ханчето.

През време на пребиваването им в ханчето те можаха да узнаят, че една многобройна банда индианци вилнее в околността и помита и запалва всичко, каквото срещне по пътя си. Това принуди тримата бегълци да се отправят на изток и да потърсят някое по-безопасно място за почивка.

Страшната сцена, на която присъствуваха, беше предмет на разговор, преди да заспят, след което, като пийнаха по малко мате, заспаха под спокойното и обсипано с безброй звезди небе. На другия ден, малко преди пладне, те възседнаха конете си и продължиха пътя си на изток. Тук-там срещаха големи дупки, изровени храсти и изпочупени дървета.

Сантос, който добре познаваше почвата на Пампас, спря коня си и взе от земята едно доста голямо парче конска грива, останало вероятно от някой кон, нападнат от зверове.

— Приятели — каза той, — трябва да внимаваме, защото, струва ми се, че по тези места са минали преди няколко дни опасни зверове.

— Тъкмо това мислех и аз — отвърна Камерлан.

— По дяволите! — добави Балдо. — Да се махаме тогава оттука.

— Можем да се отбием в крепостта Независимост — предложи Сантос.

— Къде се намира?

— На няколко мили оттук.

— Ако смяташ, че няма никаква опасност, да вървим.

Тръгнаха по посока на крепостта, но когато бяха приближили вече до нея, Сантос промени намерението си. Той обясни на другарите си, че хората, които обитаваха местността през този сезон, вдъхваха недоверие и беше опасно да се излагат на такъв риск.

Решиха да продължат на юг и преди слънцето да се скрие зад хоризонта, те пристигнаха в едно доста голямо ханче, около което имаше и други постройки, които служеха за солене и запазване на големите количества месо от многото животни, които се колежа там.

Един едър и снажен мъж, с дълга брада и мустаци, с очи като на малко дете, ги посрещна доста любезно. Нощта премина спокойно за тримата пътници и на другия ден Балдо и Камерлан имаха възможност да присъствуват на едно необикновено зрелище.

Под един обширен покрив, направен от греди и дървета, те видяха двадесетина души, които одираха кожата на дивите бикове, убити с чук в главата.

След като биваха убити, други хора пренасяха, като дърпаха с въжета, грамадните трупове на убитите животни, сложени върху специални колички. Няколко души с голяма вещица и необикновена бързина забиваха ножовете си в телата на животните и изваждаха вътрешностите им.

С отрязана глава и крака, одраното животно биваше разрязвано на четири парчета и друга група работници пренасяха парчетата в една грамадна стая, пълна с големи дървени съдове, прилични на бъчви, където прясното месо се осоляваше от други работници и се слагаше в дървените съдове.

Вън на двора, друга група работници разпределяха кожите, рогата и лойта от убитите животни.

В помещенията, където се извършваха всичките тези работи, миришеше така отвратително, че беше невъзможно да се остане десет минути, без човек да се задуши. Камерлан и Балдо последваха Сантос, който беше намерил в ханчето един свой стар приятел и го беше поканил да гуляят тази нощ.

— Няма ли да се повтори същата шега, на която бяхме свидетели през миналата нощ? — попита Камерлан.

— Не се страхувай, приятелю — каза Сантос. — Тук може да се ядат големи порции печено месо и да се лее мате, без да има каквато и да е опасност.

— Добре тогава! — извика радостно Камерлан.

— Гладен съм като вълк — заяви Балдо.

ДЕСАНГВАДЕРО

Нищо необикновено не наруши тишината на нощта, която цареше над хапчето и околността, така че всички можаха спокойно да спят. Когато се пробуди на сутринта, Камерлан се поогледа за момент наоколо, преди да познае мястото, където се намираха, но когато си спомни за голямото количество печено месо, което изядоха предишната вечер, сподавен вик на изненада се изтръгна от гърдите му.

— Балдо, ставай!

— Какво има?

— Време е да се махаме оттука.

— Какво се е случило?

— Останали сме сами.

— А Сантос?

— Изчезнал е?

— Не е възможно.

— Ставай да отидем да се уверим.

Излязоха навън и потърсиха на двора някой, който би им казал нещо за Сантос. Но по това време всички се бяха пръснали из полето на лов за дивеч.

— Ще го намерим по-късно. Аз мисля, че той е излязъл с другите и около пладне отново ще се върне.

— Много късно. Не ще можем да чакаме до пладне.

— Имаш право. По дяволите този пияница Сантос.

На стотина крачки от оградата пасяха спокойно техните два коня. Двамата другари можаха лесно да хванат конете, които не бяха вързани, и след няколко минути в галоп, напуснаха ханчето.

Ослепителното слънце пилееше блестящите си лъчи над безпределната шир. Денят беше великолепен и благоприятствуваше пътуването. След като минаха в галоп известна част от пътя, Камерлан и Балдо завиха надясно, за да стигнат малкия хълм, който се очертаваше недалече от тях.

Усамотеното възвишение беше обрасло с ниска трева и тук-там се срещаха малки храсти. Двамата пътници стигнаха върха и оттам се спуснаха по другата страна на хълма, в подножието, на който намериха малко изворче със студена вода. На един-два километра на юг се издигаше някаква дълга и ниска постройка, но страхът да не попаднат на непредвидена неприятност ги накара да се отдалечат от това място.

Около пладне те спряха конете си под сянката на няколко дървета и седнаха да обядват. Бяха се снабдили с ром, мате, тютюн и голямо количество печено месо.

След двучасова почивка възседнаха отново конете си и необезпокоявани от никого, пътуваха до шест часа.

Неочаквано Балдо изтръпна, повдигна се на седлото и извика:

— Една група конници!

— Дяволите да ги вземат. Това са сигурно разбойници.

— Какво ще правим сега?

— Да се прикрием!

Ядосани много, двамата другари отведоха конете си в един голям трап, обрасъл с шубраци и ги вързаха с въжета.

После, докато Камерлан разчистваше с ножа си храстите, за да си осигурят едно удобно скривалище, Балдо се покатери на едно дърво и видя отново конниците, които препускаха в галоп по равното поле.

— Какво виждаш? — го попита Камерлан.

— Тези проклети хора ни готвят някакви изненади.

— По дяволите! Как изглеждат?

— Движат се по полето, сякаш търсят нещо.

— Добре. Ще опитат куршумите на пушките ни.

Балдо слезе от дървото привидно спокоен. Двамата се спотаиха между гъстите храсти и запушиха по една цигара, като от време на време се озъртаха наоколо.

Слънцето отдавна беше залязло и непроницаем мрак цареше над безкрайната равнина. Камерлан, който с едната си ръка държеше пушката, а с другата пушеше, се ядосваше, че трябва да стои нащрек цяла нощ.

— Ще останем тук до сутринта — каза Балдо. — После ще видим.

— Но часът е едва десет — отвърна Камерлан. — Мисълта, че трябва да стоя буден цели шест-седем часа, ме вбесява.

Не бяха изминали пет минути, когато чуха леко шумолене и после шушукане.

Камерлан и Балдо наостриха уши. След две минути този характерен шум се повтори по-ясно и по-наблизо.

— Някой ни дебне — каза Балдо полугласно.

— Да, може би са открили нашето скривалище.

— Нашите коне са ни издали.

Изминаха още десет минути в страшно напрежение и после изведнъж над главите им се показа един конник, който се озърташе наоколо.

Без да губят време, Балдо и Камерлан скочиха от скривалището си, метнаха се на конете и хукнаха напред. Щом като ги забеляза, конникът се втурна след тях.

Започна се луд бяг през тъмната нощ. Макар че конете на двамата младежи бяха здрави, безспирното препускане можеше всеки момент да ги изтощи.

За щастие, непроницаемият мрак на нощта беше пречка за проклетия преследвач, който продължаваше да ги гони и да вика като луд.

От време на време Балдо и Камерлан спираха за миг конете си и изпразваха пушките си срещу непознатия, с надежда да убият него или коня му, но не можаха да го улучат. Бяха изминали няколко километра през долини, възвишения и изсъхнали блата. Минаха покрай малки колиби, без да могат да викат за помощ, а бягството все още продължаваше.

Бяха капнали от умора, с пресъхнало гърло и потънали в пот. Като започна да се зазорява, те се намериха на една височина и конникът, който ги преследваше, беше само на петдесет крачки зад тях.

— Дявол да го вземе! — каза Камерлан. — Той ни настигна вече.

— Моят кон не издържа вече — се обади Балдо.

В този момент непознатият преследвач хвърли своето ласо и Балдо се почувствува изведнъж като прикован на своя кон. Въжето го беше пристегнало за врата на коня и го притискаше до задушаване.

Проклетият преследвач беше обърнал коня си и от време на време дърпаше ласото със сатанинска усмивка. След първата изненада, при вида на своя безпомощен другар, Камерлан спря коня си и за миг

се позамисли какво да прави. Но щом като видя, че жестокият преследвач удари в бяг, хукна след него.

Камерлан го настигна и насочи пушката си срещу него.

Проклетият конник се видя изгубен, но при все това дръпна така силно ласото, че Балдо изпищя от болки. После шибна коня си и полетя напред. Камерлан го настигна отново и го удари силно в гърба с приклада на пушката.

Конникът падна на земята, но веднага успя да стане, извади дългия си и остър нож и озверен се спусна срещу Камерлан.

Нещастният младеж нямаше време да напълни пушката, скочи веднага на земята, извади ножа си и с един удар разби черепа на своя противник. След като се освободи от ласото, Балдо се метна на коня на преследвача, защото неговият беше полумъртъв от умора. Приятелят му и той полетяха като стрели на изток. Те напълниха отново пушките си, като от време на време се оглеждаха наоколо, за да намерят нещо, с което да утолят глада си.

След като преминаха една малка горичка, двамата пътници видяха на брега на едно езеро голяма група конници.

— Ето ги пак — промълви Балдо и обърна коня си назад.

Камерлан последва своя приятел, но беше вече късно: конниците ги бяха забелязали и се впуснаха след тях. Двамата приятели, без да се колебаят, преминаха горичката и макар че конете им бяха страшно изморени от продължителния път, те се надяваха, че ще прикрият своите следи с приближаването на нощта.

Бягаха на запад по посока на Десангвадеро, реката, която, според думите на Сантос, течеше недалече от това място.

Конниците, които ги преследваха, не пресилваха своите коне, сякаш нямаша намерение да ги нападнат, а само да ги прогонят и по този начин да ги накарат да се предадат.

Балдо чувствуваше, че тези лукави хора бяха разбрали, че те не познаваха добре местността и лесно можеха да се справят с тях. И наистина, съмненията им се оправдаха.

Докато той и Камерлан препускаха в тъмната нощ по обраслото с гъста трева и храсти поле, конят на Камерлан беше пронизан в главата с един куршум.

Клетото животно направи още няколко крачки напред и се строполи на земята. Куршумът беше минал през едното му око и

заседнал в мозъка.

Камерлан скочи от седлото и се метна на коня на Балдо. После се обърна и изпразни пушката си срещу преследвачите, които бяха на около петдесет метра зад тях.

При първите лъчи на новия ден, бегълци и преследвачи преминаха едно блатисто място, което гъмжеше от грамадни отровни змии. Двама от преследвачите хвърлиха ласо срещу бегълците, но не успяваха да ги хванат. По всичко личеше, че нападателите бяха сигурни в своя успех и затова подкараха спокойно конете си.

— Няма вече спасение! — извика Камерлан.

— Ще ни хванат като пилци.

— Това блато ни попречи много.

— Да направим последен опит, като стреляме срещу тях.

В този момент се чуха писъците на един от преследвачите. Балдо се обърна и видя как една грамадна змия се беше увила около крака му.

— Бързо, бързо! Шибни коня — извика Камерлан. — Ако избягаме малко напред, спасени сме.

Докато другарите на пострадалия конник бяха слезли от конете си, за да убият змията, конят на двамата приятели, с последни усилия се измъкна от блатото и след като направи полукръг, пое нагоре по хълма.

На тридесет метра от възвишението блестяха водите на Десангвадеро и Балдо и Камерлан, след като слязоха от изнемоцялото животно, се хвърлиха във водата и стигнаха до едно малко островче в средата на реката.

Оттук започнаха да стрелят срещу своите преследвачи, пръснати покрай брега. Когато двамата приятели намериха момента за благоприятен, те напуснаха островчето и се отправиха към отсрещния бряг на реката, където, скрити добре между високата трева и храсти, следяха всяко движение на неприятеля.

Бандитите се колебаеха дали да преминат реката или не. Те започнаха да се съвещават и след малко откриха огън срещу двамата бегълци.

Двама от преследвачите се отдалечиха да търсят запазено място от куршумите на Балдо и Камерлан и оттам да преминат на отсрещния бряг.

Малко след това обаче Балдо ги видя да се връщат ядосани.

— Изиграхме ги! — извика Балдо радостно.

— Никога не бих повярвал, че ще можем така лесно да се отървем от тях.

— Искаш ли сега да убия един от техните коне?

Без да чака отговора на другаря си, Балдо насочи пушката си срещу най-близкото до брега животно и гръмна. Конят се повали на земята и събори своя ездач. Бандитът се изправи с мъка и започна да псува.

— Дано това ги накара най-сетне да се махнат оттука — каза Балдо.

— Все пак биха могли да ни нападнат.

— Тогава ще срещнат нашите куршуми.

— Дяволите да ги вземат! Накараха ни да бягаме като луди. От двадесет и четири часа не сме яли нищо.

— Огън! — извика Балдо в този момент, като видя, че бандитите се готвят да заминат.

— Да ни запомнят добре и да знаят, че още сме живи.

Изстрелите отекнаха зловещо над безкрайното поле.

Със страшни викове бандитите полетяха на изток, за да избегнат блатото, пълно със змии, където един от техните другари загуби трагично живота си.

ДИВИТЕ КОНЕ

Тази нощ двамата другари не можаха да затворят очи, при все че бяха решили да бдят на смени, за да не бъдат изненадани от някаква нова неприятност.

Рано сутринта на следния ден те започнаха да обикалят покрай брега на Десангвадеро, за да намерят нещо за ядене. Едва към пладне, след като скитаха няколко часа, те успяха да убият една доста голяма птица.

Пресмятайки приблизително изминатото разстояние и посоката, откъдето бяха дошли, те тръгнаха на юг, без да имат и най-малка представа за местата, по които трябва да минат. Палещите лъчи на слънцето затрудняваха техния вървеж. Голямата горещина просто ги задушаваше и те едва пристъпваха напред.

Към пет часа след пладне двамата отпаднали пътници спряха, за да потърсят удобно място за почивка.

Няколко минути преди слънцето да скрие червеното си лице на запад, тишината и самотата на Пампас беше нарушена от появяването на едно стадо диви коне. Бяха около двадесет, всички хубави, едри, снажни и бързи като стрели.

Минаха на около двадесет метра от скривалището на двамата пътници, като подскачаха и цвилеха весело.

— Идват навреме, нали? — извика Балдо.

— Какво мислиш да правиш?

— Да хванем два и да продължим пътя си.

— Опитай се. Искам да видя как хвърляш ласо.

— Приемам подигравката.

— Съвсем не искам да се подигравам, защото съм готов да ти помогна във всичко, но искам само да кажа, че опитът е доста опасен.

— Ще видим.

През това време, след като направиха една обиколка, конете се връщаха в галоп. Балдо и Камерлан, прикрити зад един храст, забелязаха един хубав и снажен черен кон.

Двамата държаха здраво в ръцете си ласото, готови да рискуват живота си, но да могат да хванат това великолепно животно. Минутите минаваха и конете продължаваха да обикалят. Балдо и Камерлан чакаха в напрегнато състояние.

Най-сетне чуха наблизко тропот на копита и изскочиха навън в момента, когато конете минаваха покрай тях.

Балдо хвърли ласото и черният кон, стиснат здраво с въжето, започна да рита и да цвили страшно. Но той се метна бързо на гърба му, докато животното буйствуваше, риташе и се изправяше на задните си крака, за да се освободи от своя товар.

През това време Камерлан успя да хване един едър сив кон и се мъчеше да го укроти. Сравнително много по-див беше конят на Балдо. Изведнъж снажното четириногло се вдигна на задните си крака и хукна в луд бяг из равното поле.

Това стремглаво тичане продължи около половин час. Балдо едва се държеше на гърба на животното, като се надяваше, че ще може да го укроти. Но конят не преставаше да тича. Камерлан шибна своя кон и полетя напред да ги настигне, но едва беше изминал стотина метра, той видя как неукротимото животно се освободи от своя ездач, като го изхвърли на няколко метра от себе си.

Балдо бързо се изправи и хвърли ласото, но този път пропусна целта. Черният кон като стрела се спусна към реката, преследван от двамата приятели.

Те все още се надяваха, че ще могат да го хванат, но изплашеното животно тичаше като обезумяло напред и, без да забележи реката, полетя стремглаво в пропастта.

— Проклятие! — извика Балдо, като стигна до брега. — Удави се, след като положих толкова усилия да го укротя.

— Според мен, това животно беше неукротимо и трябва да благодариш, че те изхвърли от гърба си, вместо заедно с него да загинеш във водите на реката.

— Тогава да вървим. Тук няма какво да правим вече — каза Балдо и се отдалечи от брега на реката. — Ако искаш, можем да останем малко да почиваме.

— И да вечеряме — добави Камерлан.

Отправиха се към малките възвишения, където през деня видяха да прелитат най-разнообразни птици. Слънцето се скри зад хоризонта

и тъмнината на нощта започна бавно да се спуска над равното поле.

Без да губят много време, те убиха няколко птици и се върнаха бързо до брега на реката, където запалиха огън, за да ги опекаат.

След един сън от шест-седем часа, необезпокоявани от никого, двамата приятели се метнаха на коня и потеглиха напред по безкрайната равнина, която беше озарена от първите лъчи на изгряващото слънце.

Около пладне двамата младежи стигнаха в подножието на една малка горичка, в която гъмжеше от змии. Навлязоха предпазливо в гората и останаха изненадани, когато на няколко места видяха човешки кости и следи от кръв. По-навътре между дърветата намериха обезобразени човешки и животински трупове. Това, което змиите бяха започнали, дивите зверове довършваха, за да станат след това и те жертва на грамадните отровни змии.

Привечер двамата пътници спряха недалеч от една полуразрушена колиба и когато слънцето започна да се спуска на запад, за да изчезне, те приближиха развалената колиба.

Вратата и прозорците бяха отворени. Двамата пътници преминаха една стая, на която липсваше едната стена и се намериха в един коридор, който водеше в друга голяма стая с паднал таван.

В тъмнината на нощта се чу някакво скърцане и Балдо извика:

— Вън, или ще стрелям!

В колибата отново зацари гробна тишина. Скърцането вероятно се дължеше на някоя от попуканите дъски, по които вървяха двамата приятели. В едно кътче на стаята те намериха голямо количество суха трева и едно шише с ром. След като сръбнаха по малко, легнаха върху тревата и прекараха нощта в спокоен сън.

Когато се пробудиха на сутринта, новият ден им беше донесъл една приятна изненада. Около колибата пасяха спокойно голямо стадо диви коне, но щом двамата приятели се показаха на вратата на колибата, четириногите се разбягаха на всички страни.

Камерлан, с ласо в ръка, се метна на коня и се втурна по дирите на четириногите. Повече от половин час смелият младеж препускаше напред. Когато приближи един едър сив кон, той хвърли ласото около врата му.

Изведнъж животното започна лудо да скача и да цвили, но Камерлан го поведе към колибата. Балдо, който отдалече следеше

всичко, щом като видя новия успех на своя другар, спусна се да му помогне.

— Сега сме добре — каза той тържествено и се метна на гърба на снажното четириногло, което все още продължаваше лудо да подскача и да се вдига на задните си крака. Бързо обаче младежът успя да го укроти.

Няколко минути след това двамата другари напуснаха колибата и се отправиха на юг.

Около четири часа след пладне те забелязаха в далечината една група конници, от които можеха да се прикрият и да ги избегнат, но решиха да ги пресрещнат, за да ги разпитат за местността.

След половин час препускане през блатисти места, те настигнаха авангарда на конниците, който се състоеше от двама души с дълги бради, облечени с черни фланели. На краката си имаха високи ботуши и големи шпори.

— Къде отивате? — ги попита единият от тях.

— Искаме да се присъединим към вас, за да отидем в някое ханче — отвърна Балдо.

— Ние не притежаваме такова ханче — отвърна другият конник.

— При все това, ще останем с вас.

Конниците продължаваха да гледат недоверчиво двамата пътници, сякаш се страхуваха да не ги нападнат. Изведнъж единият от тях каза нещо и шибна коня си. Веднага след това го последва и другият.

— Защо бягат? — попита Камерлан.

— Кой знае? Може би се страхуват.

— Аз смятам, че това е някоя банда разбойници.

— По всичко изглежда.

Тъй като не знаеха накъде да хванат, те продължиха пътя си на юг и преди тъмнината на нощта да се спусне над безкрайната пустиня на Пампас, те стигнаха до брега на езерото Урре. Бяха изцапани с кал от петите до главата.

Също и конете бяха в окаяно състояние. Блатистите места, през които бяха минали, за да стигат езерото, бяха изцапали животните до неузнаваемост.

— Не зная дали да благодарим на случая, че ни докара на това място — каза Балдо и слезе от коня си, като го остави спокойно да

пасе.

И Камерлан направи същото. Съблякоха се и се хвърлиха във водата да се къпят и да пораздвижат мускулите си с плуване.

След това двамата приятели решиха да уловят малко риба и тъй като покрай брега, между високата трева, бяха намерили една примитивна лодка, направена от биволска кожа, качиха се вътре и навлязоха в езерото.

Леката лодка се люлееше опасно и на няколко пъти щеше да потъне.

— Внимавай! Гребеш много бързо — извика Балдо в този момент. — Започва да духа вятър.

— И това ли ни трябваше сега?

— Да се връщаме към брега — извика Балдо. — Ще погладуваме още малко.

Но беше вече много късно. Силният вятър развълнува повърхността на езерото, фучеше като глутница диви зверове. От време на време лодката застрашаваше да се обърне. Изведнъж една грамадна вълна изхвърли двамата приятели в развълнуваното езеро. Лодката изчезна за миг и те трябваше да се доверят на собствените си сили, за да се борят със страшните вълни.

Без да се отделят един от друг, те продължиха да плуват неуморно няколко часа, като в същото време използваша блъсканите от вятъра към брега вълни, които ги понасяха напред като безжизнени трупове.

При светлината на зората те видяха, че брегът не е далече и това удвои силите им. Изведнъж над водата забелязаха скелета на един кон.

— Внимавай да не го изпуснеш — извика Камерлан, сияещ от радост.

— Не ме е страх вече от нищо — отвърна Балдо, който се беше докопал до скелета на четириногото.

Двамата приятели се хванаха предпазливо за тази необикновена подпора и за няколко минути стигнаха на брега, капнали от умора.

ИНДИАНЦИТЕ

След като спаха няколко часа, бодри и весели, взеха малкия си багаж и пушките, които бяха скрили на сигурно място и започнаха да обикалят сред високата трева покрай брега на езерото.

С надежда да открият някой дивеч, скрит между шубраците, които растяха тук-там, те се движеха предпазливо, готови всеки момент да открият огън. Но тъй като не познаваха фауната на тези места, не успяха в своето намерение.

Отправиха се към източния бряг на езерото и попаднаха на мочурливи места, в които имаше само змии.

Те продължиха да обикалят с надежда, че все пак ще намерят нещо. Изведнъж чуха свиркане с уста и като се обърнаха, видяха до брега на езерото двама млади и високи индианци, които махаха с ръце и ги викаха.

— Приятелю, животът ни е в ръцете на тези двама непознати — каза Камерлан, като си спомни как зле се бяха отнесли веднъж с него индианците.

— Тогава не ни остава друго, освен да бягаме...

— По-лошо ще бъде! Ако се опитаме да бягаме, те ще се усъмнят в нас.

— Добре, тогава ще отидем при тях и ще им кажем, че нашето присъствие по тези места е съвсем случайно.

Метнаха се на конете си и след малко бяха при двамата индианци, които, след като ги разгледаха добре и ги попитаха откъде идват, ги поканиха в своята колиба.

Балдо и Камерлан чувстваха, че ако се държат любезно с двамата индианци, ще успеят да премахнат всяко съмнение у тях.

Колибата, в която влязоха, беше в доста окаяно положение, с конусообразен покрив от дълга и жилава трева и стени от тръстика. В един от ъглите бяха окачени два пищова, два щита и две ками с костени дръжки.

Точно в средата на колибата гореше огън и от сложената върху него тенджерата излизаше приятен аромат на мате. Върху големи зелени листа беше натрупана една камара печена риба.

— Най-сетне намерихме какво да хапнем! — каза Камерлан, поглеждайки лакомо към съблазнителната купчинка.

— Хапнете си колкото желаете — каза единият от индианците.

— От колко време не сте яли? — попита другият.

— От два дни — отвърна Балдо и захапа лакомо една риба дълга около тридесет сантиметра.

Индианците напълниха две тенджери с мате и предложиха на двамата приятели да пият, като постоянно ги подканяха да ядат и ги успокояваха, че езерото е пълно с най-разнообразни риби и че е достатъчно само да се влезе във водата, за да се хванат няколко десетки.

— Вие ни направихте голяма услуга — каза Камерлан.

— Без вас сигурно щяхме да умрем от глад — добави Балдо, като искаше по този начин да изкаже благодарността си към индианците.

— Добре — каза по-старият. — Сега сте под наше покровителство и не трябва да се страхувате от нищо. Тук се живее весело, отиваме на лов за дивеч, за риба и пием колкото ни сърце иска.

— Да бъде благословен този час — извика Камерлан.

— Ние пък имаме пушки и много патрони и така ще ни бъде полесно, когато отиваме на лов — заяви Балдо.

— Ура! — извикаха в един глас двамата индианци.

Весели и доволни от новото приятелство, те поканиха Балдо и Камерлан да играят на комар, но щастието не им благоприятствуваше и за няколко минути изгубиха двата си пищова и щитовете.

— Сега оставаме без оръжие — извика ядосано по-младият индианец.

— Но ние нямаме намерение да задържим вашето оръжие — каза Камерлан.

— Никога не можем да приемем оръжието.

— Но какво говорите? — извика нервно Балдо. — Ние не знаем какво да правим с вашето оръжие. Вместо да ви платим за храната, която ни дадохте, ще ви върнем оръжието.

Без да отговорят, но видимо намръщени, двамата индианци легнаха да спят. Балдо и Камерлан, смятайки, че с връщането на

оръжието няма вече причина за срѣдня, легнаха върху сухата трева и заспаха спокойно.

Но изведнѣж, към полунощ, необикновен шум пробуди Балдо.

— Ограбиха ни! — извика той, скочи и се втурна след двамата индианци, които бяха задигнали пушките им.

Камерлан се пробуди и след като разбра какво става, изскочи от колибата и се спусна заедно с приятеля си по дирите на двамата индианци, които бягаха като стрели.

Изминаха около половин километър в лудо гонене през блатистите и обрасли с висока трева места. Виждайки, че двамата младежи ги застигат вече, крадците захвърлиха пушките в храстите, с надежда може би да ги намерят по-късно, завиха вдясно и като стигнаха брега на езерото, се хвърлиха във водата.

Въпреки тъмнината Камерлан видя всичко и като стигна до храстите, спря се да вземе пушките.

— И тук въздухът не е благоприятен за нас — заяви Балдо.

— Къде да отидем тогава?

— Конете са там и ни чакат.

— И ще тръгнем отново на път без храна?

— Ако ти е мил животът, не се двоуми да ме последваш.

След като преминаха няколко възвишения и блатисти места, без да мислят повече за двамата индианци, те намериха конете си и няколко минути след това полетяха в галоп на юг от езерото Урре. Когато преминаваха върха на един хълм, едно стадо биволи изскочи изведнѣж в полето. Малко след това се появи и една група конници, които летяха като стрели след биковете.

Двамата приятели спряха изведнѣж конете си и веднага обърнаха назад, за да не бъдат забелязани и разкъсани от разярените животни. После навлязоха в гората. За нещастие опитът им не успя, защото гонените животни поеха най-прекия път, за да се укрият и то тъкмо на това място, което бяха избрали двамата другари.

— Дявол да ги вземе! И тук нямаме мира.

— Конниците ни забелязаха вече.

— И биволите ще връхлетят върху нас.

— Готов ли си да се спуснем в галоп?

— Готов.

— Напред!

Въпреки бързината, с която препускаха и завоя, който направиха, за да изменят посоката, за няколко минути те се видяха обградени от множество черни муцуни и дълги рога.

Уморен от непрекъснатия бряг, Балдо извика на приятеля си:

— Пълна ли е пушката ти?

— Да, и имам голямо желание да я изпразня срещу индианците.

— Внимавай тогава!

Камерлан последва примера на своя приятел, като спря коня си и докато индианците напредваха, без да подозират нищо, те започнаха да стрелят непрекъснато.

Изплашени от внезапните гърмежи, индианците се пръснаха на разни страни, като издаваха нечовешки викове. Няколко души изпопадаха от конете смъртно ранени.

През това време биволите продължаваха да тичат безцелно из полето. Балдо и Камерлан разбраха, че нямат време да напълнят отново пушките си, защото индианците се бяха съвзели и се събираха отново заедно. Двамата приятели шибнаха конете и полетяха напред.

В лудия бяг на биволите имаше нещо страшно. Двамата приятели успяха да настигнат животните и да ги подкарат към една падина, оградена с малки възвишения.

Бяха започнали да се появяват първите звезди по синьото небе, когато Балдо и Камерлан, след като бяха успели да успокоят малко изплашените животни, потърсиха подходящо място, откъдето да изненадат индианците.

— Мислиш ли, че са изчезнали? — попита Балдо.

— Твърде е възможно. Гърмежите на нашите пушки ги накараха да се позамислят малко.

— Бих искал да е вярно това, което казваш. Все пак е опасно да не се промъкнат през тъмната нощ и да ни нападнат изведнъж.

— Колко бяха?

— Сигурно повече от двадесет.

— Дявол да ги вземе! Тези индианци все още продължават да ни тревожат.

Нечовешки викове, подобно кълтеж на канонада, се разнесоха в тишината на тъмната нощ, тъкмо когато Балдо произнесе тези думи. Индианците се бяха появили отново.

— Ето ти нова неприятност — извика Камерлан.

— Къде са конете?

— На десет крачки оттук. Безсмислено е да бягаме. Ще стоварим с пушките си няколко килограма олово върху тези проклети хора и след това ще видим.

— Добре.

Те видяха как индианците се движеха напред във фронт от около двеста метра, пръснати на групи. Някои бяха на коне, други вървяха пеша.

— Трябва да ги изиграем — пошепна Балдо на ухото на другаря си.

— Как?

— Насочи пушката си срещу биволите и стреляй безмилостно.

— Разбрах твоя план! — извика Камерлан с радост.

Последваха няколко минути на неопишуема паника. Подплашени от непрестанните гърмежи, биволите започнаха да мучат страшно и полетяха през полето. Индианците, които в този момент се намираха срещу тях, бяха смачкани и разпокъсани от побеснелите изплашени животни.

— Така се постъпва с неприятелите — извика Балдо.

— Дотук добре, но сега? Не всички индианци са били разкъсани от рогата на биволите и смазани от техните копита.

— Тези, които са се спасили, са в окаяно положение.

— Кой може да е сигурен в това?

— Ела с мен.

След като напълниха пушките си, те отидоха при конете, метнаха се на гърбовете и полетяха като стрели далече от това опасно място. Но клетите животни, след като изминаха няколкостотин метра, намалиха изведнъж вървежа си и паднаха на земята.

— Дяволите да ги вземат! Съвсем са изтощени.

— Имаме на разположение конете на индианците — обади се Балдо.

— Каква блестяща идея.

На другата страна на хълма намериха четири великолепни черни коня. Те бяха неспокойни и непрекъснато цвилеха. Балдо се метна на гърба на единия от тях, но беше изхвърлен веднага на земята. Хвърли се на друг и успя да се задържи, докато Камерлан беше полетял вече като стрела с друг кон.

Балдо шибна своя кон и бързо настигна другаря си, който правеше свръхчовешки усилия да се задържи на гърба на коня.

В тъмната и дълбока нощ, като вътрешността на някоя дълга пещера, двата коня, истински демони на Пампас, летяха като стрели напред и носеха двамата младежи към нови борби и нови приключения.

ПЛЕННИЦИТЕ НА ПАМПАС

Светлината на зората започна да се разпръсква над източната част на небосклона, когато двата коня, които бяха преминали толкова много път, се намериха в подножието на едно възвишение близо до река Десангвадеро.

Умните животни намалиха вървежа си, защото местността, по която се движеха, беше обрасла с висока трева и големи храсти, а тук-там имаше и дълбоки дупки.

След половин час път двамата приятели стигнаха на върха на хълма, пуснаха конете на свобода, защото бяха страшно изтощени от продължителното пътуване. След това потърсиха един голям храст, където да се приютят. Бяха много доволни, че се намират на това високо място, откъдето можеха да гледат всичко наоколо.

Проблемът с храната все още оставаше неразрешен, тъй като на това място нямаше никакъв дивеч. Кристалните води на река Десангвадеро, която течеше в подножието на хълма, ги успокояваше, че поне няма да умрат от жажда, но това не беше достатъчно.

Двамата приятели обикаляха цялата сутрин и едва около пладне успяха да убият две малки птици. Привечер те решиха да спят на самия връх на хълма, като на другия ден разгледат по-внимателно цялата местност, за да намерят по-сигурно място, където да се приютят.

Посред нощ Камерлан се събуди изведнъж и подскочи.

— Чу ли свирене откъм реката?

— Да. Но това трябва да са писъците на някоя птица.

— Не мислиш ли, че това са индианците?

— Дяволите да ги вземат! Дебела кожа трябва да имат!

— И ние смятахме, че сме свършили с тях.

— Драги мой, те имат развит нюх и...

— Трябва да се предпазваме! — прекъсна го Камерлан.

Изскочиха от своето скривалище и на светлината на луната, която се спускаше на запад, видяха около десетина индианци, пръснати

във верига, да се изкачват нагоре между храстите.

— Искат да ни вземат конете — промълви Балдо с отчаян глас.

— Какво те кара да мислиш така?

— Нима не виждаш как напредват нагоре?

— Изгубени сме!

В този момент тишината на нощта се разкъса от необикновени викове. Индианците бяха открили конете. След малко около Камерлан и Балдо започнаха да падат една след друга стрелите на нападателя.

— Огън! — извика Балдо и гръмна пръв.

— Напразно ще хабим патроните си.

— Защо?

— Аз не виждам нищо.

— Няма значение. Ако не друго, поне да ги сплашим и да им дадем да разберат, че скъпо ще продадем нашите кожи.

Всеки две-три минути пушките на двамата младежи бълваха огън. След това те се скриваха на друго място, за да заблудят своите нападатели. После отново откриваха огън и пак се скриваха на друго място. Но индианците сякаш не обръщаха внимание на гърмежите, защото от време на време около двамата приятели падаха големи камъни, хвърляни отблизо от индианците.

Така преминаха нощта и следният ден. Индианците бяха решили да заставят двамата пленници да се предадат, без да се впускат в решителна борба, тъй като не разполагаха с огнестрелно оръжие.

Заобиколени от всички страни, измъчвани от глад и жажда, уплахата на двамата приятели все повече и повече се увеличаваше. Всеки момент индианците можеха да се нахвърлят върху тях и да ги съсекат.

На втория ден около пладне положението на двамата нещастници се влоши още повече. Палещите лъчи на слънцето ги убиваха. Лицата им бяха станали бледи като на смъртници. Седнали един до друг, с пушки в ръце, Камерлан и Балдо недоумяваха вече какво да предприемат. Ако индианците се появяха изведнъж пред тях с опънати лъкове, те едва ли биха могли да вдигат пушките си да се защитят.

Изведнъж Балдо се изправи и се огледа наоколо. Изтръпна, когато видя каква страшна смърт им готвеха жестоките нападатели. Индианците бяха натрупали на няколко места около двамата обсадени купища дърва и суха трева и се мъчеха да ги запалят.

След няколко минути грамадни пламъци се издигнаха от всички страни около върха на хълма. Лекият ветрец засилваше още повече огъня.

Оглушителните викове на индианците разкъсваха въздуха. Те скачаха от радост, като виждаха как огънят бавно пълзи от всички страни към върха на хълма, където двамата нещастници изтръпваха при мисълта, че ще изгорят живи.

Балдо и Камерлан събраха всички сили и започнаха непрекъснато да стрелят, като се надяваха, че ще могат да избият своите нападатели. На техните гърмежи индианците отговаряха с нечовешки викове и смях, виждайки как грамадните пламъци обхващат постепенно целия връх.

Приютени на сигурно място, индианците с нетърпение очакваха момента, когато пламъците ще обхванат целия връх и ще превърнат на пепел двамата нещастници.

Изведнъж, когато бяха изгубили вече всяка надежда за спасение, земята под краката им се срути с необикновен шум и те се намериха пред един тунел, който водеше към средата на хълма.

— Това е най-голямата изненада! — извика Камерлан.

— И най-страшната — добави Балдо.

— Какво ще стане сега?

— По-добре под земята, драги мой, отколкото в ръцете на индианците. Това трябва да е тунел, изкопан от първите обитатели на тези места и твърде е вероятно, че краят му води до другата страна на хълма.

— Ако е така, тогава сме спасени.

— Тази неприятна миризма на мухъл ме задушава.

— Ще преодолеем и тази неприятност.

— Запуши си носа и върви напред.

Дъното и стените на този тунел, висок около два метра и широк не повече от един, бяха мокри като почва, от която преди малко е извадена водата. От време на време те се подхлъзваха и трябваше да се придържат от страни.

— Този непроницаем мрак ме тревожи — каза Камерлан.

— Да вървим по-бързо.

— Напротив, полека и внимателно.

Изведнъж Камерлан, който вървеше пред своя приятел, извика отчаяно:

— Тунелът свършва тук!

— Дявол да го вземе! Как е възможно?

— Точно така: свършва тук.

— Тогава не ни остава друго, освен да се връщаме назад.

— И да попаднем в ръцете на индианците.

— Гръм и мълнии! От трън на глог! — промълви Балдо.

Тъй като нямаше друг изход, отчаяни й разочаровани, те се върнаха назад. В непроницаемия мрак на тунела тежка и неприятна миризма започна да души двамата нещастници.

— Не мога повече! — извика Камерлан и се хвана за гърдите.

— Аз се задушavam! — промълви Балдо и падна на колене.

— Какво ли може да бъде това?

— Задушливи газове. Тези мочурливи места крият в утробата си невероятни количества отровни газове. Те се появяват обикновено, когато подземните пластове се раздвижат или пък са последица от грамадния огън, който индианците запалиха, за да ни изгорят живи.

— Има опасност да предадем богу душите си, без да можем дори да видим бял свят още веднъж.

— Нямам вече сили да се изправя на краката си! — въздъхна Балдо и се облегна на влажната стена.

С божия помощ, помагайки си един на друг и влачейки се като пребити кучета, те се домъкнаха до отвора на тунела, който се беше образувал от срутването на почвата. Свежият въздух на нощта заля като балсам дробовете им и ги ободри.

Сега изведнъж започнаха да мислят за стомасите си, в които от дълго време не бяха слагали нищо.

— Не ще можем да продължаваме само да преглъщаме и да мислим за пържоли, които нямаме.

— Приятелю, по-добре да не говорим за такива работи.

— Напротив! Въздишам за момента, в който ще се намерим на пищна трапеза с изобилна храна.

— Възхищavam се от твоята фантазия. Но... видя ли?

— Какво?

— Една сянка мина над дупката и изчезна.

— Не може да бъде друг, освен някой от индианците.

— По всичко личи, че ни дебнат, без да смеят да влязат в тунела.

— Луди ще бъдат, ако се опитат. Трябва да знаят, че сме тука.

— Съвсем не. Те сигурно ни смятат за мъртви, заровени при срутването на почвата.

— Излишно е да говорим. Да се опитаме да излезем. Или ще успеем, или ще ни хванат.

— Добре.

Приближиха се до отвора на тунела и гръмнаха два пъти във въздуха. След това изскочиха навън и побягнаха надолу. Гърмежите обърнаха вниманието на индианците, които се втурнаха по следите на бегълците.

За нещастие на двамата младежи, гонитбата не продължи много. Изтощени от глада, след непосилно тичане, под дъжд от камъни, които индианците хвърляха върху тях, Балдо и Камерлан паднаха на земята.

Индианците се нахвърлиха като зверове върху тях.

— Най-сетне попаднахте в ръцете ни, демони проклети! — извика един от индианците, въоръжен с лък през рамото и две остри ками в пояса.

— Да ги съсечем и да се свърши с тях — заяви друг.

— Не, тази смърт би била много лека за тях. Главатарят Ноа-Гай ще определи мъченията, преди да ги хвърлим като храна на грабливите птици.

Вързаха ги здраво и осемте индианци подкараха напред двамата пленници. След малко стигнаха в лагера на индианците, построен на една равнина, заобиколен с ниски дървета и храсти, и веднага щом се пръсна слух, че са заловени двама бели пътници, цялото племе започна да тържествува и радостни викове цепеха въздуха. Започна голямо празненство с танци в чест на победителите.

Балдо и Камерлан, здраво вързани с въжета и с окървавени лица от ударите с камшици, гледаха това необикновено празненство и скърцаха със зъби. Тържеството продължи до късно през нощта и на другия ден няколко слуги дойдоха да вземат двамата пленници и да ги заведат при главатаря.

Главатарят Ноа-Гай беше войнствена фигура, висок и снажен, с черни къдрави коси и малка брада. В погледа му се четеше необикновена суровост.

— Знаете ли какво ви очаква? — попита Ноа-Гай със сатанинска усмивка.

— Ако искате да ви отговорим, трябва да ни развържете — каза Камерлан.

— Добре! — отвърна Ноа-Гай. — Ще изпълня това ви желание, но трябва да отговаряте на всички мои въпроси.

— Ние ви слушаме.

— Към коя банда принадлежите?

— Ние сме двама заблудени. Не познаваме тези места.

— Лъжете! — извика Ноа-Гай.

— Никога не сме имали нищо общо, с каквито и да е бандити, освен със случайни из пътя.

— Лъжци! — викна главатарят и вдигна ръка да удари Балдо.

Но той го изпревари и му удари такава плесница, че Ноа-Гай се олюля и кръв бликна от носа му. За миг няколко слуги се нахвърлиха върху двамата пленници и ги завързаха с въжета като салами.

След като се посъвзе от страшния удар, Ноа-Гай се приближи до Балдо и като го погледна със свирепите си очи, каза:

— Няма да заповядам да те убият веднага, защото ти, тъкмо ти, ще послужиш на моите планове за отмъщение срещу бандитите.

— Няма да успееш! — отекна гласът на Балдо.

— Ще уморя и двама ви с глад.

— Дори и да ни подложите на най-големи мъчения, няма да чуеш нито дума от нашите уста.

— Ще видим! — извика Ноа-Гай. И като се обърна към своите хора, добави: — Да бъдат хвърлени в затвора и около тях да се сложат стотици глави печен дивеч, биволски езици и чаши пълни с мате и ром. След два дни ще тръгнем на път.

— Още отсега заявяваме, че няма да се мръднем от мястото си! — извика ядосано Балдо.

— Сигурен съм, че скоро ще промените намерението си — каза главатарят със сатанинска усмивка и излезе.

Напълно голи и здраво вързани с въжета, двамата приятели прекараха ден и половина между аромата на купища печено месо и питиета. Вечерта на втория ден в лагера на индианците настъпи голямо оживление. Необикновени викове и биене на барабани придружаваха приготовленията за пътуване.

Повече мъртви, отколкото живи, при мисълта, че ще бъдат съсечени или изгорени живи, двамата пленници отстъпиха. На тяхното повикване, един пратеник на Ноа-Гай се представи с четирима индианци, въоръжени с копия и щитове.

— Кажете на Ноа-Гай, че сме съгласни да заминем — каза Камерлан.

— Нашият главатар беше сигурен, че ще промените намерението си — отвърна пратеникът със сатанинска усмивка.

— Тогава ни освободете от въжетата.

— Веднага — отвърна индианецът, продължавайки да се усмихва.

ЛАГЕРЪТ НА ИНДИАНЦИТЕ

Един час след това Камерлан, Балдо и индианците напуснаха привременния лагер, за да отидат на постоянния такъв на племето, който беше отдалечен на около десет часа с кон. Двамата пътници, които бяха следени от десет души, язدهа мълчаливо пред колоната. Ноа-Гай им беше забранил, под страх от строго наказание, да разговарят помежду си на език, непознат за него.

Тъй като искаха да избегнат излишните неприятности, двамата приятели се показаха видимо примирени със своята участ. Зад тях яздеше жестокият главатар Ноа-Гай, заобиколен с по-важните личности на племето, докато центърът на колоната и опашката бяха образувани от носачи на сандъци с най-различни неща и провизии.

Местността, която преминаваха, изглеждаше пуста и тиха. От време на време те срещаха върху тревата разпокъсани от зверовете трупове на коне.

След седем часа път, по знак на главатаря всички слязоха от конете си и след като бяха поставени хора да пазят пленниците, на индианците беше раздадена в изобилие храна и мате.

Преди да продължат пътя си, Ноа-Гай повика двамата нещастници и искайки да покаже своето внимание към тях, ги покани да пият в две златни чаши, украсени с рубини и сапфири.

— Вярвам, че схващате моето добро разположение спрямо вас.

— Не сме почувствали такова нещо! — отвърна Балдо.

— Държа ви под око, за да бъда по-сигурен! — заяви главатарят на индианците. — Досега вие не сте показали с нищо никакви приятелски чувства спрямо мен, нито пък сте се заклели във вярност.

— Ти искаш твърде много — отвърна строго Камерлан.

— Пригответе се тогава да понасяте строгия надзор за през цялото време, докато бъдете под моя власт — каза натъртено Ноа-Гай.

Един час след това колоната отново потегли на път и привечер главатарят заповяда няколко конници да избързат и да съобщят в лагера за тяхното пристигане.

Влизането в лагера стана при необикновена тържественост. Пленниците веднага бяха отведени в една колиба и завързани добре.

Безсилни да се противопоставят, те трябваше да посрещнат клетвите и нападките на индианките, които, мислейки ги от Буенос Айрес, очакваха с нетърпение тяхната смърт. Една от тях, с жълто набръчкано лице, започна да им скубе косите и да им удря плесници. Други започнаха да ги плюят и драцят по лицето и след като ги събориха на земята, започнаха да ги търкалят като топки.

— Да им извадим очите! — викаше една.

— Да ги изгорим! — се обади друга.

— Помощ! Помощ! — викаха двамата нещастници и правеха свръхчовешки усилия да се освободят от въжетата.

— Удряйте! Удряйте! — викаха обезумелите жени.

— Помощ! Помощ!

Изведнъж една група индианци, водени от Ноа-Гай, влезе в колибата и подгони озверелите жени.

— Още веднъж ви спасих живота — каза главатарят.

— Какво да ги правим? — каза индианецът, който ги беше развързал, като видя, че двамата другари не даваха признаци на живот.

— Ей, шмекери, не се преструвайте! — извика тогава Ноа-Гай. — Ако не искате да ви се случи нещо по-лошо, станете да превържете раните си и да се пригответе за ядене. Устройвам голямо тържество, в което трябва да вземете участие и вие. След два часа трябва да бъдете на мое разположение.

Отправи се към вратата и преди да излезе добави:

— Пет души да следят всяко тяхно движение.

Балдо и Камерлан разбраха, че положението им е много тежко и че не трябва повече да дразнят главатаря на индианците.

С разни мехлеми, които индианците им донесоха, те превързаха раните си и се радваха в себе си, че успяха да избегнат смъртта. След това, заобиколени от няколко души, отидоха при главатаря.

— Радвам се, че ви виждам — каза Ноа-Гай, който беше изпил вече няколко чаши ром. — Яжте и после ще видим.

— Какво? — попита Камерлан.

— Ще узнаете после.

— Ако имаш намерение да ни дереш кожата, ние те молим да направиш това по-скоро.

— Засега нямам такова намерение — каза Ноа-Гай със сатанинска усмивка.

Няколко часа след банкета Ноа-Гай, съвсем пиян, покани двамата приятели да се качат на конете си и да дадат един спектакъл от игри за племето. Камерлан и Балдо, съвсем нови за този род развлечения, трябваше да приемат поканата, за да не дразнят главатаря.

Индианците викаха от радост и се смяха като луди, когато двамата пленници, преобразени на палячовци и правейки разни упражнения с конете, загубваха за момент равновесие и трябваше да се хващат за опашките на конете, за да не паднат на земята и си счупят врата.

Когато след повече от един час на Ноа-Гай омръзна това необикновено зрелище, той даде нареждане да се приготвят за път.

Нищо особено не се случи през последната част от пътя, който разделяше кервана от реката Десангвадеро. Безпределната равнина, осеяна тук-там със слаби възвишения и долини, сякаш нямаше край. Около три часа след пладне керванът спря на около половин миля от брега и Ноа-Гай даде нареждане лагерът да се построи така, че племето да бъде запазено от евентуалните нападения на диви зверове.

Бяха пътували цели три дни. Времето беше великолепно. Сега, при края на втория ден, слънцето клонеше вече на запад. Небето беше чисто като кристал и целият керван, след като се нахрани, приятно почиваше върху тревата.

След кратката почивка керванът отново потегли.

ИЗТЕЗАНИЯТА

Беше шест часът сутринта, когато керванът, който беше пътувал цялата нощ, наближи големия лагер на индианците.

Около хиляда колиби, пръснати върху едно пространство от около две-три квадратни мили, образуваха селото. През времето, когато те си почиваха от продължителните битки и непрекъснатото кръстосване на Пампас, селото беше пълно с хора.

Една голяма колиба с пирамидообразен покрив, определена за жилище на главатаря, се издигаше в центъра на лагера, заобиколена от голям брой други по-малки колиби, където намираха подслон слугите и жените на Ноа-Гай.

След като обиколи целия лагер, поздравен с радостни викове от индианците, керванът се събра около резиденцията на главатаря. Един по един носачите на взетата плячка, също и тези, които водеха добитъка, се представиха пред Ноа-Гай и му разказаха за кървавите и смели епизоди, в които са взели участие, изброявайки избитите неприятели като заявяваха, че са готови за нови битки.

Главатарят мълчаливо слушаше разказите на своите хора и след това им раздаваше награди, които се състояха в коне, биволи или друго. Наградените пазеха животните като зениците на очите си и се гордееха с тях.

Като завърши раздаването на наградите, Ноа-Гай заповяда да се приготви голям банкет за цялото племе и след това се прибра в своята колиба.

Камерлан и Балдо присъстваха на тази необикновена церемония и като видяха, че главатарят се изгуби в своето жилище, поискаха да бъдат отведени при него.

— Моят господар не приема никого до утре — отвърна слугата, към когото се бяха обърнали.

— Не говори глупости! — извика Балдо, губейки търпение. — Съобщи му, че двамата бели имат нещо да говорят с него.

— Не е възможно. Ако отида да го безпокоя, ще заповяда да ме обесят.

— Проклето животно! Ще направиш ли това, което ти казахме или не?

— Утре.

— Дяволите да те вземат! Искаме да знаем какви са намеренията му за нас, защото не искаме да останем тук.

— Моят господар може да си позволи всичко.

— Не ме карай да се смея! Каж ми откъде трябва да мина, за да отида при него — каза Камерлан и го хвана за ръката.

Индианецът го погледна с голямо учудване и макар да беше сигурен, че Камерлан нямаше намерение да му направи нищо лошо, започна да вика като луд.

— Проклето куче, мълчи! — извика Камерлан.

Но индианците от близките колиби изскочиха навън и помислиха, че двамата пленници имат лоши замисли.

— Хванете белите! — извика някой.

— Да свършим с тях! — се обади друг.

Хванати здраво от много ръце, Камерлан и Балдо не бяха в състояние да мръднат. Изведнъж пред тях се изправи един индианец, висок и слаб с лице на магьосник, облечен в дълга бяла дреха, украсена с жълти и черни фигури.

Каза нещо със строг глас и индианците веднага освободиха двамата пленници.

— Главатарят не иска да бъдат убити — каза магьосникът и хвърли заплашителен поглед наоколо.

Индианците започнаха да роптаят.

— Защо протестирате? — извика магьосникът и вдигна камшика си.

— Смърт, смърт за двамата пленници! — извика един от индианците.

— По-късно! — заяви магьосникът.

— Веднага, веднага!

— Стига! Тук заповядва Ноа-Гай. Той даде нареждане да им се направят белези, за да не избягат.

Чувайки да се говори за някакви белези, Камерлан и Балдо изтръпнаха.

Повалиха ги на земята и за миг с върха на ножа си магьосникът направи на коленете им два кръста. Тъй като двамата младежи пищяха от болки, магьосникът им показа разярената тълпа. Те бяха принудени да млъкнат, за да не привлекат върху себе си гнева на индианците.

— Сега получиха заслуженото — каза магьосникът и погледна двамата пленници, които бяха с окървавени колене.

Индианците, събрани около двамата нещастници, скачаха от радост и молеха магьосника да ги подложи на други мъчения.

— По-късно! — заяви той и се отдалечи.

И наистина, привечер двамата приятели бяха въведени в една колиба, в която имаше конски черепи, наредени като столове около стените. Веднага след това влезе Ноа-Гай, последван от няколко индианци и една група млади жени, които с любопитство гледаха двамата пленници.

— Танцувайте! — заповяда Ноа-Гай на двамата младежи.

Камерлан погледна главатаря с неопикуема омраза и каза:

— Ние не сме в състояние да се мръднем от местата си.

— Танцувайте! — извика главатарят със задавен глас.

И тъй като нито единият, нито другият не се мърдаха от мястото си, Ноа-Гай заповяда да им ударят по няколко камшика и няколко юмука от един грамаден индианец, който изпълняваше ролята на палач. На отчаяните викове на двамата нещастници, Ноа-Гай и жените отговаряха с непрекъснат смях.

Изведнъж главатарят, доволен от това мъчение, стана и каза:

— Да отидем на банкета. Двамата пленници ще останат без храна и вода, докато аз се върна отново при тях.

После, като се обърна към жените си, добави:

— Преди да излезете, ще ударите по една плесница на двамата пленници.

Заповедта беше изпълнена, след което двамата младежи, останали сами, въздъгнаха с облекчение.

— Не ще можем да издържим.

— Дано смъртта дойде по-скоро и ни освободи от тези мъчения.

— Това никога!

— Мислиш ли, че ще можем да се спасим? Това е безумие.

— И все пак тази нощ, когато всички ще бъдат пияни, ще се опитаме отново да избягаме — промълви Камерлан.

— Аз имам друга идея — отвърна Балдо.

— Говори.

Балдо се наведе над ухото на другаря си и му обясни своя план. Камерлан се позамисли за момент, после каза:

— Нямам голяма надежда, но все пак ще опитаме.

— Ако го накараме да се съгласи, работата ще се нареди добре.

Балдо извика силно и един индианец, който беше на пост пред колибата, се показа на вратата.

— Искаме да ти кажем нещо — започна Балдо.

— Слушам ви.

— Седни. Работата е сериозна.

— Не мога да остана тука повече от две минути.

— Добре. Ето за какво се касае. Ако ти ни помогнеш да избягаме, ние двамата ще ти дадем петстотин глави добитък, десет пушки и голямо количество патрони.

— И къде се намират всички тези баснословни богатства?

— Засега не можем да ти кажем, но ако ти ни помогнеш, няма да работиш повече и да излагаш живота си.

— Така ли? — извика индианецът подозрително.

И докато двамата приятели го гледаха, очаквайки отговор, индианецът се обърна и бързо излезе от колибата. След това започна отчаяно да вика.

— Изгубени сме! — промълви Камерлан.

— И аз мисля същото.

— Този хитрец подуши измамата и сега ще ни издаде.

— Дяволите да го вземат! Изиграхме последната карта и изгубихме.

Няколко минути след това същият индианец влезе в колибата с други двама от племето и покани пленниците да ги последват в шатрата на главатаря.

Индианецът веднага обясни на Ноа-Гай предложението, което двамата младежи му бяха направили и жестокият главатар кипна от ярост.

— На вас двамата не липсва смелост!

— Съвсем не. Ти имаш доказателства за това.

— Но най-сетне аз ще ви смажа.

— Ще ни направиш голямо удоволствие. Тъй като не ни връщаш свободата, по-добре да умрем.

— Дрипльовци! Мизерници! Аз имам нужда от вас, за да се забавлявам, да ви осмивам, докато ми омръзне и най-сетне да изтръгна кръвта ви от вените капка по капка.

— Ние знаем много добре, че ти принадлежиш към расата на хиените — каза Балдо с такъв тон, който засегна Ноа-Гай като удар от камшик.

Но веднага, виждайки, че Ноа-Гай се изправи и взе камшика си, Балдо се хвърли върху него и го удари силно по лицето с юмрук. После грабна едно копие, което беше опряно на стената и хукна навън, като се отправи към вързаните наблизко коне.

Докато главатарят, заобиколен от своите жени, бършеше устата си, от която паднаха няколко зъба, Камерлан беше вързан и отведен в една колиба. Целият лагер беше на крак след вдигнатата тревога. Една група конници се впусна по следите на беглеца, който беше успял да вземе един кон и да изчезне.

Отчаяната гонитба продължи целия следобед. Имайки пълно доверие в издръжливостта на своя кон, Балдо беше сигурен, че ще може да се прикрие от своите преследвачи. И той не се излъга в своите сметки. Отличното животно летеше като стрела по неравния път.

Но индианците, по-добри познавачи на местността, след първата изненада устроиха капан на беглеца.

Използвайки неравния терен, те успяха да подгонят Балдо към една блатиста местност и го заставиха да намали вървежа си. Когато Балдо разбра, че е изигран, не му оставаше друго, освен да спре коня си и спокойно да чака индианците.

— Не ти ли стига всичко досега? — го попита един от преследвачите.

— С вас трябва да се постъпва така.

— Още ли не си се отказал от намерението си?

— Не. Докато съм жив! — извика Балдо.

Устните на индианеца промълвиха някакво проклетие. След това Балдо беше върнат в лагера и хвърлен в колибата при Камерлан, който през това време беше подложен на бичуване.

— Всеки наш опит пропада — каза Балдо натъжено.

— Такава е съдбата ни.

— Кураж, приятелю. Но кажи ми какво забеляза през моето отсъствие.

— Индианците се готвят за голям лов.

— Дяволите да ги вземат! Ще ни оставят тук да измрем от глад.

— Но защо да не поискаме да отидем с тях?

— Зависи от Ноа-Гай.

— Да се опитаме. Може би ще ни позволи.

Но главатарят, който след като беше обиден по този начин и беше решил да ги остави да умрат от глад и жажда, научавайки се за тяхното желание много се разгневи.

— Да бъдат маркирани! — извика той колкото му глас държи. — Не искам да чувам повече за тях. Утре заминаваме на лов и когато се върнем, ако са още живи, ще помислим какво да правим.

— Господарю мой — каза един индианец, — държиш ли на своята заповед на пленниците да не се дава никаква храна?

Ноа-Гай се позамисли за момент и после каза:

— Хранете ги с трева и корени.

— Добре, господарю.

На другия ден племето напусна лагера, като остави около сто души в селото. От своята колиба Балдо и Камерлан чуваха цвиленето на конете и тържествените викове на заминаващите.

Преминаха деня в обмисляне на смели планове за бягство и привечер, когато индианецът, поставен да ги пази, беше зает с приготвянето на своята вечеря, клекнал до огъня, Камерлан излезе предпазливо от колибата и с една тояга го удари по главата, като го изпрати на онзи свят.

— Хайде! Първата крачка е направена — каза Балдо, който го беше настигнал.

— Къде ще намерим сега коне?

— Това е трудна работа.

— Ето един, който пасе там.

— И друг, вързан за онзи кол.

Приближиха се внимателно до тях и веднага разбраха, че не ще могат да издържат повече от един ден усилено пътуване. Решиха да ги използват и след като се увериха, че всичко наоколо беше напълно спокойно, метнаха се на конете и напуснаха лагера.

След четири часа път, както предвиждаха, двата коня, капнали от умора, се тръшнаха на земята и въпреки всички усилия, не можаха отново да ги изправят.

Около двамата смели бегълци цареше пълна тишина. Те продължиха пътя си пеша, крачейки напред с голяма мъка, тъй като в последно време бяха минали през много изпитания.

От време на време трябваше да спират, защото краката им бяха подути и покрити с рани.

Прекараха нощта приютени под едно дърво и на сутринта бяха изненадани, като видяха наблизко как една група индианци препускаха с конете си. Няколко секунди двамата нещастници слушаха със затаен дъх виковете на ловците и тропота на конете, които летяха като стрели.

След това конниците в галоп се отправиха към тях.

— Откриха ни! — извика Балдо.

— Пак ли? Сега ни очаква жестоко наказание.

Едва беше завършил думите си, когато една група индианци, възседнали своите буйни коне, се изпречи на няколко крачки от тях.

— Пак белите! — извика един от индианците.

— Как са могли да избягат?

— Няма нужда от приказки! Бичувайте ги до кръв! — отекна гласът на водача на групата.

Индианците не чакаха да им се каже втори път. Започнаха да размахват едно голямо въже с възли на края, удряйки безмилостно двамата младежи, докато кръв потече от кожата им.

След това ги качиха на конете и ги отведоха в селото.

ИНДИАНКАТА

Когато групата индианци, която беше заловила Балдо и Камерлан, пристигна в лагера, беше още нощ.

— Не очаквахте да бъдете заловени толкова бързо, нали? — ги попита водачът на групата, когато неговите хора водеха пленниците в една открита колиба, заобиколена с голяма дървена ограда.

— В качеството си на пленници, ние имаме право да се опитваме да се освободим — отвърна Балдо.

— Добре. Сигурен съм обаче, че няма да се опитате още веднъж.

Останали сами, двамата младежи се тръшнаха на земята, превивайки се от непоносими болки.

— Драги приятелю, нашето положение от ден на ден все повече се влошава — каза Балдо.

— Започнах да се чувствам изтощен.

— Ние вървим от нещастие към нещастие и между глада и камшиците скоро ще ни хвърлят като храна на птиците.

— Не зная какво бих дал да имам една чаша мате — въздъхна Камерлан страшно пребледнял.

— Мате или ром все едно. Аз мечтая за печено овнешко месо, на което вече забравих вкуса.

— Тези хора ще ни уморят от глад.

Изтощени от глада и от многото изтезания, те прекараха няколко часа в сън. Около пет часа сутринта бяха пробудени от шума на първите групи индианци, които се връщаха в лагера. След два часа звуците на необикновена музика отекнаха в лагера. Балдо и Камерлан слушаха с напрежение, без да могат да разберат какво става.

След малко пред колибата спря група индианци. Музиката започна отново да свири. Въздухът ехтеше от нечовешките викове на индианците, които танцуваха лудо около колибата.

От време на време музиката и танците преставаха. Двама индианци започнаха да пеят, като размахваха един бронзов звънец, докато друг един удряше силно върху един барабан.

— Изглежда, че ни готвят нови изтезания! — промълви Балдо, който си беше запушил ушите да не слуша.

— Докато пеят и скачат навън, можем да сме спокойни.

— Аз мисля, че всичко това крие в себе си нов сатанински замисъл на главатаря.

Изведнъж двама индианци влязоха в колибата, хванаха двамата нещастници за ръцете и ги измъкнаха навън.

— О, много се радвам, че ви виждам — каза Ноа-Гай с подигравателен тон.

Беше седнал на един стол, направен от конски кости, заобиколен от своите жени.

— Хайде! Не желая вече тези нехранимайковци да се излежават. Отведете ги на работа — добави той след кратко мълчание.

Един индианец се опита да изпълни заповедта, но и двамата пленници, изтощени до крайност, не можеха да се изправят на крака.

— Ставайте! — извика главатарят.

— Ако искаш да работим, трябва да ни нахраниш.

— Кучета! — отекна отново гласът на Ноа-Гай. — Ще заповядам да ви съсекат на парчета.

Двамата пленници бяха отведени отново в колибата.

Около пладне, когато двамата приятели дъвчеха трева, една млада индианка с хубави форми и черни, усмихнати очи, влезе в колибата, носейки в един съд плодове и печено месо. Поздрави двамата приятели, седна на земята и започна да им дава от храната.

Когато видя как двамата пленници лакомо поглъщат месото, тя извади от една кожена торбичка две дървени кутийки с жълт мехлем и започна да маже раните им, като от време на време се усмихваше.

— Слушай, хубава девойко — каза Камерлан изведнъж — как се казваш?

— Гуа-Яла — отвърна девойката с мелодичен глас.

— И защо си така добра с нас?

— Защото те обичам — отвърна Гуа-Яла и погледна нежно Камерлан.

— О, това е хубаво нещо. И аз чувствам към теб едно особено чувство на приятелство — каза Камерлан и смигна на Балдо.

— Само приятелство не е достатъчно — заяви Гуа-Яла. — Аз те обичам и заради това моят господар ми позволи да помогна на теб и на

твоя приятел.

— Аз ти благодаря, Гуа-Яла, и чувствам, че ще мога да отговоря на твоите чувства.

Гуа-Яла се изправи и след като нареди на пазача да донесе мате и да остави на свобода двамата пленници, си отиде.

— Ще бъдеш доволен от това приключение! — извика Балдо шеговито.

— Защо не? Щом като с помощта на Гуа-Яла ще можем да избягаме от този проклет лагер, ще продължавам да се преструвам на влюбен.

— Съгласен — отвърна Балдо. — Дано този път да се отървем по-лесно.

— Аз ще съумея да се държа както трябва.

Удобно изтегнати върху дюшеците, които Гуа-Яла беше наредила да донесат и сърбайки ароматното мате, двамата приятели прекараха дълго време в обмисляне на своя нов план за бягство.

— А Гуа-Яла? Какво ще стане с нея? — попита Камерлан.

— Ако не се противопостави, ще я вземем с нас.

— Не знаем в коя колиба живее, а освен това е много късно да питаме някого.

— По-после, когато девойката дойде да ни посети към полунощ, ще ѝ обясним всичко.

Чакаха напразно няколко часа идването на Гуа-Яла и тъй като времето напредваше, двамата приятели излязоха от колибата, закриляни от тъмнината на нощта. Над лагера цареше гробна тишина.

— Моментът е благоприятен — пошепна Камерлан. — Готов ли си?

— Да.

Изчезнаха зад една постройка, където жените на главатаря отиваха на поклонение и молитва, и стигнаха до един кладенец, спряха за малко, за да си поемат дъх.

— Още няколко метра — промълви Камерлан.

— Напред! Часът на отмъщението приближава.

Пет минути след това грамадни огнени езици разкъсаха тъмнината на нощта. Викове и отчаяни писъци цепеха въздуха, докато подпалените няколко колиби до жилището на Ноа-Гай горяха с необикновена бързина.

Няколко колиби наоколо бяха обхванати от пламъците, без обитателите им да могат да се спасят. Покривите и стените пращяха, сякаш бяха от целулоид и пламъците, след като унищожиха лесно горимата материя, подхващаха и другите колиби.

В лагера цареше неопишуема паника. При светлината на пламъците се виждаше как индианците тичаха като обезумели на всички страни, после падаха на земята обгорени. Гредите на по-големите постройки и покривите се рушаха в пламъците с голям шум.

След това Балдо и Камерлан се отправиха тичешком към мястото, където се намираха конете с надежда, че ще могат да вземат два и да избягат.

Изведнъж, като прескачаха оградата, за да влязат вътре, зад гърба им се разнесоха викове:

— Стойте! Стойте!

Веднага легнаха на земята, но след малко една група индианци, с копия в ръце, ги откри.

— Ах, мошеници! Уплашихте се от пожара!

— Вържете ги за коловете, докато съобщим на главатаря — извика един от индианците.

— Може би ще се отървем леко — промълви Камерлан.

— Сега сме вързани като мумии.

— Не се страхувай. Лошото мина. Щом като не ни обвиняват, че ние сме причинили пожара, можем да се смятаме щастливи.

— Ето Гуа-Яла! — извика в този момент Балдо, който видя девойката да се приближава с двама души, които носеха факли.

Хубавата девойка се изправи пред двамата пленници и след като те ѝ признаха, че са се опитали да избягат, за да се спасят от пламъците, тя заповяда да ги развържат.

— Как е Ноа-Гай? — попита Камерлан младата девойка.

— Той нареди голямо тържество в чест на Всемогъщия в знак на благодарност, че запази от пламъците половината от селото.

— Отлично! — каза Камерлан.

Целият ден и голяма част от другия бяха използвани за погребението на труповете на индианците, намерили смъртта си в пламъците. Беше изкопана една яма около тридесет квадратни метра и след извършването на религиозните обреди, индианците сложиха труповете в седнало положение, с гърди опрени на коленете, като

поставиха до всеки труп скъпоценните предмети, които е притежавал през живота си.

— Искам да ти кажа нещо — обърна се Гуа-Яла към Камерлан.

— Говори, моя хубава спасителко.

— Готов ли си да се закълнеш, че ще останеш винаги с мен?

— Аз нямам друго желание! — заяви Камерлан, знаейки, че от приятелството на хубавата индианка зависеше неговият живот и този на Балдо. — Бих искал само да знам какви са намеренията на твоя господар по отношение на нас.

— Той ви остави под мое покровителство, но аз трябва да се откажа от всичките си права на фаворитка.

— Тъй ли? Но ти си направила голяма жертва.

— Заради твоята любов съм готова да направя и други — каза Гуа-Яла и се усмихна нежно.

— Благодаря, Гуа-Яла!

Два часа преди залез-слънце главатарят нареди да докарат на просторния площад в средата на лагера няколко бика и след като ги събра, даде знак да се започне голямата борба.

След малко започнаха да се сипят стрели и копия върху разярените животни, които скачаха насам-натам. Рогата, засегнати от грамадните ножове на борците, хвърчаха във въздуха, от пронизаните меса на биковете шуртеше кръв.

След два часа около двадесет бика лежаха убити на земята, потънали в локви кръв.

Около тази страшна касапница индианците, обезумели от радост, започнаха танци, акомпанирани от звуците на дивашка музика и нескончаеми викове на тълпата.

Изведнъж отекна гласът на Ноа-Гай:

— Да се изведат младите бикове!

Веднага на плаца изскочиха два едри и снажни бика и започнаха лудо да подскачат и да размахват опашки. От време на време побеснелите животни се спираха за миг, сякаш подканяха някого за борба и после отново политаха напред.

— Искаме разрешение да премерим силите си с биковете — каза Камерлан, като се приближи до Ноа-Гай.

— Още при първата атака ще бъдете пронизани от рогата им — отвърна гордо главатарят.

— Добре, ще ти докажем противното — заяви Камерлан.

Двамата приятели се въоръжиха с по едно копие и по един грамаден нож и скочиха в арената, като се отправиха към по-едрия бик, може би най-свирепия. С първия удар Балдо нарани животното в муцуната. Бикът се дръпна назад няколко крачки и веднага след това се спусна с наведена глава.

Камерлан му нанесе страшен удар с копието и бикът се строполи на земята.

— Добре, добре! — извика Ноа-Гай. — Великолепен удар!

Отново двамата приятели бяха срещу бика, който беше се изправил, но в този момент Камерлан се подхлъзна и падна. След един скок животното се намери пред него, готово да го прободне с рогата си, когато Балдо със светкавична бързина прониза гърлото на бика и той се тръшна безжизнен на земята.

— Великолепно! Такъв точен удар никога не съм виждал! — извика отново Ноа-Гай възхитен.

Всички индианци се присъединиха към одобрителните викове на своя господар, който след като стана от мястото си, приближи се до двамата герои и с висок глас заяви:

— Връщам свободата на двамата пленници и ги провъзгласявам за мои войници!

ПАТРОЛ

Балдо и Камерлан, заедно с Гуа-Яла и Ноа-Гай, следвани от ликуващата тълпа се отправиха към мястото, където щеше да се състои банкетът.

Мисълта, че ще прекарат нощта в пиршество с музика, песни и танци и че ще могат след това спокойно да почиват, радваше двамата герои и ободряваше лицата им.

Гуа-Яла поглеждаше от време на време Камерлан и му се усмихваше мило.

Изведнъж Камерлан се наведе над нея и пошепна на ухото ѝ:

— Кой е онзи човек, който разговаря с Ноа-Гай?

— Ури-Буи, един много опасен човек. Трябва да се пазите от него.

— Кажете ми, какво знаеш за него.

— Той принадлежи на едно враждебно настроено срещу нас племе. Преди известно време дойде в лагера и донесе като дар на Ноа-Гай главата на своя господар.

— Този човек е предател!

— В замяна на това — продължи Гуа-Яла, — той поиска от Ноа-Гай да вземе мене.

— И тогава? Ти си негова робиня?

— Не още, но ще падна в ръцете му, ако ти ме напуснеш.

— Този мошеник ще трябва да се разправя с мен.

— Внимавай, защото той е силен и ревността му е опасна за нас двамата и твоя приятел.

— Откъде знаеш това?

— Погледът му говори явно.

Малко по-късно Камерлан довери на Балдо разговора си с Гуа-Яла.

— Що за глупости са това? — извика Балдо самонадеяно. — Ние вече спечелихме уважението на главатаря и няма от какво да се опасяваме.

— И все пак, мисля, че не е дошъл моментът да се смятаме напълно сигурни.

— Камерлан, ти ли говориш такива работи? Един човек, който можа да се пребори с разярен бик, да се страхува от ревността на един пияница?

— Все пак, аз твърдя, че трябва да си отваряме очите.

Празненството продължи цялата нощ и една част от другия ден. Около десет часа преди пладне Ноа-Гай събра по-важните личности на племето, към които се присъединиха Балдо и Камерлан и след като ги покани да пият за напредъка на селото и за здравето на двамата герои, каза:

— Сега трябва да решим какви мерки да вземем във връзка с едно неприятно събитие. Жителите на Патрол са избили миналата нощ няколко наши ловци, които без лошо намерение са се приближили до техните владения.

— Смърт!

— Война, война!

— Да запалим техния лагер!

— Да се отмъсти! Веднага да се отмъсти!

С тези викове индианците посрещнаха съобщението на главатаря. Веднага бе взето решение да се изпрати една експедиция от триста души с най-здравите коне и предшествувани от едно стадо биволи.

След това Ноа-Гай се обърна към двамата герои и каза:

— Колкото за вас, вие сте свободни да заминете или да останете.

— Ние сме с вас! — заяви Камерлан. — Горим от желание да накажем убийците.

— Добре. След два часа ще дам знак за заминаване.

След като напуснаха колибата на главатаря, Гуа-Яла се приближи до Камерлан и знаейки за взетото решение, с натъжен глас попита:

— Защо реши да заминеш?

— Беше необходимо. Каквато и опасност да се появи за вашето племе, аз и моят другар трябва да бъдем готови.

— Това ме кара да мисля, че ти искаш да ме напуснеш.

— Съвсем не, Гуа-Яла.

— Тогава остани.

— Не мога! Ноа-Гай ще помисли, че аз искам да избегна опасностите на битката.

В този момент, с просълзени очи, Гуа-Яла се хвърли на врата на Камерлан и като го притисна силно до гърдите си, промълви със задавен от сълзи глас:

— Остани, господарю мой, остани с мене. Ще живеем щастливо.

— Не мога, Гуа-Яла. Дългът ме зове.

Изведнъж хубавата индианка блъсна настрани Камерлан и след като го погледна в очите, каза решително:

— От този момент аз те смятам за мой неприятел.

— Защо, Гуа-Яла?

— Не питай повече. Ти искаш да се освободиш от мен и аз ще съумея да си отмъстя за това.

— Не си права, Гуа-Яла! — извика Камерлан, като смяташе, че обидената индианка ще му напакости.

Но Гуа-Яла остана непоколебима.

— Заминавай! Но ще се видим пак и тогава ще се разкайваш. Моето отмъщение ще бъде неумолимо — заяви тя решително.

Камерлан си взе сбогом с Гуа-Яла и побърза да настигне Балдо.

— Тази жена ми създава неприятности.

— Трябваше да очакваш такова нещо — отвърна Балдо. — За щастие, ние спечелихме вече доверието на главатаря и никакъв женски каприз не може да ни заплашва.

— Така ли? Но ти не мислиш за Ури-Буи.

— По дяволите този пияница! Той ще се радва, като разбере, че ти си напуснал индианката.

Камерлан се позамисли за момент и после каза:

— Да оттегля дадената дума на Ноа-Гай, това би било подлост. А освен това, тази нова авантюра може да ни послужи да се освободим по-скоро.

— Тогава на добър час!

Около пладне колоната на индианците потегли на път към лагера на Патрол, който се намираше на около десет мили.

Ноа-Гай направляваше пътуването на колоната с движението на слънцето, с оглед да нападне първите жилища на лагера веднага щом тъмнината на нощта се спусне над Пампас.

Когато колоната стигна на половин миля от Ко-ди-Еуба, Ноа-Гай събра на съвет своите хора и след малко бе взето решение да се изпрати авангард от трима души, който да открие неприятеля и да донесе необходимите сведения.

След като авангардът замина, колоната беше разделена на малки групи, за да преминат течението на Ко-ди-Еуба. Балдо и Камерлан стояха до брега и ръководеха работите по преминаването, което беше доста трудно и опасно поради голямата дълбочина на реката.

Виждайки с каква готовност и решителност работят двамата герои, Ноа-Гай се радваше от сърце. Двамата приятели бяха сигурни, че всяка тяхна инициатива ще бъде подкрепена от главатаря на индианците.

Около пет часа сутринта небето на изток започна да се зачервява, звездите бавно угасваха и след малко пурпурното слънце се показва на хоризонта.

— Ето Патрол! — извика радостно Ноа-Гай.

Докато колоната се прикри зад един малък хълм, пристигна авангардът, изпратен за разузнаване.

— Какво ново има?

— Всички обитатели на Патрол са под оръжие.

— Дявол да го вземе! Някой ни е издал! — извика ядосано Камерлан.

— Това е невъзможно — каза Ноа-Гай. — Аз смятам, че те очакват нашето нападение, защото извършиха една подлост спрямо нас.

— Силна ли е тяхната отбрана? — попита Балдо един от авангарда.

— Според нашите изчисления, хората, способни за борба, са повече от четиристотин.

— Дяволите да ги вземат! Сто повече от нас! — извика Камерлан.

— Какво да правим сега? — обърна се Ноа-Гай към Балдо.

— Дайте ни възможност да отидем да преговаряме.

— Ще ви убият! — заяви главатарят.

— Не се тревожи, Ноа-Гай! Отдалеч ще дадем знак, че отиваме да преговаряме с техния главатар и тъй като той предполага, че нашите

бойни сили са много повече от техните, няма да откаже да ни приеме да преговаряме за предаване на изменниците.

— Добре! — извика Ноа-Гай, доволен от неговата решителност. — Познавате ли пътя, който води дотам?

— Не, но ще се ориентираме.

Балдо и Камерлан пипнаха отново пушките си, от които бяха лишени дълго време и въоръжени с два дълги ножа, поеха бързо към лагера на Патрол. Стигнаха на около сто метра, Балдо вдигна бяла кърпа на върха на пушката и след пет минути авангардът на Патрол се отправи към тях.

— Заведи ни при вашия главатар — каза Балдо.

— Какво искате от Горджос?

— Изпратени сме от Ноа-Гай да преговаряме за мир.

— Добре. Дайте си оръжието и ни последвайте.

След като ги обезоръжиха и ги завързаха добре, те ги преведоха през ямите за защита на селището, и после през улиците, изпълнени с хора. След дълго обикаляне влязоха в една стая и когато ги развързаха, бяха представени на Горджос, седнал между своите адютанти.

— Как така попаднахте сред индианците? — попита Горджос.

— Това е дълга история, която ще ти разкажем по-късно. За сега ти стига да знаеш, че за да спасим живота си, трябваше да се закълнем във вярност на този проклет Ноа-Гай — каза Камерлан.

— Тогава вие сте наши приятели! — забеляза главатарят.

— Да, и нищо няма да ни попречи да ти помогнем във войната срещу тази дива орда...

— Но... един момент — прекъсна го Горджос. — Как успяхте да извоювате толкова голямо доверие, за да ви изпратят като парламентъори?

— След многократни доказателства на проявена храброст и нашия привиден интерес към съдбата на племето. Сега обаче е дошъл моментът за отмъщение.

— Значи вашите намерения са сериозни?

— Този проклет човек ни изтезаваше като роби!

— Ще го обесим на най-високото дърво в Патрол — каза Горджос и заповяда да се върне оръжието на двамата младежи.

След това Горджос, Балдо и Камерлан излязоха из селището, за да прегледат депозита от оръжие и храни, като се спираха да обясняват

на войниците, че индианците нямат достатъчно храна и хора и че резервите им се намират на разстояние от осем часа усилен път.

— Ще започнем ли веднага работа? — попита Горджос.

— И какво мислиш да правиш? — каза Камерлан.

— Да хвърлим напред нашите най-храбри войници и да изненадаме неприятеля.

— Не, аз съм на друго мнение — заяви Камерлан. — Аз смятам, че ние не бива да започваме. Те ще чакат нашето завръщане, за да узнаят твоя отговор във връзка с предаването на изменниците.

— Но тука няма никакви изменници, нито предатели. Това са обикновени войници, които защитиха нашето селище от нападението на индианците.

— Добре, Горджос. Да не губим време в празни думи. Ноа-Гай смята за изменници и предатели всички тези, които не са на негова страна.

— Той е много глупав човек!

— Горджос! — извика Балдо изведнъж. — Почти е сигурно, че утре индианците ще предприемат атака. Да се приготвим за защита. Да засилим отбранителните укрепления, като обещаем голямо възнаграждение на твоите войници, ако победят.

— Отлично! Аз съм с вас!

ПОЖАРЪТ

В лагера на индианците Ноа-Гай и неговите помощници очакваха с нетърпение завръщането на парламентъорите.

Разтревожен от тяхното закъснение, Ноа-Гай се разхождаше с нервни крачки пред своя шатър и поглеждаше от време на време към Патрол.

— Това закъснение поражда у мен хиляди съмнения! — каза той и се спря при своите помощници.

— И аз започвам да мисля същото — отвърна един индианец.

— Да не са ги съсекли? — отвърна друг.

— Не е възможно!

— Тогава са ни изменили! — каза Ноа-Гай. След като се позамисли за момент, добави: — Да, не може да бъде другояче. Не виждам друга причина и, следователно, трябва веднага да вземем необходимите мерки.

След кратко съвещание беше решено да изпратят един войник в лагера на индианците със заповед да заминат веднага други триста души и да изпратят други двама парламентъори в лагера на неприятеля, които да искат обяснение за изчезването на двамата пратеници.

Двамата парламентъори се отправиха бързо към лагера на противниците, като вдигнаха високо бяла кърпа. Но щом стигнаха на около петдесет метра от първата линия, два изстрела ги обърнаха в бяг.

— Мошеници!

— Проклети кучета!

Приютиха се в една дупка, пълна с кал, и не се решаваха дали да се върнат или да чакат заповедите на главатаря.

След малко в далечината, откъм лагера на неприятеля се чу необикновен шум, последван от страшни викове.

Като се понадигнаха от скривалището, те видяха как една група от петдесет души изскочи от ямите. Зад тях се показа друга група, който зави надясно, вероятно за да разшири фронта.

— Бързо, трябва да вземем някакво решение! — каза единият от пратениците.

— Да се върнем в нашия лагер и да съобщим това, което видяхме.

Изскочиха от скривалището и побягнаха напред, но в този момент един залп ги повали на земята смъртно ранени.

Веднага няколко души от белите се спуснаха напред и заеха мястото, където се бяха скрили двамата индианци, докато Балдо и Камерлан, изправени до ямите, издаваха разни нареждания.

— Индианците се намират на по-добра позиция от нашата — обърна се Камерлан към Балдо.

— Виждам. Заели са върха на възвишението и ако не успеем да ги обградим, ще ни избият като пилци.

— Напред! Няма време за колебания.

Няколко пушечни гърмежи отекнаха във въздуха, докато двете крила на първата колона се прехвърлиха напред. Индианците сякаш не съществуваха. Камерлан даде заповед дясното крило да открие продължителен огън и да настъпи напред към възвишението, но, стигнал до първата линия, там го очакваше страшна изненада.

Индианците се бяха оттеглили на запад към Ко-ди-Еуба и усилено работеха, за да изместят течението на реката и да пуснат водите ѝ към Патрол.

— Проклети хора! Изместват течението на реката! — извика Камерлан.

— Ето, водата започна да залива полето — каза Балдо.

Двамата приятели погледнаха своите войници, убити духом при мисълта, че техните семейства ще бъдат издавени в бурните води на реката. Със съгласието на главатаря, Камерлан и Балдо решиха да оттеглят войските на север от лагера.

През изровения бряг на реката водата нахлуваше бързо в ниското поле, като заливаше всичко.

— Виж, виж! — Жилищата са вече до половината във вода!

— Боже мой!

Камерлан се втурна към Горджос, който се беше настанил на един сандък с патрони. Балдо веднага го последва.

— Тук горе не сме изложени на опасност — каза Камерлан.

— Твърде е възможно да се издавим като мишки. Обградени сме от всички страни. Неприятелят ще ни умори от глад, тъй като всичките резерви от храна отидоха на вятъра. Оставям на теб и на твоя другар задачата да излезете от това положение — заяви Горджос.

— Какво искате да кажете?

— Аз ще се помъча да въдворя ред в селището.

— И ще оставите войниците под наше командване?

— Какво? Не приемате ли?

— С голям ентусиазъм! — отвърна Балдо.

Погледна Горджос в очите и добави:

— Трябва да признаете обаче, че със слабите сили, с които разполагаме и в едно такова опасно положение, по-скоро бихме изгубили борбата, отколкото да победим.

Горджос сви рамене и бавно се отдалечи. По всичко личеше, че той, виждайки трагичния край на борбата, предпочиташе да мълчи, за да не убива духа на двамата си помощници.

— Да се приготвим да умрем достойно — каза след малко Балдо.

— Бъди спокоен, приятелю. Повече от сто индиански глави трябва да паднат от моята ръка, преди да капитулирам.

— Тогава ще останем тук да ги чакаме?

— Докато не намерим някой начин да им устроим капан.

— Засега ние се намираме в капан и едва ли скоро ще излезем от него.

Останаха замислени няколко минути и с видимо безпокойство наблюдаваха водната стихия, която беше заляла едно пространство от около две-три квадратни мили. След това Камерлан каза:

— Да изпратим парламентъор с предложение за мир.

— Идеята не е лоша.

Камерлан се доближи до една група войници и попита, кой би се наел с опасната задача да отиде с лодка до неприятеля и да иска да се срещне с Ноа-Гай.

Един млад войник, висок и снажен, се изправи и заяви, че е готов да замине.

— Внимавай, защото животът ти е изложен на опасност! — му каза Камерлан.

— Въпреки това, готов съм да тръгна.

— Добре. Щом изпаднеш в критично положение, ще ни предупредиш с един изстрел.

— Разбрано.

Войникът се качи на една лодка и бързо премина наводненото поле. Когато наближи реката, започна да размахва бяла кърпа. Веднага обаче стрелите на индианците го пронизаха и той падна във водата.

— Мъртъв ли е? — попита Камерлан, обръщайки се към Балдо.

— Сигурно. Индианците се скриха между тревата покрай брега.

— Тъй като те не искат мир, тогава ще воюваме!

— Война до край!

Събраните около Балдо и Камерлан войници се разделиха на няколко групи и нагазиха във водата.

След като завиха на юг и след половин час непосилно крачене из наводненото поле, те се намериха на около двеста метра от неприятеля. От време на време една група от двадесет души войници излизаше напред, изпразваше пушките си и се оттегляше назад, замествана веднага от друга група.

Неприятелят се спотайваше зад храстите и чакаше удобен момент. Когато тъмнината на нощта започна да се спуска над Пампас, една група индианци изскочи от своето скривалище и започна да сипе наоколо стрели и копия.

Белите отстъпиха назад около петдесет метра и веднага след това се хвърлиха отново в атака. Кървавата битка продължи цялата нощ с голямо ожесточение от двете страни.

На сутринта Балдо и Камерлан със задоволство констатираха, че индианците се бяха оттеглили на отвъдната страна на реката, като бяха оставили един силен отряд да пази разровения бряг, през който водата нахлуваше в полето.

— Какви са нашите загуби от тази битка? — попита Балдо.

— Около петдесет убити и ранени — отвърна Камерлан.

— Но успяхме да ги отблъснем.

— Преброих около двеста трупа, които плаваха над водата и около четиридесет в подножието на възвишението.

— Отлично! А пленници?

— Нито един. Веднага щом ги залавяха, минаваха под нож.

— Ще ни помнят години наред!

Войниците на Патрол, разделени на групи, се оттегляха на старите позиции в очакване на нови заповеди.

Балдо и Камерлан потриваха самодоволно ръце, виждайки близкия край на индианците и докато обмисляха нови планове, видяха Горджос, който се приближаваше към тях. Той се радваше заедно с тях за отличната победа и след като ги осведоми за моралното състояние на населението, започнаха да се съвещават какви мерки да предприемат за подновяване на борбата.

Трябваше веднага да се вземат мерки за спирането на водата и преди всичко да се направи последен опит да се прогонят индианците, останали да пазят разровения бряг на реката.

Целият ден мина в усилен приготвления. Балдо и Камерлан неуморно тичаха на всички страни и подпомагаха работите. Привечер всички войници се качиха на пригответените през деня салове, за да достигнат най-удобното място за отбрана.

Благоприятствани от тъмнината, първите групи успяха да стигнат на петдесет метра от брега на реката. Изведнъж въздухът проехтя от многобройни пушечни гърмежи и докато индианците, нападнати неочаквано, се мъчеха да се спасят с плуване, Балдо и Камерлан ръководеха работите по поправката на разровения бряг.

— Кураж, момчета! Победата е наша! — викаше Камерлан, докато големи групи войници носеха пръст и камъни, за да върнат отново течението на реката в нейното корито.

За два часа реката беше спряна и индианците, избягали на половин миля от брега, с ярост гледаха, че техният противник се беше настанил покрай реката, пълен господар на положението.

— Голямо желание имах да пипна главатаря на индианците — казваше няколко часа след това Камерлан, седнал с Балдо и Горджос пред едно голямо парче печено овнешко месо.

— Да се радваме, че премина лошото — отвърна Горджос. — Щом като успяхме да спрем наводнението, това е равно на голяма победа. След няколко часа жилищата ще бъдат отново на сухо и хората ще могат да се върнат.

В този момент Балдо се повдигна и извика:

— Една колона индианци се движи насам!

— Как е възможно? Може би е подкреплението, което идва.

— Пръскат се във верига!

— Може би намерението им не е да ни нападнат, а просто да осигурят оттеглянето на другите.

— Съмнявам се. Познавам ги много добре.

— Горджос, повикайте веднага вашите войници! — извика Камерлан.

При второто съобщение, че индианците отново се връщат, за да нападнат Патрол, населението се разбяга из лагера. За кратко време смущението нарасна до такава степен, че многото водачи на групи, въпреки заповедите на Балдо и Камерлан, не можеха да съберат своите войници.

— Побързайте, защото ще ни избият като кучета! — викаше Камерлан.

— Излишно е. Няма вече никаква надежда — отвърна Горджос, виждайки напразните усилия на своите хора.

От триста и повече способни за борба хора, не можеха да се съберат и петдесет. Смешно количество в сравнение с колоната от четиристотин индианци, която все повече и повече се приближаваше.

— Започнахме да се радваме на победата много рано! — извика Камерлан и се хвана за главата.

— Ние не сме виновни!

— Виновен е този глупак Горджос!

— Хайде, да потърсим място да се скрием.

Колоната на индианците, стигнала необезпокоявана от никого на отсрещния бряг на реката, разпръсна първите противникови групи. За да бъде по-ефикасен в своето нападение, Ноа-Гай си послужи с ново средство.

Той заповяда да се закачи на върховете на стрелите една запалителна материя. Първите възпламенителни стрели бяха последвани от втори и трети и едва когато главатарят на индианците видя, че пожарът пламна от всички страни, даде заповед на своите войници да се приготвят за атака.

Индианците бяха обезумели от радост. Викаха и тичаха по полето като диви зверове.

— Господарю мой, жителите на Патрол бягат!

— Още по-добре. По-лесно ще се справим с тях.

— Твоите войници чакат да им дадеш знак, за да започнат да сеят смърт.

При тези думи Ноа-Гай извади ножа си и викна:
— Напред, мои войници! В атака!

БЯГСТВОТО

Пет часа след неудържимата атака на индианците селището Патрол продължаваше още да гори. Пушек, огън и искри се издигаха над полето.

Камерлан, Балдо, Горджос и двама мулати се бяха барикадирали в една доста голяма постройка към края на селището. Затворени вътре, те се надяваха, че ще могат да изненадат нападателя: бяха се снабдили с двадесетина пушки, пет каси патрони и голямо количество провизии, които се състояха от месо, ром, бурета с вода и дърва, с които щяха да подпалят къщата, ако съпротивата им излезеше неуспешна.

— Индианците пристигат! — извика изведнъж един от мулатите.

— Добре. Ще опитат нашите пушки.

Две групи индианци бяха стигнали на около сто метра пред къщата.

— Да стреляме ли? — попита единият мулат.

— Не още. Нека се приближат повече.

В този момент индианците изсипаха рояк възпламенителни стрели върху къщата. Обсадените не се поколебаха нито за момент да открият огън, но пламъците от стрелите бяха обхванали вече къщата от всички страни.

— Огън, огън срещу тези кучета! За няколко минути ще ги избием всички! — викаше Камерлан.

Без да обръщат внимание на пламъците, петимата защитници стреляха непрекъснато. В това време индианците бяха станали по-многобройни.

Балдо беше преброил около петдесет и други сто се виждаха на няколко метра зад тях, готови да се нахвърлят с други запалителни стрели.

Падането на запалените греди ставаше все по-опасно. Изведнъж покривът падна върху първия етаж и вся паника в петимата обсадени.

— Наближава краят! — извика Балдо. — Но все пак можем да убием още няколко.

— Не е възможно! Започнаха да се оттеглят.

— Ах, подлеци такива! Искат да ни видят изгорени.

— Да се спасяваме: къщата пада вече.

— Един момент. Да приготвим една мина от сандъците с патрони.

— Отлична идея. Всичко ще отиде във въздуха.

Но докато разкъртваха една голяма дупка на пода, за да сложат патроните, една от стените на къщата се срути. Изведнъж индианците нададоха радостни викове и веднага се втурнаха напред. След малко защитниците бяха в ръцете им.

Ноа-Гай самодоволно потърка ръце, когато отново видя пред себе си двамата младежи, които така хубаво го бяха изиграли.

— Пак сте в моите ръце. И този път завинаги.

— Виждаме, че си по-силен — заяви Камерлан.

— Искаш, може би, да ме ласкаеш! Стигат ми вече твоите хитрости.

— Никакво ласкателство. Признавам храбростта на твоите войници.

— Излишно е. Твоето лукавство няма да те спаси от наказанието.

След като каза това, Ноа-Гай заповяда двамата герои да бъдат вързани за едно дърво и след като ги набиха добре с камшици, окървавени и в безсъзнание ги отнесоха под един шатър. На много жестоко наказание бяха подложени главатаря на Патрол и двамата мулати.

Първият беше пронизан с копие на няколко места до един кладенец, след което трупът му беше хвърлен във водата, а другите двама бяха вързани и изгорени живи.

Ноа-Гай и неговият помощник се приближиха до реката Ко-ди-Еуба, където беше издигнат шатъра на главатаря и беше построен лагера на победителите. Патрол продължаваше да гори под меланхоличния залез на слънцето и покритото с леки облаци небе, които закриваха първите звезди.

Камерлан и Балдо лежаха под шатъра и когато видяха да минава Ноа-Гай, Балдо го извика.

— Какво искате, проклети кучета? — отекна жестокият глас на главатаря на индианците, който се наведе над шатъра.

— Виждам, че си зле настроен. Не си ли доволен от клането, което направи?

— Ще бъда доволен само тогава, когато видя вашите тела окачени на някое дърво.

После се обърна към своя помощник и каза:

— Нека тези двама предатели бъдат лекувани и хранени както трябва. Бих искал в деня на тяхната смърт да бъдат в отлично състояние, така че изтезанията да бъдат десет пъти по-големи.

На другия ден, около шест часа, Балдо и Камерлан бяха пробудени от виковете на индианците, които прибираха конете, тичайки из полето.

— Какво ново има? — попита Камерлан.

— Не мога да разбера нищо.

В този момент двама слуги влязоха в шатъра и без да кажат нито дума, вдигнаха двамата вързани пленници и ги отведоха пред Ноа-Гай, седнал спокойно на коня си.

— Освободете ги и им дайте по един кон. Двадесет души да следят зорко всяко тяхно движение.

— Може ли да знаем къде отиваме? — попита Камерлан.

— Мълчи и върви! — извика Ноа-Гай и замахна заплашително с ръка.

Колоната напусна околностите на опожарения Патрол и, движейки се покрай реката Ко-ди-Еуба, се отправи на север.

От време на време мнозина от индианците слизаха от конете си, хвърляха се във водата, за да ловят химноти, страшни змиеобразни риби, снабдени с един вид електрически апарат, които биха могли да парализират моментално дори и най-силното животно.

Други индианци се пръснаха из полето да гонят дивите коне, които обикаляха бреговете на Ко-ди-Еуба, като се надпреварваха кой повече коне да хване. По едно време и самият Ноа-Гай пожела да покаже своята сила и хитрост и като видя един ягуар, който гонеше един кон, спусна се към него.

Когато звярът видя коня, който препускаше срещу него, заряза изплашеното четириногло и се спря да чака новата среща. Но Ноа-Гай, стигнал на няколко метра от ягуара, хвърли със страшна сила копието си и разби главата на животното.

Индианците, които следяха тази сцена, нададоха радостни викове, поздравявайки своя главатар.

— Този човек е наистина страшен — пошепна Балдо на Камерлан.

— Проклет човек! — промълви Камерлан.

След няколко часа керванът, стигнал в подножието на няколко хълма, на две мили от реката Ко-ди-Еуба, спря да почива. Местността имаше почти злокобен вид. Мрачното небе, покрито със сиви облаци, правеше още по-неприятна картината. Далече на изток се очертаваха първите възвишения на планинската верига Анди.

Пълна тишина цареше над Пампас. Само от време на време виенето на някой ягуар или мученето на дивите бикове, които някои от индианците гонеха, нарушаваха тишината.

— Къде да оставим пленниците? — попита първият помощник на Ноа-Гай.

— Оставете ги на конете. По-лесно ще бъде да ги наблюдаваме.

— И после? Техните пазачи не могат да ги гледат от омраза.

— Добре, сменете пазачите. Ако е необходимо, удвоете ги и нека двамата пленници бъдат вързани за някое дърво.

След десет минути Балдо и Камерлан, здраво вързани за едно дърво, наблюдаваха със свито сърце кервана на индианците, отседнал в подножието на хълмовете. Бяха чули да се говори, че ще останат тук само няколко часа и тъй като не можеха да отгатнат накъде мисли да отведе Ноа-Гай своите хора, скърцаха безпомощно със зъби.

Преди да се пукне зората, Ноа-Гай пробуди своите хора и пътуването продължи между хълмовете. Минаха покрай много пукнатини, предизвикани може би от земетресение и най-сетне керванът се намери пред една долина.

Тук-там се издигаха скали, над които прелитаха грамадни птици. Около пладне керванът спря отново и Ноа-Гай, като видя, че неговите хора са много уморени от продължителното пътуване, се посъветва със своя помощник дали да отложат за утрешния ден преминаването през планините или пък да се върнат назад.

— Прави каквото намериш за добре — каза първият помощник на Ноа-Гай, — ние сме с тебе, където и да отидеш.

Когато Балдо и Камерлан узнаха, че Ноа-Гай е решил да се върне към равнините на Пампас, поискаха да ги отведат при него, за да

изкажат своето негодувание. Но главатарят на индианците беше непреклонен и, за да ги укроти окончателно, им каза със строг тон:

— Вас малко трябва да ви интересува дали ще бъдете убити на полето или в планините.

Тази нощ двамата неразделни приятели, вързани здраво за едно дърво, видяха да се приближава фаталния час на техния живот. Но изведнъж дойде нещо съвсем неочаквано, което възвърна отново надеждата им да се спасят.

Обикаляйки насам-нататък, един кон се беше приближил до двамата пленници и след като дълго време ги души, сякаш искаше да ги ухапе, започна да гризе въжетата, с които бяха вързани. Двата приятели правеха големи усилия, за да заглушат радостното вълнение, което ги беше обхванало. След половин час въжетата, направени от жилава трева, които стягаха ръцете на Балдо, се развързаха и той се наведе да развърже краката си.

След като направи това, той освободи и приятеля си и движейки се с необикновена предпазливост, взеха две пушки от пазачите. Но това не беше достатъчно. Трябваше да се всее паника между кервана на индианците, за да им попречат, когато се пробудят, веднага да се спуснат по дирите им.

Лазейки по земята, те разхвърляха на едно разстояние от двадесет метра суха трева и пръчки и след като хванаха коня, който ги беше спасил, запалиха сухата трева. После се метнаха на коня и изпразниха пушките си върху спящите индианци.

Пламъците обхванаха бързо близките дървета и с неимоверна бързина се ширеха из полето. Балдо и Камерлан бяха вече доста далече от лагера, но все още продължаваха да стрелят, за да сплашат своите преследвачи, които нощната тъмнина не им даваше възможност да видят.

Техният кон препускаше лудо през долината. Изведнъж Камерлан се обърна и видя, че пожарът беше взел застрашителни размери.

Пламъците обхващаха постепенно тревистите хълмове, издигайки се към небето.

— Приятелю, това се казва отмъщение! — извика Балдо.

— Най-сетне няма да виждаме вече муцуната на този кръвопиец.

— Той ще загине в пламъците!

— Дано.

ГУА-ЯЛА

Буйният кон, на който Балдо и Камерлан възлагаха всичките си надежди за спасение, препускаше от два часа неуморно. Това лудо бягане ставаше между високи планини, тесни пътеки и долини.

Планинската верига Андите, със своите високи върхове, скали и голи стени, с тайнствен и фантастичен вид, се очертаваше все по-ясно пред техния поглед.

Скоро те се намериха в подножието на грамадни скали, надвесени над главите им. Пътят ставаше все по-труден. Всеки момент трябваше да изменят посоката, тъй като конят не можеше вече да тича поради неравния терен.

Двамата приятели слязоха от коня и поеха по билото на планината, но след няколко метра трябваше да завият вляво и да продължат пътя си в долината, защото четириногото не искаше да върви нагоре.

— Дявол да го вземе! — извика Камерлан задъхан. — Ще трябва да се откажем и от това отлично животно.

— Мисля, че не е необходимо.

— Но то е страшно изморено.

— Да спрем за половин час. Силите му ще се възвърнат и ще продължим отново.

— При все това, не виждам как ще можем да яздим по тези високи и почти непроходими места.

Двамата приятели седнаха на земята и се огледаха наоколо. На двеста метра от тях долината завършваше с едно голямо възвишение. Зад гърба им изпъкваше един проход, който се изкачваше нагоре между два конусообразни върха.

— Трябва да минем оттук — каза Балдо, посочвайки опасния проход.

— С коня е съвсем невъзможно.

— Нашето стоене тука е опасно. С кон или без кон, трябва да вървим.

— За сега няма от какво да се страхуваме.

В този момент необикновен шум сепна двамата другари, които веднага скочиха. От едната страна на прохода, на самия връх, една група индианци търкаляше грамадни камъни, които летяха надолу със страшен шум, като повличаха всичко пред себе си.

Балдо и Камерлан по чудо успяха навреме да се прикрият до една грамадна скала, за да не бъдат смазани от този страшен дъжд от камъни.

— Как са стигнали горе, никой не може да каже — промълви Камерлан и насочи пушката си към върха.

— Какво правиш?

— Ще изпратя няколко на онзи свят.

— Недей! Нека помислят, че сме смазани от камъните. Ако се покажат от друго място, ще знаем накъде да бягаме.

— Добре. Не изпускай от очи коня. Все пак ще ни бъде полезен.

Легнаха на земята с поглед към прохода и останаха в това положение около един час. Индианците, които познаваха добре тези места, можеха да ги изненадат всеки момент.

— Тези хора ще ни устроят пак някой капан.

— Да бягаме, докато е време.

— Те може би следят всяко наше движение, за да ни изненадат.

Двамата бяха много разтревожени, защото не знаеха кой път да хванат, за да избегнат неприятеля.

Изведнъж се метнаха на коня и се отправиха към близкото възвишение. Но отново животното отказа да върви и докато Балдо, ядосан, не знаеше какво да прави, една фигура на жена изскочи от храстите.

— Гуа-Яла! — извика Камерлан с голяма изненада.

— Най-сетне те намерих! — промълви младата индианка, приближи се до коня и протегна ръка към Камерлан.

— Какво искаш от мене? Може би твоят проклет господар те е изпратил да ме отведеш отново в лагера?

— Не, мой любезни Камерлане. За моя господар аз не зная вече нищо. Потърсих те, за да остана завинаги при тебе.

— Тъй ли? Лъжеш! — каза с презрение Камерлан.

— Защо? — попита Гуа-Яла.

— Аз не обичам жените от вашата раса — отвърна Камерлан.

Със светкавична бързина Гуа-Яла измъкна от пояса си остър нож и нарани тежко Камерлан в крака. Младежът падна от коня. В същото време Балдо скочи на земята, спусна се над Гуа-Яла и като я събори на земята, измъкна от ръката ѝ окървавения нож. Без да губи време, привърза здраво за едно дърво девойката, която пищеше като луда.

Камерлан, който лежеше на земята, се свиваше от болки. От дълбоката му рана шуртеше кръв. След като се увери, че Гуа-Яла не е в състояние да се мръдне от мястото си, Балдо се наведе над приятеля си и започна да преглежда раната, която за щастие не беше засегнала костта. После качи другаря си пред себе си на седлото и тръгна напред.

Но след малко той трябваше да слезе от коня, за да се приютят между скалите. Камерлан, от чиято рана продължаваше да тече кръв, се превиваше от болки.

Балдо развърза раната му, за да го увери, че няма опасност да умре от кръвоизлив, но нищо не помогна. Кракът трябваше да се върже здраво над раната, докато кръвта спре напълно.

Конят, страшно изморен от непосилния път, с треперещи крака, падна изведнъж на камъните и след малко издъхна.

— Къде са тези разбойници? — попита изведнъж Камерлан, като отвори очи, сякаш се пробуждаше от страшен сън.

— Успокой се, приятелю. Тук сме на сигурно място.

— Накъде избяга тази проклета Гуа-Яла?

— За сега на никъде. Едва ли ще остане жива дълго време, освен ако се случи нещо необикновено.

— Ако не беше тя, сега щяхме да бъдем далече от тука — въздъхна Камерлан.

Малко след това той затвори очи и сякаш заспа. С надежда, че може да прекара нощта без никакви неприятности, Балдо легна до своя другар и се унесе в сън.

На другия ден, около осем часа сутринта, двамата бегълци продължиха пътя си. Раната на Камерлан беше престанала да кърви и с помощта на един прът той можеше да се движи полека, следвайки своя приятел, който вървеше напред.

— Смяташ ли, че индианците все още се намират наоколо?

— Едва ли — отвърна Балдо. — Предполагам, че не биха се решили дълго време да останат по тези опасни места. Ние сме вече

далеч от този проклет проход и въпреки желанието си, нашите неприятели не ще успеят да открият следите ни.

Преминаха скалисти върхове и долини, през които течаха шумните води, които се спускаха от снежните върхове. Пътуването ставаше все по-трудно. Предишния ден бяха изяли последното парче печено месо, старо, черно и вмирисано и сега не знаеха какво да ядат.

Дрехите им бяха изпокъсани, краката подути от дългия път.

През нощта бяха изненадани от снежна буря, която ги накара да търсят заслон под някоя скала. Ровейки с ръцете си и с прикладите на пушките, те успяха да изкопаят една дупка, в която да се запазят от снежните преспи.

— Приятелю, мисля, че е наближил нашия последен час! — въздъхна Камерлан.

— Не падай духом!

— Съвсем не, но при този студ моята рана ми причинява непоносими болки.

— Имаш право, студът е страшен.

Часовете минаваха, а снежната буря все още не преставаше.

Двамата нещастни пътници, заслонени под изпъкналата скала, се мъчеха да изхвърлят снега, който се натрупваше от двете страни и застрашаваше да ги покрие.

Снежната буря бушуваше. От време на време от височините се откъсваха грамадни камъни и със страшен шум политаха към пропастта.

СПУСКАНЕТО

Какво можеха да направят двамата нещастни приятели, за да устоят на страшната снежна буря?

Опасността да бъдат засегнати и смазани от грамадните камъни, които се откъсваха и политаха надолу със страшна бързина, ги застрашаваше всеки момент. Двата нещастници се бяха отказали вече да се борят със снега, който постоянно се натрупваше около скалата.

Изведнъж дупката, през която още влизаше малко въздух, беше напълно затрупана и двамата приятели се намериха в пълен мрак.

— Камерлан, погребани сме!

— И това трябваше да очакваме.

— Да не губим хладнокръвие. Как е твоята рана?

— Струва ми се, че кръвта престана. Но болките са все още страшни.

— Искаш ли да я превържем?

— За сега няма нужда. Да се опитаме по-скоро да излезем от тази дупка.

— Но какво става? — извика в този момент Балдо.

— Драги мой, снегът се трупа върху нас и опасността все повече се увеличава. Ако не побързаеме да излезем, ще се задушим под тази скала.

Двата младежи събраха всички сили и започнаха да разравят снега. Постепенно успяха да направят една дупка, широка около тридесет сантиметра и Балдо пхна главата си, правейки отчаяни усилия да се измъкне навън.

— Как върви? — питаше постоянно Камерлан.

— Ще ти кажа след пет минути.

— Страшно ли е много?

— Неудържимо!

Балдо напрегна последни сили и най-сетне успя да се измъкне навън.

Въздишка на облекчение се изтръгна от гърдите му, когато почувствува освежителния въздух. Бурята беше намаляла значително. Подпомогнат от Балдо, и Камерлан излезе от проклетата дупка и след като един на друг си направиха масажи, за да се загреят, започнаха да се спускат надолу.

— Камерлан, тук се диша по-леко!

— Надеждите отново възкръсват.

— Но все пак опасностите не са свършени. Снегът е закрил от очите ни много дълбоки ями, в които можем да затънем всеки момент.

Балдо се спря изведнъж и погледна с удивление една грамадна преспа, паднала кой знае от каква височина в долината.

— Може би отдолу да има растителност — каза той веднага.

— Да можехме да запалим малко огън...

— Трябва да положим големи усилия, за да разровим снега.

— Няма значение! Да се опитаме! — извика Камерлан, който при мисълта, че ще може да се позатопли, не се спираше пред нищо.

Противно на техните предвиждания, за късо време можаха да извадят цяла купчина доста сухи пръчки, с които накладоха огън. Все пак оставаше неразрешен проблемът с глада, който ги измъчваше толкова време.

Балдо започна да обикаля околността, с надежда да убие нещо, но след два часа се върна с празни ръце. Не можа да намери друго, освен купища камъни, които се бяха сринали от височините.

— Аз мисля, че не бива да оставаме повече тука.

— И аз съм на твоето мнение и мисля веднага да продължим пътя, при все че съм капнал от умора.

Тръгнаха отново напред, като преминаха високи върхове, прескачаха големи трапове и се спускаха по стръмни скали.

Изведнъж, докато с прикладите на пушките разбиваха една ледена скала, за да могат да се покатерят, тя се откърти и започна да се плъзга надолу. Двамата приятели, обезумели от ужас, се хванаха за острите издатини на грамадната ледена маса и със страховита бързина стигнаха в подножието на планината.

Когато ледената маса се блъсна в една скала и се отклони от своя път, те бяха изхвърлени като топки върху мекия сняг, където останаха няколко секунди като зашеметени. След като се огледаха наоколо с учудване, техните изплашени погледи се срещнаха.

— И този път главите ни останаха здрави! — каза Камерлан, блед като смъртник.

— Приятелю, колко път спестихме!

— Но с какъв риск!...

След малко продължиха пътя си и около залез-слънце пред очите им се простираше вече територията на Чили. Тази република заема едно пространство покрай Тихия океан от около 4900 километра в права линия. По-голямата част от това пространство, между Панамския залив и Капо Хорн, е южноамериканското крайбрежие.

Широчината на територията съвсем не отговаря на нейната дължина. Старият Чили, преди да бъдат присъединени към него провинциите на Боливия и Перу, беше обграден от високите Анди, които се спускаха към бреговете на Тихия океан.

Тясната зона на Чили, без присъединените към нея провинции откъм север, е разделена ортографически на три успоредни части с различна ширина и тук-таме прекъснати от скалисти планини.

След като прекараха нощта под една грамадна скала, която ги закриляше от силния морски вятър, на другия ден двамата приятели продължиха своя път. След дванадесет часа уморително ходене, те стигнаха до един чифлик, обитаван от индианци.

Въпреки лошите спомени, които имаха от тези хора, измъчвани от глада и желанието да стигнат Валпасар, те решиха да поискат подслон от индианците.

— От къде идвате? — ги попита чифликчията, висок и снажен човек с пронизателен поглед.

— От Пампас, където попаднахме след едно корабокрушение.

— И с кого сте живели до сега?

— С индианци и с бели.

— И успяхте да избягате?

— Да, за да се върнем в нашата страна.

— Коя е вашата страна?

— Италия!

Чифликчията, трогнат от окаяното положение, в което се намираха двамата пътници, се смили над тях и остави на тяхно разположение голямо количество храна.

— Най-сетне ще ядем! — извика радостно Камерлан.

— И ще прием! — добави Балдо.

— Гладът ни изтощи страшно.

— Да, приятелю мой. Преодоляхме всичко и победихме. Сега, след като отново дишаме морския въздух, можем да кажем, че е дошъл краят на всички страдания.

— Един момент! Трябва да стигнем до Валпасар...

— Това е лесно.

Половин час след това те се представиха на чифликчията и заявиха, че искат да вземат два коня в замяна на пушките, които бяха в доста добро състояние.

Индианецът погледна внимателно двете пушки и след като ги опита няколко пъти, даде на Балдо и Камерлан два хубави черни коня.

Двамата младежи стиснаха сърдечно ръката на чифликчията, който с усмивка на уста им пожела добър път. Балдо и Камерлан се метнаха на пъргавите коне и полетяха към Чили.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Един месец след като напуснаха чифлика, Балдо и Камерлан стигнаха в Сантяго.

Останаха няколко седмици в многолюдния град като агенти на едно транспортно дружество, за да могат да съберат необходимата сума за връщането си в своето отечество. Когато узнаха, че към средата на следния месец от пристанището на Валпасар ще потегли един параход направо за Италия, те отпътувала за морския град и се отнесоха до властите, за да ги снабдят с необходимите документи.

— Не мислиш ли, че всичко завърши добре? — каза Камерлан видимо доволен.

— По-добре от това не можеше и да бъде.

— Но помисли си, колко пъти видяхме пред себе си лицето на смъртта...

— Всичко това е толкова далече. Да се върнем сега в нашето отечество, към величественото слънце на Италия!

Една априлска сутрин, светла и спокойна, при лекия морски ветрец, параходът „Тринакрия“ вдигна котва от водите на Валпасар и се откъсна бързо от брега на Чили.

Балдо и Камерлан, на борда на парахода, казваха в себе си сбогом на земята, където бяха прекарвали най-драматичните дни от своя живот. Най-сетне, постепенно, тя сякаш потъна в морето...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.